

Gminny Program Rewitalizacji

Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie

na lata 2015-2023

Projekt

Czerwiec 2017 r.

Wykonawcy: Dorfin Grant Thornton Frąckowiak Spółka
z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Urząd Miejski
ul. Plac Wolności 1
87-410 Kowalewo Pomorskie

Spis treści

Wstęp.....	9
1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	15
1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi	16
1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi.....	18
1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi.....	20
2. Uproszczona diagnoza Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie	22
3. Obszar zdegradowany Gminy.....	27
3.1 Obszar zdegradowany – miasto	28
3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski	30
3.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy	32
3.2.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy	34
3.2.3. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno – środkowej części Gminy	36
3.2.4. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno – wschodniej części Gminy	38
3.2.5. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy	39
3.2.6. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy.....	42
3.2.7. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy.....	44
3.2.8. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach	46
4. Obszar rewitalizacji Gminy	50
4.1 Obszar rewitalizacji – miasto.....	50
4.2 Obszar rewitalizacji – obszar wiejski.....	53
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	57
5.1 Podobszar 1: Kowalewo Pomorskie – Centrum	57
5.2 Podobszar 2: Chelmoniec	61
5.3 Podobszar 3: Mariany	65
5.4 Podobszar 4: Piątkowo	69
5.5 Podobszar 5: Srebrniki.....	72
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	77
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań	81
8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych	84

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	101
9.1 Komplementarność przestrzenna.....	106
9.2 Komplementarność problemowa.....	109
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	111
9.4 Komplementarność źródeł finansowania.....	111
9.5 Komplementarność międzyokresowa.....	112
10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	114
10.1. Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania.....	115
10.2 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania.....	120
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	122
12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	132
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian.....	137
14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii.....	143
Załączniki.....	147

Spis tabel

Tabela 1. Podział miasta Kowalewo Pomorskie na jednostki strukturalne.....	28
Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie.....	28
Tabela 3. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie.....	29
Tabela 4. Interwencje służb porządkowych na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie.....	29
Tabela 5. Przestrzenie zdegradowane na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie (w km ²).....	29
Tabela 6. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w jednostkach strukturalnych.....	30
Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	32
Tabela 8. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	32
Tabela 9. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	33
Tabela 10. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	33
Tabela 11. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	34
Tabela 12. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	34
Tabela 13. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	35

Tabela 14. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	35
Tabela 15. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	36
Tabela 16. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	37
Tabela 17. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	37
Tabela 18. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	37
Tabela 19. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	38
Tabela 20. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych w sołectwach zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	38
Tabela 21. Interwencje służb porządkowych na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	39
Tabela 22. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	39
Tabela 23. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w sołectwach zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	40
Tabela 24. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	40
Tabela 25. Interwencje służb porządkowych na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	41
Tabela 26. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	41
Tabela 27. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	42
Tabela 28. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych w sołectwach zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	43
Tabela 29. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	43
Tabela 30. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	44
Tabela 31. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	45
Tabela 32. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	45
Tabela 33. Interwencje służb porządkowych na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	45
Tabela 34. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie.....	46
Tabela 35. Sołectwo Chelmoniec - negatywne zjawiska w innych sferach.....	47

Tabela 36. Solectwo Mariany - negatywne zjawiska w innych sferach	48
Tabela 37. Solectwo Piątkowo - negatywne zjawiska w innych sferach.....	48
Tabela 38. Solectwo Srebrniki - negatywne zjawiska w innych sferach.....	49
Tabela 39. Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie objęta rewitalizacją.....	50
Tabela 40. Obszar rewitalizacji – część wiejska Gminy Kowalewo Pomorskie.....	53
Tabela 41. Chelmoniec - cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.....	54
Tabela 42. Chelmoniec - cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.....	54
Tabela 43. Mariany - cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	54
Tabela 44. Mariany - cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.....	55
Tabela 45. Piątkowo - cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.....	55
Tabela 46. Srebrniki - cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	55
Tabela 47. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.....	57
Tabela 48. Infrastruktura społeczna na podobszarze Centrum	59
Tabela 49. Wskaźniki dla celów rewitalizacji.....	81
Tabela 50. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	85
Tabela 51. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	98
Tabela 52. Realizacja koncepcji projektów zintegrowanych w odniesieniu do poszczególnych projektów	101
Tabela 53. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane poza obszarem rewitalizacji	107
Tabela 54. Powiązanie projektów rewitalizacyjnych ze zdiagnozowanymi problemami na obszarze rewitalizacji	109
Tabela 55. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania.....	115
Tabela 56. Formy konsultacji społecznych wykorzystane w procesie przygotowania programu na etapie programowania	117
Tabela 57. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	122
Tabela 58. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – szacunkowe ramy finansowe.....	128
Tabela 59. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji.....	133
Tabela 60. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji.....	133
Tabela 61. Wskaźniki monitorowania osiągania celu rewitalizacji.....	138
Tabela 62. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług.....	151

Spis map

Mapa 1. Granice obszaru zdegradowanego na tle Gminy	27
Mapa 2. Podział Gminy na potrzeby analizy wskaźnikowej.....	31
Mapa 3. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Kowalewo Pomorskie.....	52
Mapa 4. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Kowalewo Pomorskie.....	56

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludnościowa w Gminie Kowalewo Pomorskie w 2015 r.....	22
Wykres 2. Struktura bezrobocia w Gminie Kowalewo Pomorskie w 2015 r.	23
Wykres 3. Struktura korzystania z pomocy społecznej w 2015 r.....	23
Wykres 4. Edukacja przedszkolna w Gminie Kowalewo Pomorskie w 2015 r.....	23
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych na tle liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Kowalewo Pomorskie w 2015 r.....	25
Wykres 6. Wskaźniki delimitacji obszaru rewitalizacji - miasto	51
Wykres 7. Struktura wiekowa ludności na podobszarze Centrum	58
Wykres 8. Podobszar 1 - kryzysowe zjawiska w sferze społecznej	59
Wykres 9. Liczba ludności Chelmońca w latach 2006-2015	62
Wykres 10. Struktura wiekowa ludności	62
Wykres 11. Podobszar 2 – wybrane kryzysowe zjawiska w sferze społecznej	63
Wykres 12. Podobszar 2 – Inne kryzysowe zjawiska.....	64
Wykres 13. Liczba ludności Marian w latach 2006-2015	65
Wykres 14. Struktura wiekowa ludności Marian.....	66
Wykres 15. Podobszar 3 – wybrane kryzysowe zjawiska w sferze społecznej	67
Wykres 16. Podobszar 3 - kryzysowe zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej i technicznej.....	67
Wykres 17. Liczba ludności Piątkowa w latach 2006-2015.....	69
Wykres 18. Struktura wiekowa ludności Piątkowa.....	69
Wykres 19. Podobszar 4 - kryzysowe zjawiska w sferze społecznej	70
Wykres 20. Podobszar 4 - kryzysowe zjawiska w sferze gospodarczej.....	71
Wykres 21. Liczba ludności Srebrnik w latach 2006-2015.....	73
Wykres 22. Struktura wiekowa ludności Srebrnik.....	73
Wykres 23. Podobszar 5 – wybrane kryzysowe zjawiska w sferze społecznej	74
Wykres 24. Podobszar 5 - kryzysowe zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.....	75
Wykres 25. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania.....	151
Wykres 26. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania	152
Wykres 27. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania	152
Wykres 28. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania...	153
Wykres 29. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania	153

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Remizo-światlica w Chelmońcu i teren wokół	64
Zdjęcie 2. Remizo-światlica w Marianach.....	68
Zdjęcie 3. Obiekt pełniący funkcje świetlicy wiejskiej w Piątkowie	72
Zdjęcie 4. Remizo-światlica w Srebrnikach.....	75
Zdjęcie 5. Konsultacje społeczne – spotkania.....	118

Spis schematów

Schemat 1. Proces rewitalizacji.....	10
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Kowalewo Pomorskie.....	12
Schemat 3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Miasta Kowalewo Pomorskie.....	13
Schemat 4. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	15
Schemat 5. Cele, kierunki działań i przedsięwzięcia	83
Schemat 6. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną	114
Schemat 7. Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji.....	132
Schemat 8. System wdrażania programu rewitalizacji.....	134
Schemat 9. System informacji i promocji a partycypacja społeczna	135
Schemat 10. Ramowy harmonogram realizacji programu	136
Schemat 11. Formy monitoringu	137
Schemat 12. Wprowadzanie zmian do GPR.....	142

Załączniki

Załącznik 1. Wzór formularza konsultacji społecznych	147
Załącznik 2. Wzór ankiety	148
Załącznik 3. Wyniki ankietyzacji mieszkańców.....	151
Załącznik 4. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na tle obszaru rewitalizacji sołectwa Mariany	155
Załącznik 5. Załącznik 5. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na tle obszaru rewitalizacji sołectwa Srebrniki	156
Załącznik 6. Załącznik 6. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na tle obszaru rewitalizacji miasta Kowalewo Pomorskie	157

Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, infrastrukturalnej, którego celem jest wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023.

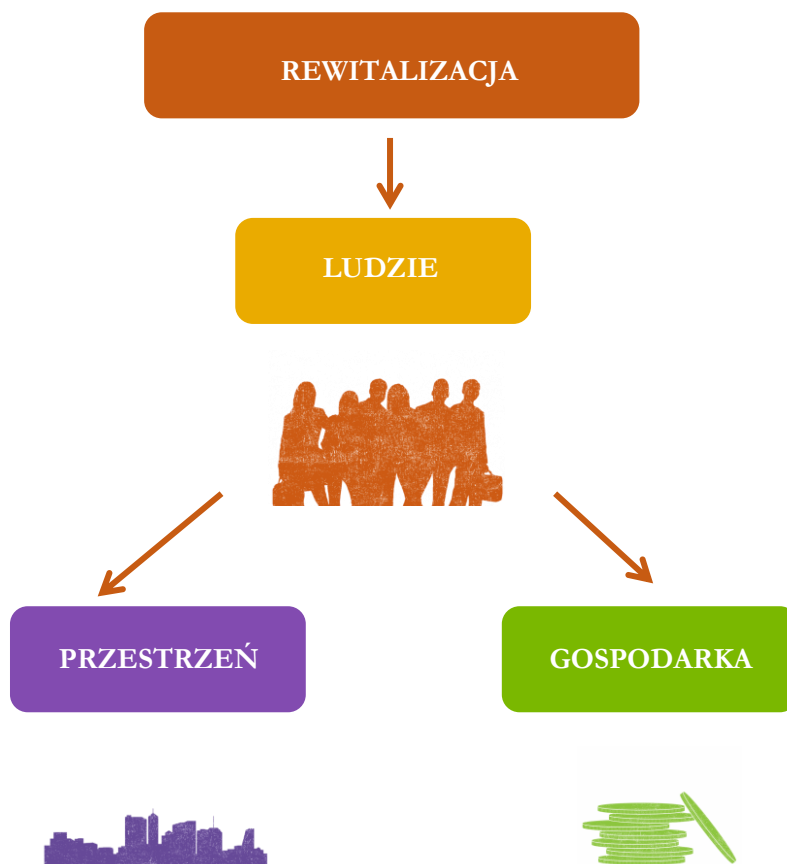
Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015 – 2023 przyjęty został uchwałą Nr XVI/135/16 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 21 września 2016 r. Z uwagi na to, że Gmina Kowalewo Pomorskie ubiegać się będzie o dofinansowanie zadań ujętych w programie, nastąpiła konieczność wpisania niniejszego programu do Wykazu programów rewitalizacji Województwa Kujawsko – Pomorskiego, po dokonaniu jego oceny merytorycznej przez Zespół ds. rewitalizacji.

Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, pismem nr RR-VII-T.7635.4.36.2017 z dnia 01.03.2017 r. (data wpływu do tutejszego urzędu: 06.03.2017 r.) przesłał uwagi do jego treści, w związku z powyższym nastąpiła konieczność dokonania jego zmiany w oparciu o wniesione uwagi wynikające m. in. z Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1023) zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim jest on uchwalony. Rada Miejska w Kowalewie Pomorskim Uchwałą Nr XXI/191/17 z dnia 29 marca 2017 r. przystąpiła do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015 – 2023. Z uwagi na fakt, że wprowadzone zmiany dotyczą m. in. przedsięwzięć rewitalizacyjnych zmiana Programu została poprzedzona przeprowadzeniem konsultacji oraz uzyskaniem opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4. Po zakończeniu konsultacji opracowana została informacja podsumowująca ich przebieg (raport), zawierająca dane o miejscu i czasie ich przeprowadzenia, z omówieniem ich przebiegu wraz z odniesieniem się do poszczególnych uwag.

Schemat 1. Proces rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja będzie dotyczyć zarówno **terenów miejskich, jak i wiejskich**. Głównym jej celem powinno być trwale podniesienie **jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna** obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

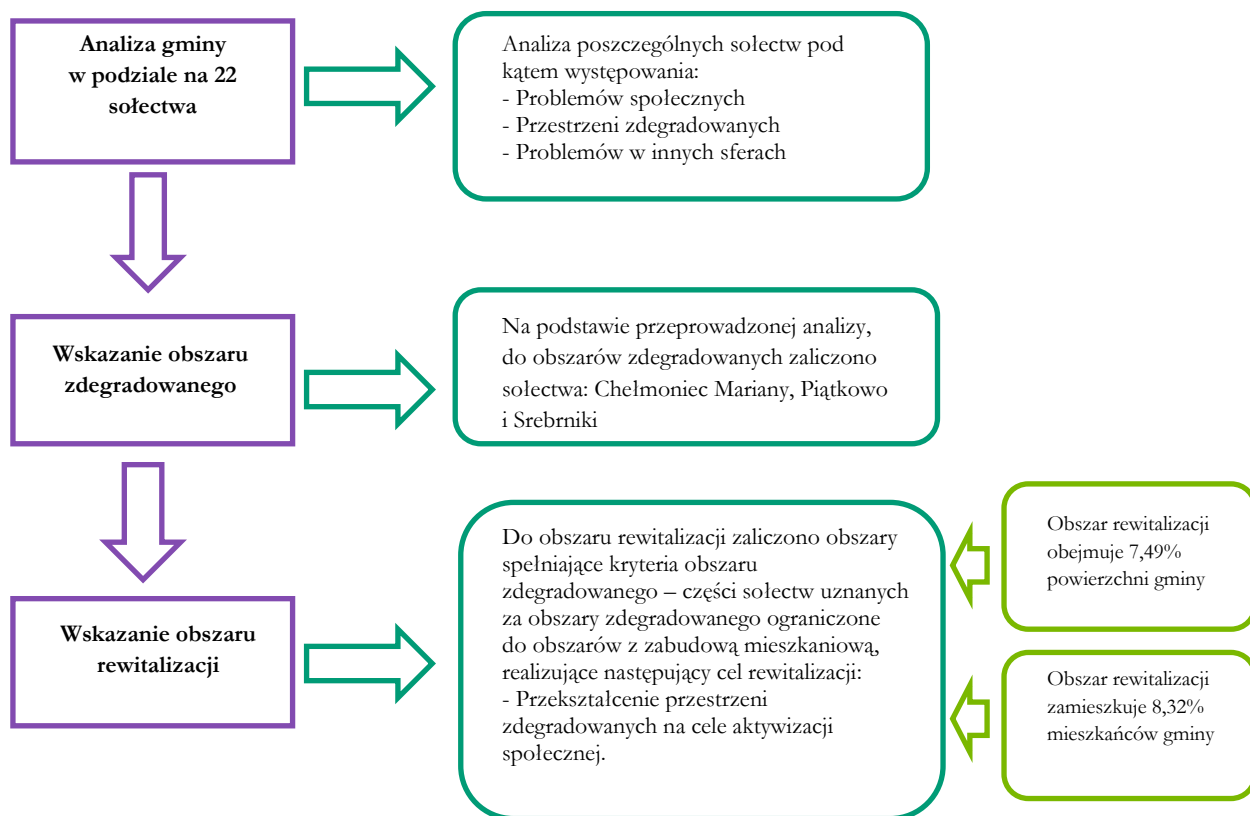
Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego gminny program rewitalizacji. Gmina Kowalewo Pomorskie planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki zewnętrzne, w tym pochodzące z funduszy unijnych. W związku z tym opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji, zawierającego m. in.: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji, było konieczne.

Procesy rewitalizacyjne w Gminie Kowalewo Pomorskie będą prowadzone zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich. Należy przy tym pamiętać że zarówno występowanie stanów kryzysowych jak dostępność danych w tym zakresie jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Z tego względu zjawiska, które uważane są za istotny problem w rozwoju miasta, mogą w ogóle nie występować lub występować w znacznie mniejszym natężeniu na obszarach wiejskich, gdzie nie stanowią problemu i nie wymagają interwencji. Ze względu na tak dużą odmiennością i specyfikę poszczególnych terenów delimitacji dokonano odrębnie dla części miejskiej gminy i miejscowości wiejskich.

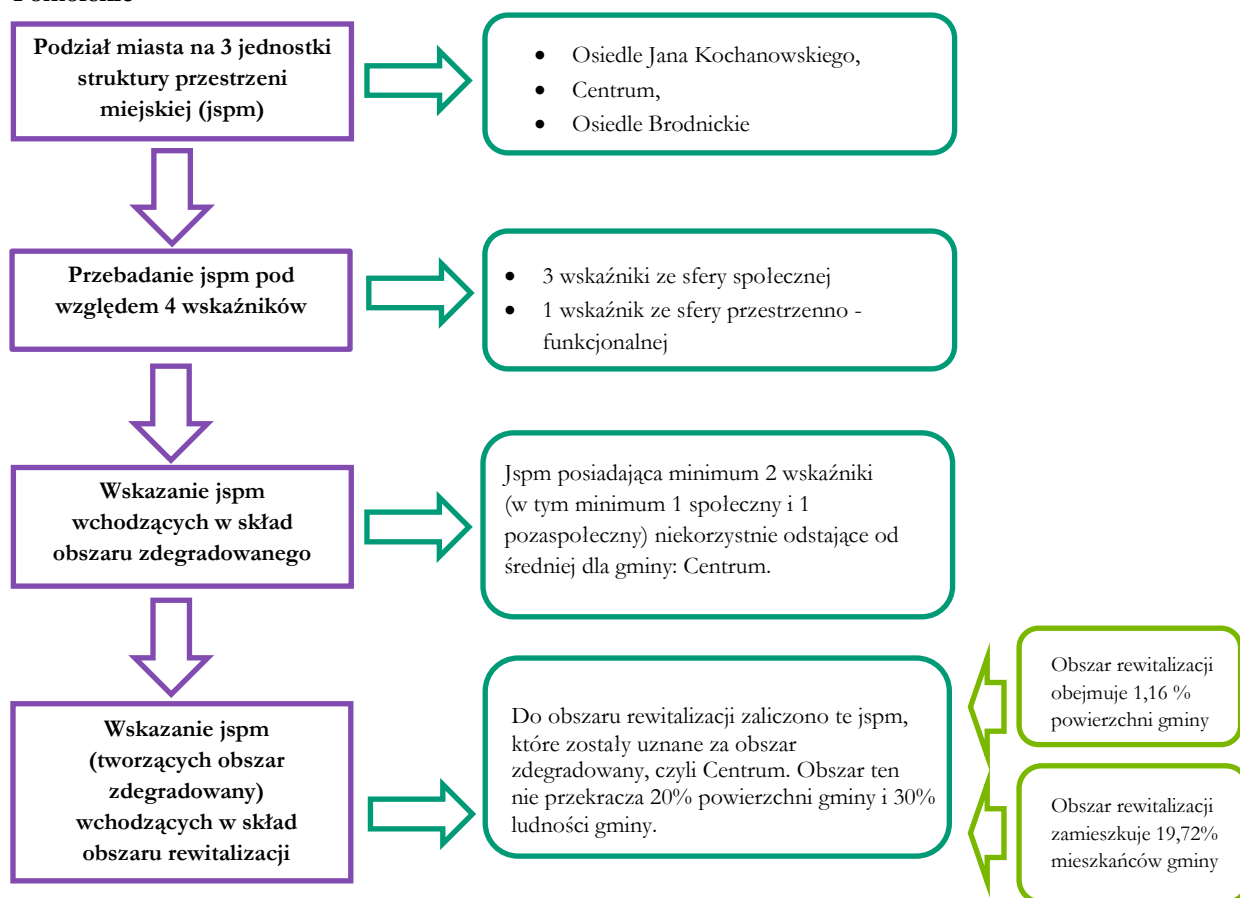
Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Mieście i Gminie Kowalewo Pomorskie przedstawiają poniższe schematy. Wskazane obszary zostały wyznaczone Uchwałą Nr XII/99/16 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Diagnoza dotycząca wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zdezaktualizowała się w zakresie zagadnień istotnych dla określenia sytuacji kryzysowej w Mieście Kowalewo Pomorskie, w związku z czym w dalszej części Programu została zaktualizowana. Wprowadzone aktualizacje nie mają wpływu na wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Kowalewo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne

Schemat 3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Miasta Kowalewo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 charakteryzuje się następującymi cechami:

- Kompleksowością – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych środków (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz innych środków publicznych, tym samym nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.
- Koncentracją – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk, a dodatkowo w części wiejskiej ogranicza się do obszarów faktycznie zamieszkiwanych.
- Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych – pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii w następujących wymiarach:

- przestrzennym,
 - problemowym,
 - proceduralno-instytucjonalnym,
 - źródeł finansowania
 - międzyokresowym.
- Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

W prace nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 zaangażowanych było wiele podmiotów. Dla zapewnienia udziału w pracach jak najszerszego grona interesariuszy rewitalizacji w grudniu 2015 r. zarządzeniem Burmistrza powołano zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji składający się z liderów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, którzy koordynowali proces tworzenia programu i brali udział w dyskusjach. Spośród pracowników Urzędu wytypowano osoby merytorycznie odpowiedzialne za opracowanie programu, tj. specjalistę ds. merytorycznych oraz specjalistę ds. organizacyjnych.

Zespół ds. opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji łącznie z pracownikami Urzędu, dokonał analizy przyjętego w miesiącu wrześniu 2016 r. GPR-u pod kątem wniesionych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko – Pomorskiego uwag i zaproponował zmianę tego dokumentu w wersji wynikającej z wniesionych uwag.

1. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji, rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Głównym celem wielowymiarowego procesu rewitalizacji powinno być trwale podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

Schemat 4. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Narodowy Plan rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie
Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2020
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kowalewo Pomorskie
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego	Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Program Rewitalizacji Miast	Program Ochrony Środowiska Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023
Wtyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego	
Wtyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społ. i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społ. i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Obszaru Terytorialnego	
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji		

Źródło: *Opracowanie własne*

1.1. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami krajowymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia</p>	<p>Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyrowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.</p> <p>Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p>Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Wyznacza ona kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwale ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.</p>
<p>Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie, jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacja jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki ▪ Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” ▪ Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych ▪ Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i gospodarczą.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego ▪ Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego ▪ Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych

	i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Głównym celem dokumentu jest: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, który pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności ▪ Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów ▪ Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski ▪ Przywrócenie i utrwalanie ład przestrzennego
Wytuczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020	Celem opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Wytucznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytuczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytuczными w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
Wytuczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Wytuczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytuczными w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.
Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji	Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany zgodnie z zapisami ustawy, która stanowi główną podstawę prawną do jego opracowania.

Źródło: *Opracowanie własne*

1.2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa.</p> <p>Świadczą o tym następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo oraz modernizacja przestrzeni wsi i miast oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast.</p> <p>Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ład przestrzennego. Miasto Kowalewo Pomorskie zostało zakwalifikowane do kategorii polityki przestrzennej – obszary wiejskie (wraz z lokalnymi ośrodkami rozwoju), dla których oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p>
<p>Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych stanowi interwencja zaplanowana w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych oraz Poddziałania 6.4.1 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w ramach ZIT. <p>Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich stanowi interwencja zaplanowana w ramach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. <p>Gminny Program Rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem obszar miejski i wiejski i wpisuje się w działanie 6.2/6.4.1/7.1.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu ▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych ▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym

<p>Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego</p>	<p>BTOF tworzy 25 jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w tym miasta wojewódzkie: Bydgoszcz i Toruń. Nadrzędnym celem Strategii jest: Konsolidacja potencjału partnerów ZIT na rzecz rozwoju nowoczesnych funkcji metropolitalnych BTOF.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z celem strategicznym 3 Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla BTOF: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy i wsparcie procesów inkluzji w BTOF.</p>
<p>Program Rewitalizacji Miast</p>	<p>Integralną i naturalną częścią procesów rozwojowych miast jest stały i ciągle proces przemian miejskich, łączący przedsięwzięcia infrastrukturalne z ograniczaniem niekorzystnych zjawisk społecznych, a także podejmowaniem działań w zakresie kultury oraz poprawy stanu środowiska.</p> <p>Program Rewitalizacji Miast (PRM) jest opracowaniem eksperckim, które stanowi instrument zintegrowanego podejścia w zakresie rewitalizacji w 9 miastach (Bydgoszczy, Toruniu, Chelmży, Koronowie, Kowalewie Pomorskim, Łabiszynie, Nakle nad Notecią, Solcu Kujawskim, Szubinie) Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z zapisami Programu Rewitalizacji Miast.</p>
<p>Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego</p>	<p>Studium jest dokumentem eksperckim i diagnostycznym, obejmującym obszar 25 jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w tym miasta wojewódzkie: Bydgoszcz i Toruń, mającym na celu przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozpoznanie struktury przestrzennej BTOF poprzez opisanie zjawisk zachodzących w środowisku przyrodniczym i rolnictwie, zjawisk demograficznych i społecznych, ▪ Przedstawienie problemów, z którymi boryka się region, ▪ Określenie potencjałów gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych i kulturowych oraz – najważniejszych – drzemiących w zasobach ludzkich regionu, ▪ Analizę polityk przestrzennych poszczególnych gmin tworzących BTOF, ▪ Wspomaganie BTOF w opracowaniu wspólnej polityki zrównoważonego rozwoju. <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w powyższe cele.</p>
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy PR oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regulami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie</p>	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie, zostało sporządzone w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Podstawowym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy w myśl przepisów w.w. ustawy jest określenie polityki przestrzennej Miasta i Gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Wśród kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta (Strefa I – miasto Kowalewo Pomorskie) w Studium wskazano:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój przestrzenny miasta w kierunku pln.-zach. i pld.-wsch., ▪ Kształtowanie rozwoju miasta jako głównego lokalnego węzła aktywizacji w oparciu funkcje mieszkaniowe i usługowe, produkcyjno-usługowe nie kolidujące z wymogami ochrony środowiska, kulturowe i obsługi ruchu turystycznego, ▪ Ochrona i kształtowanie przestrzeni publicznych, ▪ Systemowe inwestycje infrastrukturalne (m. in. w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej), ▪ Inwestycje komunikacyjne (przebudowa DK 15 wraz z budową obwodnicy miasta), ▪ Ochrona i odpowiednie zagospodarowanie zieleni miejskiej, ▪ Ochrona i kształtowanie układu przestrzennego poprzez opracowanie programu rewitalizacji. <p>Z kolei dla obszarów wiejskiego Gminy wskazani na następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Restrukturyzacja wiejskich obszarów osadniczych, ▪ Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych, ▪ Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej i obsługi mieszkańców, ▪ Wzmocnienie funkcji produkcyjnych, szczególnie w otoczeniu działalności rolniczych. <p>Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie.</p>
<p>Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2020</p>	<p>Głównym celem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie jest wskazanie kierunków rozwoju gminy i jej mieszkańców.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I: Zdrowe, aktywne i dobrze wykształcone społeczeństwo oraz następujące cele bezpośrednie: <ol style="list-style-type: none"> a) Cel bezpośredni 1: Rewitalizacja społeczna, b) Cel bezpośredni 2: Najwyższa jakość edukacji przedszkolnej i szkolnej, c) Cel bezpośredni 3: Rozwój infrastruktury społecznej, d) Cel bezpośredni 4: Rozwój form opieki nad dziećmi do lat 3 oraz oferty adresowanej do osób starszych. ▪ Cel szczegółowy II: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy <ol style="list-style-type: none"> a) Cel bezpośredni 5: Odnowa obszarów zdegradowanych.
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020</p>	<p>Naczelnym zadaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Wizja zarówno w teorii, jak i w praktyce definiowana jest jako „pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania”.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ułatwienie funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Redukowanie zjawiska ubóstwa, ▪ Pomoc na rzecz rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ▪ Zapobieganie przestępczości, a w szczególności wśród nieletnich.
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kowalewo Pomorskie	<p>Wizja Gminy Kowalewo Pomorskie w działaniach na rzecz gospodarki niskoemisyjnej brzmi: Kowalewo Pomorskie jest Gminą o zrównoważonej i zintegrowanej gospodarce energetycznej, wykorzystującej odnawialne źródła energii, dążącej do redukcji zużycia energii oraz emisji dwutlenku węgla o 20% w perspektywie do 2020 r.</p> <p>Celem strategicznym realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Kowalewo Pomorskie, z którym zgodność wykazuje Gminny Program Rewitalizacji jest redukcja emisji dwutlenku węgla (CO₂) o 20% do 2020 r., w stosunku do przyjętego roku bazowego (2009) z wyłączeniem emisji z sektora przemysłowego.</p> <p>Redukcja emisji dwutlenku węgla będzie wynikiem zmniejszenia zużycia energii finalnej, a także zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Kowalewo Pomorskie.</p>
Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	<p>Kowalewo Pomorskie jest jedną z gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” (LGD tworzy 5 gmin i gmina Miasto Golub-Dobrzyń).</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele ogólne LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel ogólny 1: Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru LGD "Dolina Drwęcy" poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia, ▪ Cel ogólny 2: Rozwój kapitału społecznego oraz integracja społeczno-zawodowa obszaru LGD "Dolina Drwęcy", ▪ Cel ogólny 3: Poprawa atrakcyjności turystycznej i osiedleńczej obszaru LGD "Dolina Drwęcy".
Program Ochrony Środowiska Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023	<p>GPR jest powiązany z następującym celem strategicznym Programu: „Ochrona środowiska przyrodniczego oraz poprawa warunków życia i zamieszkania mieszkańców Gminy Kowalewo Pomorskie”.</p>

Źródło: Opracowanie własne

2. Uproszczona diagnoza Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie

Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Kowalewo Pomorskie położona jest w środkowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, na północno-zachodnim krańcu powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Graniczy z następującymi gminami:

- W obrębie powiatu golubsko-dobrzyńskiego z gminami: Ciechocin, Golub-Dobrzyń,
- W obrębie powiatu toruńskiego z gminami: Chelmża, Lubicz, Łysomice,
- W obrębie powiatu wąbrzeskiego z gminami: Dębowa Łąka, Ryńsk.

Obszar Gminy Kowalewo Pomorskie zajmuje powierzchnię 141,39 km², co stanowi około 0,79% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego i 23,07% powierzchni powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Kowalewo Pomorskie jest jedyną gminą miejsko-wiejską w powiecie. Miasto Kowalewo Pomorskie położone jest w centralnej części Gminy i zajmuje obszar 4,33 km², co stanowi zaledwie 3% całej powierzchni Gminy. Pozostałe 97 % to tereny wiejskie. Strukturę Gminy stanowi miasto Kowalewo Pomorskie – sołectwo, 22 sołectwa wiejskie i 2 Samorzady Osiedlowe. W granicach administracyjnych Gminy znajduje się łącznie 31 miejscowości.

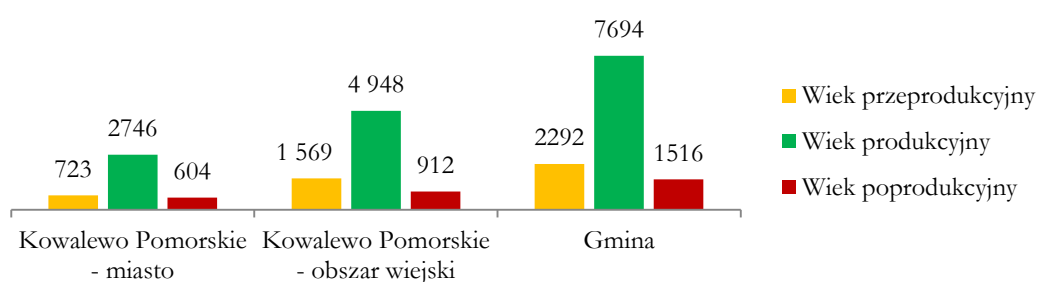
Wnioski:

- Centralne położenie obszaru miejskiego ułatwia komunikację z jednostkami pomocniczymi.
- Miasto stanowi centrum życia publicznego i kulturalnego gminy. Tutaj znajduje się siedziba władz samorządowych i wielu innych instytucji.
- Miasto pełni ponadto rolę wielofunkcyjnego ośrodka administracyjno-usługowego i mieszkaniowego.
- Gmina położona jest w bliskim sąsiedztwie większych miast (Toruń, Golub-Dobrzyń, Chelmża).
- Dobre położenie komunikacyjne sprzyja napływowi inwestorów i turystów.

Sfera społeczna

W 2015 r. Gminę Kowalewo Pomorskie zamieszkiwały 11 502 osoby, w tym w mieście – 4 073, a na obszarze wiejskim – 7 429. Liczba ludności na przestrzeni ostatnich 10 lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie – w roku 2015 wynosiła jedynie o 96 osób więcej niż w roku 2006. Strukturę ludnościową w 2015 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Struktura ludnościowa w Gminie Kowalewo Pomorskie w 2015 r.

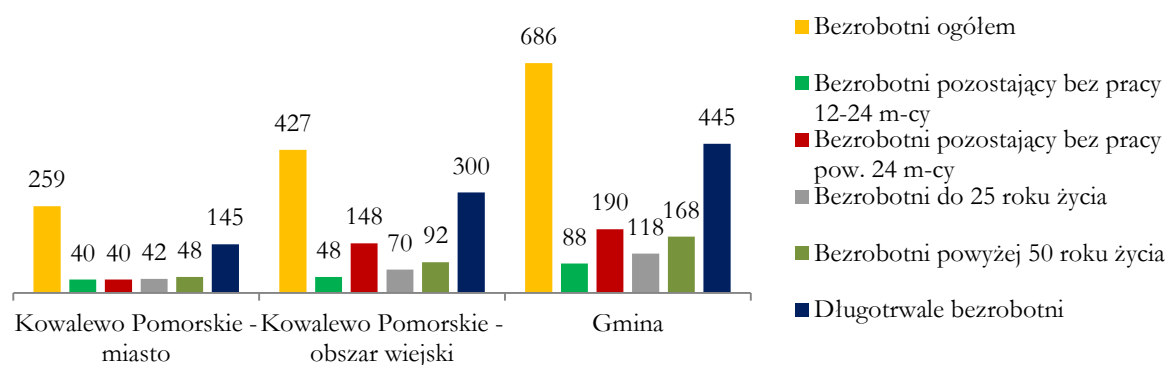

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze Gminy wynosi **13,18%**, natomiast stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym to **19,70%**.

Na koniec 2015 r. w Gminie zarejestrowane były **674 osoby bezrobotne**, w tym 253 na obszarze Miasta i 421 na obszarze wiejskim Gminy.

Wykres 2. Struktura bezrobocia w Gminie Kowalewo Pomorskie w 2015 r.

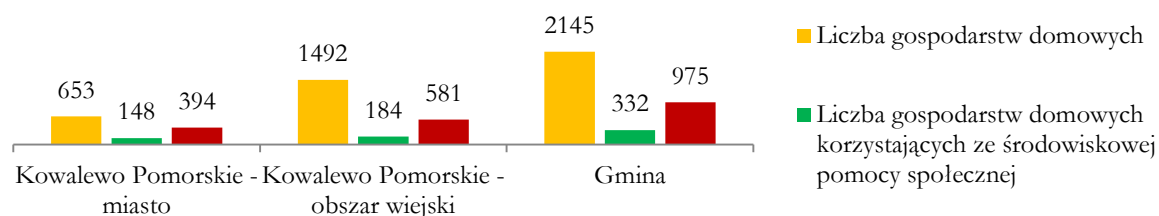

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyńniu

Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze Gminy wynosi **8,76%**. Stosunek osób pozostających bez pracy 12 m-cy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym to **3,5%**, natomiast udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 m-ce w ogóle bezrobotnych na obszarze Gminy wynosi **27,45%**.

Charakterystycznym wyznacznikiem położenia ekonomicznego mieszkańców Gminy jest skala świadczonej **pomocy społecznej**. W 2015 roku na terenie Gminy z pomocy społecznej korzystały 332 rodziny, w tym 148 na terenie miasta i 184 na obszarze wiejskim. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności Gminy wyniósł w badanym okresie **8,48%**, natomiast udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych kształtował się w tym czasie na poziomie **15,48%**.

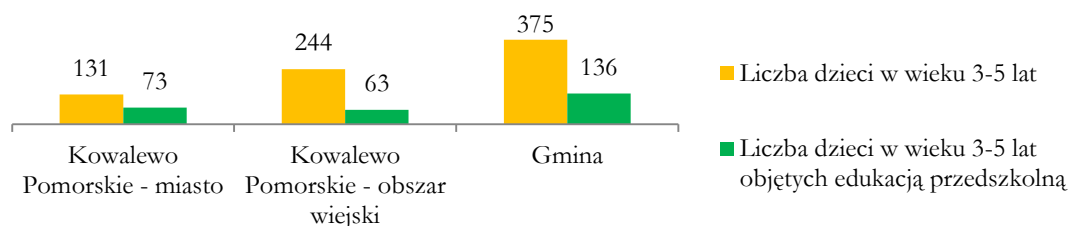
Wykres 3. Struktura korzystania z pomocy społecznej w 2015 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Na terenie Gminy działają dwie placówki wychowania przedszkolnego. Ponadto wychowaniem tym zajmują się oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (tzw. „0”). Spośród 375 dzieci w przedziale wiekowym 3-5 lat, objętych edukacją przedszkolną jest 136 osób. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat na terenie miasta objętych edukacją przedszkolną wynosi 55,73%, a na terenie wsi 25,82%, co łącznie dla całej Gminy daje wynik 36,27%.

Wykres 4. Edukacja przedszkolna w Gminie Kowalewo Pomorskie w 2015 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Na system szkół podstawowych w Gminie składa się 5 placówek (Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kowalewie Pomorskim, Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Pluskowęsach, Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie, Szkoła Podstawowa w Wielkiej Łące, Szkoła Podstawowa w Mlewie (prowadzona przez Wiejskie Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne Trio).

Poziom nauczania w szkole podstawowej w mieście jest zrównany ze średnią dla województwa (62%), w jednej ze szkół na obszarze wiejskim (SP w Wielkim Rychnowie) jest wyższy (64%), a w dwóch nieco niższy (SP w Pluskowęsach – 58%, a SP w Wielkiej Łące – 56%).

Na terenie Gminy działa tylko jedna placówka kształcenia ponadpodstawowego – Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Kowalewie Pomorskim. Przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego z 3 ostatnich lat w odniesieniu do większości przedmiotów był wyższy niż przeciętny wynik w województwie kujawsko-pomorskim. Jedynie wyniki z języka angielskiego wypadają gorzej niż przeciętnie w województwie.

Najważniejszą instytucją na terenie Gminy, której obowiązkiem jest zapewnienie bezpieczeństwa i porządku jest Posterunek Policji w Kowalewie Pomorskim, podlegający pod Komendę Powiatową Policji w Golubiu – Dobrzyń. W 2015 r. na terenie Gminy odnotowano 568 interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, w tym 370 na terenie miasta i 198 na obszarze wiejskim Gminy. W tym samym okresie na terenie Gminy dokonano 8 wykroczeń (7 w mieście i 1 na obszarze wiejskim), w tym 1 wśród młodzież w wieku 13 – 18 lat. Stosunek interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na terenie Gminy wyniósł w 2015 r. **26,48%**, natomiast stosunek wykroczeń młodzieży w wieku 13 – 18 lat odnotowanych przez służby porządkowe względem ogółu młodzieży w tym przedziale wieku wyniósł 1,02%.

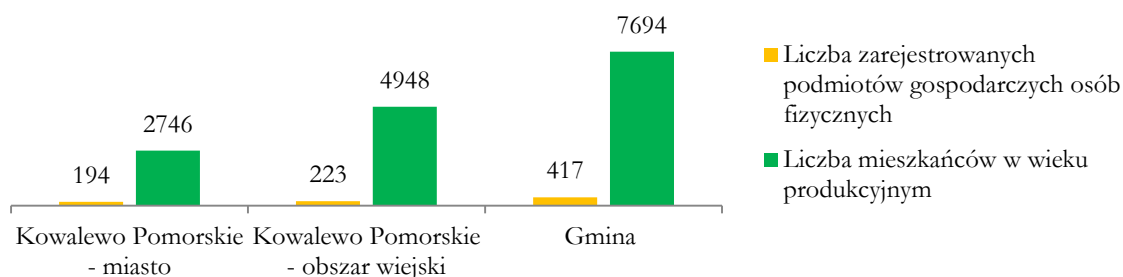
Wnioski:

- Gmina Kowalewo Pomorskie cechuje się korzystnymi wskaźnikami ludnościowymi. Pod względem liczby mieszkańców Kowalewo Pomorskie jest drugą, największą w powiecie gminą. W ostatnich latach liczba ludności utrzymywała się na podobnym poziomie, wykazując niewielką tendencję wzrostową.
- W ostatnich latach poziom bezrobocia w Gminie nieznacznie spadł. W 2015 r. osoby bezrobotne stanowiły 5,96% ogółu mieszkańców, podczas gdy w 2006 r. było to 7%. Poziom bezrobocia jest niższy niż w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Najczęściej brak zatrudnienia dotyczy osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Bez pracy częściej pozostają kobiety.
- Z pomocy społecznej korzysta około 8,48% mieszkańców, najczęściej z powodu ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ulega niewielkim wahaniom. W związku z czym można wysnuć wniosek, że poziom życia mieszkańców ulega poprawie, niemniej jednak nadal jest niezadawalający.
- Należy podjąć działania w celu ograniczenia skali występowania problemów społecznych, szczególnie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom wykluczenia i marginalizacji społecznej, będącej efektem ubóstwa, bezrobocia oraz starzejącego się społeczeństwa i niezadawalającego dostępu do dóbr i usług.
- Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjum z roku na rok spada. Jedynie placówki wychowania przedszkolnego notują wzrost liczby dzieci. Może to wiązać się z koniecznością utworzenia dodatkowych miejsc w przedszkolach już istniejących lub powstania nowych placówek publicznych lub niepublicznych, czy innych form wychowania przedszkolnego. Poziom nauczania w szkole podstawowej w mieście jest zrównany ze średnią dla województwa, w jednej ze szkół na obszarze wiejskim jest wyższy, a w dwóch nieco niższy. Przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego z 3 ostatnich lat w odniesieniu do większości przedmiotów był wyższy niż przeciętny wynik w województwie kujawsko-pomorskim.
- Liczba odnotowanych interwencji z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego wskazuje, że poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarze wiejskim Gminy jest znacząco wyższy niż na obszarze miasta, w związku z czym w mieście należy podjąć działania mające na celu przeciwdziałanie zakłócaniu porządku publicznego i przemocy w rodzinie.

Sfera gospodarcza

Według danych za 2015 r. w Gminie Kowalewo Pomorskie zarejestrowanych było 417 podmiotów gospodarczych osób fizycznych. Największą aktywnością gospodarczą wyróżnia się miasto Kowalewo Pomorskie, na którego obszarze działają 194 firmy, co stanowi ponad 46% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Spośród firm zarejestrowanych na obszarze wiejskim Gminy, najwięcej działa na terenie miejscowości Wielkie Rychnowo, Wielka Łąka i Pluskowęsy.

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych na tle liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Kowalewo Pomorskie w 2015 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Wnioski:

- Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze Gminy wynosi **5,42%**.
- W minionych latach nastąpił wzrost poziomu przedsiębiorczości, wyrażający się rosnącą liczbą podmiotów gospodarczych, niemniej jednak jest on nieznaczny w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.
- Od 2006 r. ogólna liczba przedsiębiorstw zwiększyła się aż o 225%. Świadczy to jednoznacznie o bardzo dynamicznym rozwoju Gminy jaki dokonał się w ostatnich latach.
- Dominującymi branżami są handel oraz usługi. Gmina posiada warunki do dalszego rozwoju gospodarczego – oferuje ona szereg terenów inwestycyjnych przeznaczonych na cele gospodarcze.
- We Frydrychowie znajduje się Podstrefa Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Strefa w całości zagospodarowana jest przez największego pracodawcę w regionie – firmę Plastica Sp. z o. o. (Grupa TZMO).

Sfera środowiskowa

Przebiegająca przez centrum Kowalewa Pomorskiego droga krajowa nr 15 należy do największych w Gminie emitentów zanieczyszczeń komunikacyjnych. Jest również głównym źródłem hałasu oraz stwarza duże zagrożenie dla mieszkańców. W 2014 r. liczba pojazdów przejeżdżających krajową „15” osiągnęła 23 tysiące pojazdów na dobę i według prognoz liczba ta będzie wzrastać.

Na terenie Gminy nie funkcjonuje sieć centralnego ogrzewania, mieszkańcy zaopatrują się w ciepło ze źródeł indywidualnych. Najczęściej są to piece węglowe, stosowane są także piece na drewno, gaz, olej opałowy lub elektryczne. Wszystkie obiekty wybudowane przed 1980 rokiem wymagają dostosowania do aktualnie obowiązujących norm.

Wnioski:

- Aktualny stan jakości środowiska nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.
- Istotnym zagrożeniem w tej sferze jest zanieczyszczenie powietrza powodowane przez 2 główne czynniki:
 - a) Ruch samochodowy, zwłaszcza na drodze krajowej nr 15,
 - b) Tradycyjne źródła ciepła.
- W zakresie ogrzewania przewiduje się stopniową eliminację węgla, który powinien zostać zastąpiony paliwami ekologicznymi (energia słoneczna, biomasa, gaz).
- Należy podjąć działania w celu poprawy stanu technicznego i efektywności energetycznej obiektów.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Usługi wodociągowo-kanalizacyjne na terenie Gminy świadczy Zakład Usług Wodnych w Ostrowitem. ZUW zajmuje się zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków. System zaopatrzenia w wodę opiera się na stacjach uzdatniania wody zlokalizowanych w Piątkowie, Marianach i Wielkiej Łące. Długość sieci wodociągowej w Gminie w 2015 r. wynosiła 309,5 km.

Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 r. wyniosła niecałe 40 km. Od roku 2006 r. wybudowano jej około 20 km. Z sieci kanalizacyjnej wg danych GUS z 2014 r. korzysta zaledwie 43,3 % mieszkańców Gminy. W mieście odsetek korzystających wynosi 81,9%, zaś na obszarze wiejskim Gminy jedynie 20,9%.

Na obszarze Gminy zgazyfikowane są miejscowości Kowalewo Pomorskie oraz w niewielkim stopniu Szychowo i Frydrychowo. Źródłem zasilania jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 80, który zasila stację gazową wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q=3000 \text{ m}^3/\text{h}$ w Szychowie (stacja stanowi własność OGP Gaz System). Do odbiorców na obszarze zgazyfikowanych miejscowości poprzez gazociągi średniego i niskiego ciśnienia dystrybuowany jest gaz ziemny wysokometanowy, rodzina 2, grupa E, zgodnie z normą PN-C-04753. Sieć gazowa niskiego ciśnienia zasilana jest poprzez stację gazową średniego ciśnienia o przepustowości $Q=1500 \text{ m}^3/\text{h}$ w Szychowie. Stan sieci gazowej na terenie Gminy na dzień 31.12.2015 r. przedstawia się następująco: gazociągi o łącznej długości 21 599 m (w tym gazociągi średniego ciśnienia – 8 625 m i gazociągi niskiego ciśnienia – 12 974 m), przyłącza gazowe ogółem 418 szt. o łącznej długości 6 167 m (w tym niskie ciśnienie 399 szt. o dl. 5 759 m, średnie ciśnienie – 19 szt. o dl. 408 m).

Wnioski:

- Rozwój sieci wodociągowej jest zadowalający – około 90% mieszkańców korzysta z wodociągów, a możliwość przyłączenia posiadają wszyscy.
- Poziom skanalizowania Gminy nie jest zadowalający i wymaga dalszych inwestycji. Na obszarach wiejskich cechujących się rozproszoną zabudową praktykuje się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Istnieje możliwość dalszej rozbudowy gazociągu.

Infrastruktura społeczna

Głównym ośrodkiem życia kulturalno-rozrywkowego jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Władysława Stanisława Reymonta** znajdujący się w Kowalewie Pomorskim. W jego skład wchodzi: Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, filie biblioteczne w Wielkim Rychnowie, Wielkiej Łące i Pluskowesach zlokalizowane w budynkach szkół podstawowych. Jest on jedyną samorządową instytucją kultury działająca na terenie Miasta i Gminy. Na terenie Gminy znajdują się **światlice wiejskie i remizo-światlice**, które wykorzystywane mogą być do organizacji spotkań czy imprez środowiskowych. Zlokalizowane są one w Bielsku, Chelmoniu, Chelmońcu, Kielpinach, Lipienicy, Marianach, Mlewcu, Mlewie, Pluskowesach, Pruskiej Łące, Sierakowie, Srebrnikach, Wielkim Rychnowie oraz na Osiedlu Brodnickim w Kowalewie Pomorskim. Na terenie Gminy Kowalewo Pomorskie istnieją liczne **obiekty infrastruktury sportowej**.

Wnioski:

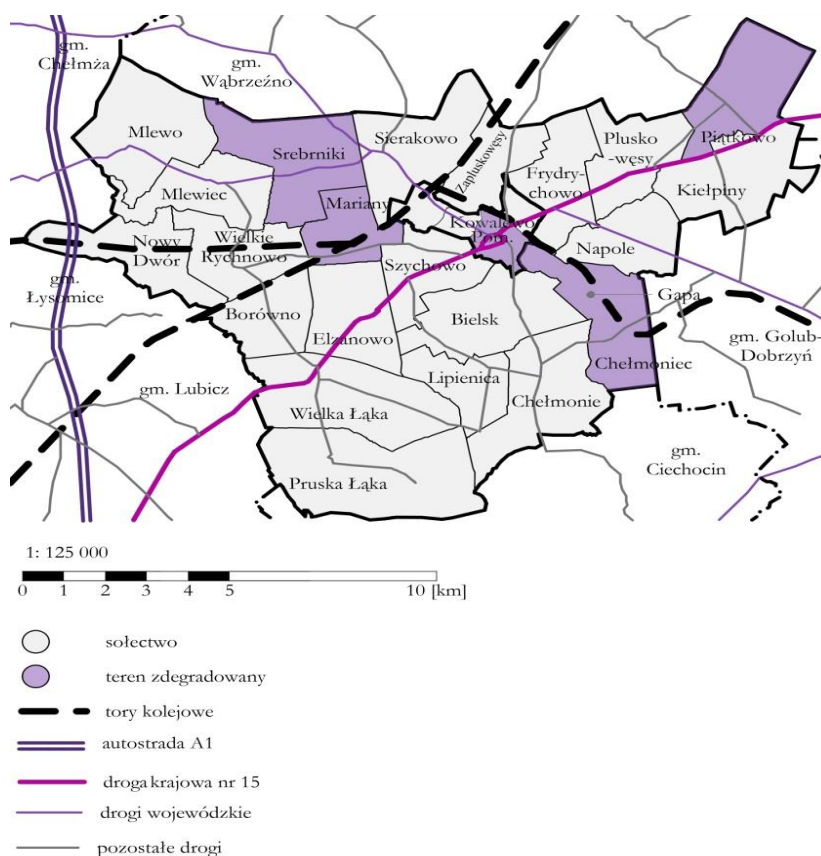
- Wyposażenie w infrastrukturę społeczną na terenie Gminy jest dobre, niemniej jednak stan techniczny i wyposażenie niektórych obiektów wymaga doinwestowania. Należy podjąć działania w zakresie poprawy stanu i jakości istniejących obiektów, przestrzeni publicznych służących zaspokojeniu różnych potrzeb mieszkańców, a także ich szerszej integracji i aktywizacji. Obiekty należy przystosować i adaptować do pełnienia nowych funkcji społecznych i gospodarczych.
- Prężnie działa Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. MGOK prowadzi wiele sekcji rozwijających różnorakie zainteresowania oraz organizuje szereg imprez o znaczeniu lokalnym i regionalnym. Działa tu wiele organizacji pozarządowych, które czynnie uczestniczą w życiu codziennym Gminy. Budynek MGOK i jego otoczenie są niedoinwestowane infrastrukturalnie. Przeprowadzenie inwestycji w infrastrukturę wpłynęłoby na stworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkańców w celu ich szerszej integracji i aktywizacji.
- Na terenie Gminy organizowanych jest wiele imprez cyklicznych, głównie sportowych. Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa zachęca do aktywnego wypoczynku nie tylko turystów, ale przede wszystkim mieszkańców.

3. Obszar zdegradowany Gminy¹

Obszarem zdegradowanym w Gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej Gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.²

Obszar zdegradowany w Gminie Kowalewo Pomorskie zgodnie z „Zasadami regionalnymi”³ został wyznaczony odrębnie dla miasta Kowalewo Pomorskie i dla części wiejskiej Gminy. Analiza wskaźnikowa poszczególnych sołectw i jednostek w mieście została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w „Zasadach regionalnych”. Granice obszaru zdegradowanego na tle Gminy przedstawia poniższa mapa.

Mapa 1. Granice obszaru zdegradowanego na tle Gminy

Źródło: Opracowanie własne

¹ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

² Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 z dnia 18.01.2017 r.

³ Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 z dnia 18.01.2017 r.

3.1 Obszar zdegradowany – miasto

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego w części miejskiej Gminy miasto Kowalewo Pomorskie zostało podzielone na jednostki struktury przestrzeni miejskiej (zwane dalej jednostkami strukturalnymi). W oparciu o występujące różnicowania w przestrzeni społeczno-gospodarczej całe miasto zostało podzielone na 3 jednostki strukturalne:

- Osiedle Jana Kochanowskiego (jednostka 1),
- Centrum (jednostka 2),
- Osiedle Brodnickie (jednostka 3).

Żadna z tak wyznaczonych jednostek nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni całej Gminy miejsko-wiejskiej i nie koncentruje więcej niż 30% jej mieszkańców. Ponadto dokonany podział umożliwia pozyskanie wiarygodnych danych, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu wdrażania programu rewitalizacji. Suma powierzchni wydzielonych jednostek jest równa powierzchni części miejskiej Gminy, w związku z czym analizie zostało poddane całe miasto Kowalewo Pomorskie.

Tabela 1. Podział miasta Kowalewo Pomorskie na jednostki strukturalne

Jednostka	Ludność	% ludności Gminy	Powierzchnia (km ²)	% powierzchni Gminy
Osiedle Jana Kochanowskiego	1 071	9,31%	1,93	1,37%
Centrum	2 268	19,72%	1,64	1,16%
Osiedle Brodnickie	734	6,38%	0,88	0,62%
Razem miasto	4 073	35,41%	4,45	3,15%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Wyznaczone jednostki strukturalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do analizy wybrano 4 wskaźniki (3 reprezentujące sferę społeczną oraz 1 ze sfery przestrzenno - funkcjonalnej). Wszystkie 3 jednostki zostały zbadane przy pomocy tych samych kryteriów. Wyniki przeprowadzonych analiz zawarto w tabelach poniżej.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓLEM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Osiedle Jana Kochanowskiego	1 071	211	722	138	12,89%
Centrum	2 268	376	1498	394	17,37%
Osiedle Brodnickie	734	136	526	72	9,81%
Razem miasto	4 073	723	2746	604	14,83%
Gmina	11 502	2 292	7 694	1 516	13,18%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH W LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 3. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie

Jednostka	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Osiedle Jana Kochanowskiego	61	722	8,45%
Centrum	162	1498	10,81%
Osiedle Brodnickie	36	526	6,84%
Gmina	674	7694	8,76%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu - Dobrzyńniu

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

STOSUNEK INTERWENCJI SŁUŻB PORZĄDKOWYCH (POLICJI, STRAŻY) Z POWODU ZAKŁÓCENIA MIRU DOMOWEGO I PORZĄDKU PUBLICZNEGO WZGLĘDEM OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH NA DANYM OBSZARZE

Tabela 4. Interwencje służb porządkowych na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie

Jednostka	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji policji z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Osiedle Jana Kochanowskiego	206	61	29,61%
Centrum	298	299	100,34%
Osiedle Brodnickie	149	10	6,71%
Gmina	2 145	568	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 4 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNĄ

UDZIAŁ PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ W POWIERZCHNI OGÓLNEJ DANEGO OBSZARU

Tabela 5. Przestrzenie zdegradowane na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie (w km²)

Jednostka	Przestrzenie zdegradowane	Powierzchnia ogółem	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
Osiedle Jana Kochanowskiego	0,001571	1,93	0,08%
Centrum	0,017911	1,64	1,09%
Osiedle Brodnickie	0,00	0,88	0%
Gmina	0,171286	141,39	0,12%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Na podstawie przeprowadzonych analiz za obszar zdegradowany została uznana jednostka **Centrum**, w której przynajmniej 2 wskaźniki (w tym przynajmniej 1 ze sfery społecznej i przynajmniej 1 spoza sfery społecznej) przedstawiają wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla Gminy Kowalewo Pomorskie. Niekorzystne wartości wskaźników zostały wykazane w 3 obszarach w sferze

społecznej i 1 w sferze przestrzenno - funkcjonalnej, co wskazuje na występowanie następujących problemów:

- Starzejące się społeczeństwo,
- Bezrobocie,
- Zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie,
- Występowanie przestrzeni zdegradowanych.

Zbiorcze zestawienie wartości poszczególnych wskaźników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w jednostkach strukturalnych

Cechy szczególne sfery	Problem	Wskaźnik	Osiedle Jana Kochanowskiego	Centrum	Osiedle Brodnickie	Gmina
Sfera społeczna						
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzejące się społeczeństwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	12,89%	17,37%	9,81%	13,18%
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	8,45%	10,81%	6,84%	8,76%
Bezpieczeństwo funkcjonowania, rodzin porządek publiczny	Zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	29,61%	100,34%	6,71%	26,48%
Sfera przestrzenno - funkcjonalna						
Sposób użytkowania terenów	Występowanie przestrzeni zdegradowanych	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru	0,08%	1,09%	0%	0,12%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

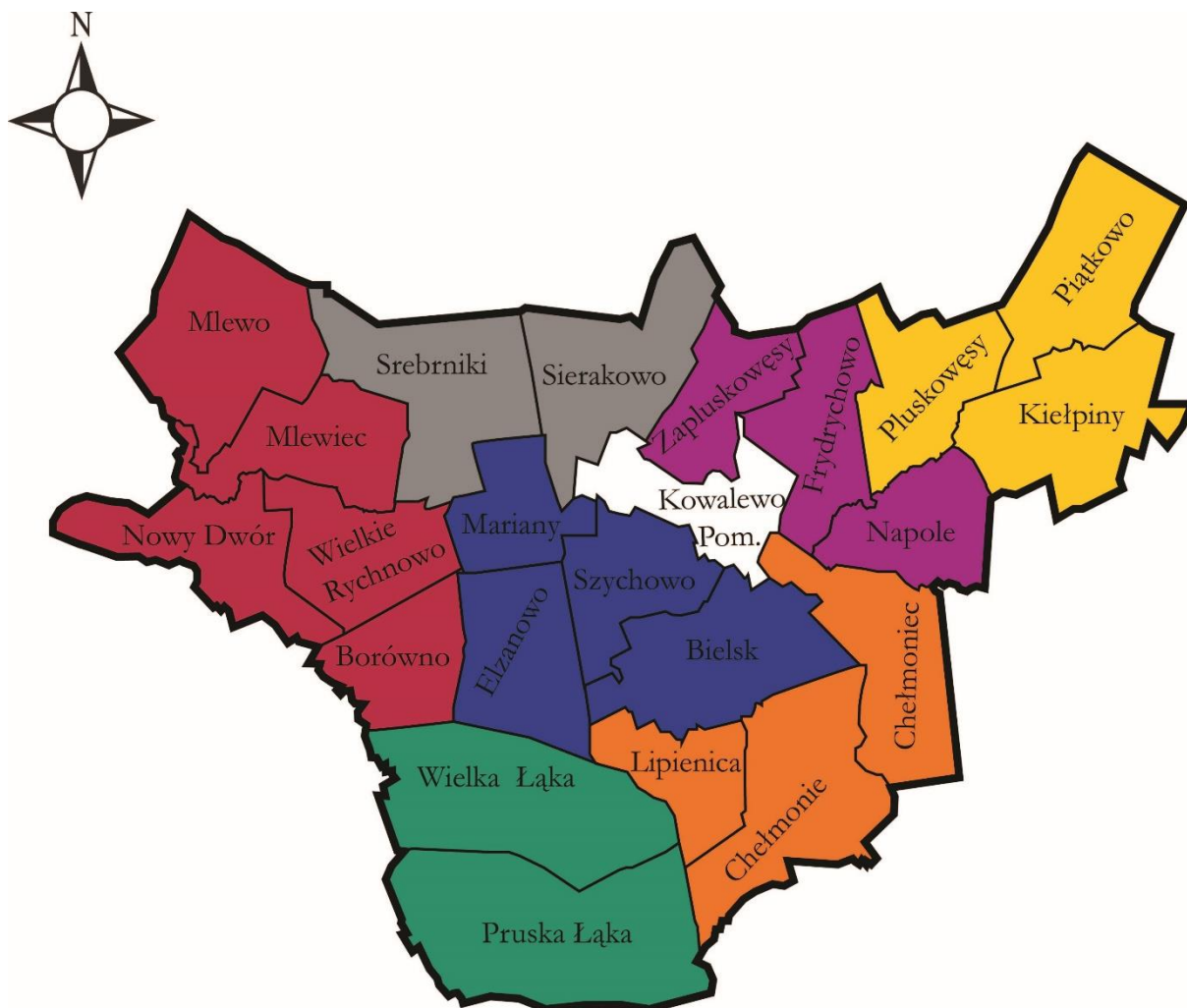
3.2 Obszar zdegradowany – obszar wiejski

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim Gminy Kowalewo Pomorskie nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego. Sołectwa podzielono na 7 następujących grup, biorąc pod uwagę ich lokalizację na terenie Gminy i sąsiedowanie ze sobą:

- Sołectwa zlokalizowane w północno – zachodniej części Gminy – Borówno, Mlewiec, Mlewo, Nowy Dwór i Wielkie Rychnowo,
- Sołectwa zlokalizowane w północnej części Gminy – Sierakowo i Srebrniki,
- Sołectwa zlokalizowane w północno – środkowej części Gminy – Frydrychowo, Napole i Zapłuskowęsy,
- Sołectwa zlokalizowane w północno – wschodniej części Gminy – Kielpiny, Piątkowo i Pluskowęsy,
- Sołectwa zlokalizowane w środkowej części Gminy – Bielsk, Elzanowo, Mariany i Szychowo,

- Sołectwa zlokalizowane w południowo - wschodniej części Gminy – Chelmonie, Chelmoniec i Lipienica,
- Sołectwa zlokalizowane w południowej części Gminy – Pruska Łąka i Wielka Łąka.

Mapa 2. Podział Gminy na potrzeby analizy wskaźnikowej

Źródło: Opracowanie własne

Każdą z grup, zgodnie z Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zbadano innym zestawem wskaźników. Na tej podstawie do obszaru zdegradowanego zostały zaliczone te z 22 sołectw wiejskich Gminy, które spełniły jednocześnie 2 poniższe kryteria:

- Na terenie sołectwa występują co najmniej 2 problemy społeczne, a wskaźniki dla tych problemów przyjmują wartości mniej korzystne od średniej dla Gminy,
- Na terenie sołectwa występują przestrzenie zdegradowane lub negatywne zjawiska w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

3.2.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w północno – zachodniej części Gminy, czyli Borówno, Mlewiec, Mlewo, Nowy Dwór i Wielkie Rychnowo, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Borówno	393	93	267	33	8,40%
Mlewiec	202	52	111	39	19,31%
Mlewo	358	63	246	49	13,69%
Nowy Dwór	264	71	164	29	10,98%
Wielkie Rychnowo	737	152	487	98	13,30%
Gmina	11 502	2 292	7 694	1 516	13,18%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

MIEJSCOWOŚĆ NALEŻY DO REJONU OBSŁUGI SZKOŁY PODSTAWOWEJ LUB GIMNAZJUM O NISKIM POZIOMIE KSZTAŁCENIA

Tabela 8. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym⁴ na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015*	Przeciętny wynik z 3 lat
Borówno	Szkoła Podstawowa	57%	66%	70%	64%
Mlewiec					

⁴ Kryterium szczegółowe zaliczania szkoły podstawowej lub gimnazjum do placówek o niskim poziomie kształcenia: - W przypadku szkoły podstawowej - przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

Mlewo	im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie				
Nowy Dwór					
Wielkie Rychnowo					
Przeciętny wynik w województwie	-	59%	63%	64%	62%

*Wynik sprawdzianu z języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

STOSUNEK OSÓB BEZROBOTNYCH POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY 12 MIESIĘCY I DŁUŻEJ WZGLĘDEM LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 9. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych 12 miesięcy i dłużej	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Borówno	7	267	2,62%
Mlewiec	3	111	2,70%
Mlewo	6	246	2,44%
Nowy Dwór	13	164	7,93%
Wielkie Rychnowo	16	487	3,29%
Gmina	269	7 694	3,50%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu - Dobrzyńniu

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w żadnym z badanych sołectw nie występują co najmniej dwa problemy społeczne.

Tabela 10. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Borówno	8,40%	64%	2,62%
Mlewiec	19,31%	64%	2,70%
Mlewo	13,69%	64%	2,44%
Nowy Dwór	10,98%	64%	7,93%
Wielkie Rychnowo	13,30%	64%	3,29%
Gmina	13,18%	62%	3,50%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

3.2.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w północnej części Gminy, czyli Sierakowo i Srebrniki, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze,
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 11. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Sierakowo	337	73	226	38	11,28%
Srebrniki	285	55	201	29	10,18%
Gmina	11 502	2 292	7 694	1 516	13,18%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY PONAD 24 MIESIĄCE W OGÓLE BEZROBOTNYCH NA DANYM OBSZARZE

Tabela 12. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Liczba bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Sierakowo	21	5	23,81%
Srebrniki	17	6	35,29%
Gmina	674	185	27,45%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

MIEJSCOWOŚĆ NALEŻY DO REJONU OBSŁUGI SZKOŁY PODSTAWOWEJ LUB GIMNAZJUM O NISKIM POZIOMIE KSZTAŁCENIA

Tabela 13. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym⁵ na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015*
Sierakowo	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie	57%	66%	70%
Srebrniki				
Przeciętny wynik w województwie	-	59%	63%	64%
Względny wynik (wynik szkoły na tle średniej wartości wojewódzkiej)				
Sołectwo	Względny wynik w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik w roku szkolnym 2012/2013	Względny wynik w roku szkolnym 2013/2014	Względny wynik w roku szkolnym 2014/2015
Sierakowo	112%	97%	105%	109%
Srebrniki				

*Wynik sprawdzianu z języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 w obu badanych sołectwach (podlegających pod rejon obsługi Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie) jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012.

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że co najmniej dwa problemy społeczne występują w **Srebrnikach**.

Tabela 14. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północnej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
Sierakowo	11,28%	23,81%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012
Srebrniki	10,18%	35,29%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012
Gmina	13,18%	27,45%	-

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

⁵⁵ Kryterium szczególome zaliczania szkoły podstawowej lub gimnazjum do placówek o niskim poziomie kształcenia: - W przypadku szkoły podstawowej - względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w danym roku jest niższy od względnego wyniku w dowolnym z trzech poprzedzających lat.

3.2.3. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno – środkowej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w północno – środkowej części Gminy, czyli Frydrychowo, Napole i Zapłuskowęsy, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

STOSUNEK LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM WZGLĘDEM LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 15. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym
Frydrychowo	436	91	296	49	16,55%
Napole	280	59	189	32	16,93%
Zapłuskowęsy	196	50	124	22	17,74%
Gmina	11 502	2 292	7 694	1 516	19,70%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH W LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 16. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym
Frydrychowo	296	25	8,45%
Napole	189	21	11,11%
Zapluskowęsy	124	8	6,45%
Gmina	7 694	674	8,76%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu - Dobrzyńniu

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓLEM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 17. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	Liczba ludności	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Frydrychowo	53	436	12,16%
Napole	23	280	8,21%
Zapluskowęsy	9	196	4,59%
Gmina	975	11502	8,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w żadnym z badanych sołectw nie występują co najmniej dwa problemy społeczne.

Tabela 18. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno – środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Frydrychowo	16,55%	8,45%	12,16%
Napole	16,93%	11,11%	8,21%
Zapluskowęsy	17,74%	6,45%	4,59%
Gmina	19,70%	8,76%	8,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

3.2.4. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w północno – wschodniej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w północno – wschodniej części Gminy, czyli Kiełpiny, Piątkowo i Pluskowęsy, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze,
- Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

STOSUNEK LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM WZGLĘDEM LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 19. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym
Kiełpiny	252	71	156	25	16,03%
Piåtkowo	289	42	199	48	24,12%
Pluskowęsy	402	74	273	55	20,15%
Gmina	11 502	2 292	7 694	1 516	19,70%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ GOSPODARSTW DOMOWYCH – STAŁYCH BENEFICJENTÓW ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LICZBIE GOSPODARSTW DOMOWYCH OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 20. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych w sołectwach zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych
Kiełpiny	43	8	18,60%
Piåtkowo	27	5	18,52%
Pluskowęsy	84	9	10,71%
Gmina	2 145	332	15,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

STOSUNEK INTERWENCJI SŁUŻB PORZĄDKOWYCH (POLICJI, STRAŻY) Z POWODU ZAKŁÓCANIA MIRU DOMOWEGO I PORZĄDKU PUBLICZNEGO WZGLĘDEM OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH NA DANYM OBSZARZE

Tabela 21. Interwencje służb porządkowych na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócani miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Kielpiny	43	0	0,00%
Piątkowo	27	3	11,11%
Pluskowęsy	84	9	10,71%
Gmina	2 145	568	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że spośród badanych sołectw, co najmniej dwa problemy społeczne występują w **Piątkowie**.

Tabela 22. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w północno - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym	Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Kielpiny	16,03%	18,60%	0,00%
Piątkowo	24,12%	18,52%	11,11%
Pluskowęsy	20,15%	10,71%	10,71%
Gmina	19,70%	15,48%	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

3.2.5. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w środkowej części Gminy, czyli Bielsk, Elzanowo, Mariany i Szychowo, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
- Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE****Tabela 23. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w sołectwach zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem
Bielsk	404	27	6,68%
Elzanowo	287	16	5,57%
Mariany	154	14	9,09%
Szychowo	247	11	4,45%
Gmina	11 502	975	8,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**MIEJSCOWOŚĆ NALEŻY DO REJONU OBSŁUGI SZKOŁY PODSTAWOWEJ LUB GIMNAZJUM O NISKIM POZIOMIE KSZTAŁCENIA****Tabela 24. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym⁶ na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015*
Bielsk	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kowalewie Pomorskim	60%	63%	63%
Elzanowo	Szkoła Podstawowa w Wielkiej Łące	47%	61%	61%
Mariany	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie	57%	66%	70%
Szychowo	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kowalewie Pomorskim	60%	63%	63%
Przeciętny wynik w województwie	-	59%	63%	64%
Względny wynik (wynik szkoły na tle średniej wartości wojewódzkiej)				
Sołectwo	Względny wynik w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik w roku szkolnym 2012/2013	Względny wynik w roku szkolnym 2013/2014	Względny wynik w roku szkolnym 2014/2015
Bielsk	101%	102%	100%	98%

⁶⁶ Kryterium szczegółowe zaliczania szkoły podstawowej lub gimnazjum do placówek o niskim poziomie kształcenia: - W przypadku szkoły podstawowej - względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w danym roku jest niższy od względnego wyniku w dowolnym z trzech poprzedzających lat.

Elzanowo	105%	79%	97%	95%
Mariany	112%	97%	105%	109%
Szychowo	101%	102%	100%	98%

*Wynik sprawdzianu z języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 we wszystkich badanych sołectwach jest niższy od względnego wyniku uzyskanego przez szkołę w przynajmniej jednym z trzech poprzedzających lat.

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

STOSUNEK INTERWENCJI SŁUŻB PORZĄDKOWYCH (POLICJI, STRAŻY) Z POWODU ZAKŁÓCENIA MIRU DOMOWEGO I PORZĄDKU PUBLICZNEGO WZGLĘDEM OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH NA DANYM OBSZARZE

Tabela 25. Interwencje służb porządkowych na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Bielsk	81	2	2,47%
Elzanowo	68	6	8,82%
Mariany	33	0	0,00%
Szychowo	55	5	9,09%
Gmina	2 145	568	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że spośród badanych sołectw, co najmniej dwa problemy społeczne występują w **Marianach**.

Tabela 26. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w środkowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Bielsk	6,68%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych	2,47%
Elzanowo	5,57%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w latach	8,82%

Sołectwo	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
		szkolnych 2011/2012 i 2013/2014	
Mariany	9,09%	Względny wynik szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012	0,00%
Szychowo	4,45%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych	9,09%
Gmina	8,48%	-	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

3.2.6. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w południowo – wschodniej części Gminy, czyli Chelmonie, Chelmoniec i Lipienica, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze,
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH W LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE

Tabela 27. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym
Chelmonie	184	9	4,89%
Chelmoniec	157	16	10,19%
Lipienica	104	6	5,77%
Gmina	7 694	674	8,76%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**UDZIAŁ GOSPODARSTW DOMOWYCH – STAŁYCH BENEFICJENTÓW ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LICZBIE GOSPODARSTW DOMOWYCH OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE****Tabela 28. Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych w sołectwach zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych
Chelmonie	69	10	14,49%
Chelmoniec	48	9	18,75%
Lipienica	38	3	7,89%
Gmina	2 145	332	15,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**MIEJSCOWOŚĆ NALEŻY DO REJONU OBSŁUGI SZKOŁY PODSTAWOWEJ LUB GIMNAZJUM O NISKIM POZIOMIE KSZTAŁCENIA****Tabela 29. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym⁷ na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015*
Chelmonie	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kowalewie Pomorskim	60%	63%	63%
Chelmoniec				
Lipienica				
Przeciętny wynik w województwie	-	59	63	64
Względny wynik (wynik szkoły na tle średniej wartości wojewódzkiej)				
Sołectwo	Względny wynik w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik w roku szkolnym 2012/2013	Względny wynik w roku szkolnym 2013/2014	Względny wynik w roku szkolnym 2014/2015
Chelmonie	101%	102%	100%	98%
Chelmoniec				
Lipienica				

*Wynik sprawdzianu z języka polskiego i matematyki.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

⁷⁷ Kryterium szczegółowe zaliczania szkoły podstawowej lub gimnazjum do placówek o niskim poziomie kształcenia: - W przypadku szkoły podstawowej - względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w danym roku jest niższy od względnego wyniku w dowolnym z trzech poprzedzających lat.

Względny wynik (czyli stosunek wyniku uzyskanego w danej szkole na tle średniej wartości wojewódzkiej) sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 we wszystkich badanych sołectwach jest niższy od względnego wyniku uzyskanego przez szkołę w każdym z trzech poprzedzających lat.

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że spośród badanych sołectw, co najmniej dwa problemy społeczne występują w **Chełmońcu**.

Tabela 30. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowo - wschodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
Chełmonie	4,89%	14,49%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych
Chełmoniec	10,19%	18,75%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych
Lipienica	5,77%	7,89%	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych
Gmina	8,76%	15,48%	-

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

3.2.7. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy

Sołectwa zlokalizowane w południowej części Gminy, czyli Pruska Łąka i Wielka Łąka, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.

Do wyliczenia wartości wskaźników posłużyły dane statystyczne, zebrane w poniższych tabelach.

WSKAŹNIK NR 1 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**STOSUNEK OSÓB BEZROBOTNYCH POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY 12 MIESIĘCY I DŁUŻEJ WZGLĘDEM LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA DANYM OBSZARZE****Tabela 31. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym
Pruska Łąka	323	25	7,74%
Wielka Łąka	513	13	2,53%
Gmina	7 694	269	3,50%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 2 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM NA DANYM OBSZARZE****Tabela 32. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Ludność ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem
Pruska Łąka	474	9	1,90%
Wielka Łąka	748	69	9,22%
Gmina	11 502	975	8,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

WSKAŹNIK NR 3 – REPREZENTUJĄCY SFERĘ SPOŁECZNĄ**STOSUNEK INTERWENCJI SŁUŻB PORZĄDKOWYCH (POLICJI, STRAŻY) Z POWODU ZAKŁÓCANIA MIRU DOMOWEGO I PORZĄDKU PUBLICZNEGO WZGLĘDEM OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH NA DANYM OBSZARZE****Tabela 33. Interwencje służb porządkowych na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie**

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych z powodu zakłócani miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Pruska Łąka	96	12	12,50%
Wielka Łąka	113	14	12,39%
Gmina	2 145	568	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że w żadnym z obu badanych sołectw nie występują co najmniej dwa problemy społeczne.

Tabela 34. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na obszarze sołectw zlokalizowanych w południowej części Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Pruska Łąka	7,74%	1,90%	12,50%
Wielka Łąka	2,53%	9,22%	12,39%
Gmina	3,50%	8,48%	26,48%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Z powyższych analiz wynika, że problemy społeczne (w ilości co najmniej 2) zostały zdiagnozowane w 4 sołectwach: **Srebrniki, Piątkowo, Mariany i Chełmoniec**. Te sołectwa zostały poddane dalszej analizie, celem sprawdzenia czy występuje w nich przestrzeń zdegradowana lub niekorzystne zjawiska w innych sferach.

3.2.8. Analiza sołectw, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

W poniższych tabelach dokonano zestawienia danych obrazujących występowanie przestrzeni zdegradowanych lub problemy inne niż społeczne w sołectwach Srebrniki, Piątkowo, Mariany i Chełmoniec.

Przeźrenź zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych możliwe jest także zaliczenie terenów i obiektów, które pierwotnie pełniły innego rodzaju funkcje (np. usługowe, handlowe, mieszkaniowe, magazynowo-składowe) i nie są obecnie wykorzystywane w tym celu, jeśli możliwa jest ich adaptacja na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, nawet jeśli nie dojdzie do zmiany funkcji pierwotnej. Specyficznym rodzajem „przeźrenź zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty. W szczególności do „przeźrenź zdegradowanych” należy zaliczyć: budynki (także budynki towarzyszące zasadniczej funkcji – np. w przypadku terenów przemysłowych lub gospodarstw rolnych także budynki zajmowane przez administrację, bazy pojazdów, itp.), place manewrowe, place składowe, tereny obsługi komunikacyjnej, tereny wyrobisk, tereny składowisk, budynki dworcowe, urządzenia stacyjne, rampy załadownicze, obiekty magazynowo-składowe (przy terenach przemysłowych, rolnych lub komunikacyjnych). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych zalicza się także tereny i urządzenia infrastruktury technicznej służącej obsłudze ww. terenów, jeśli są z nimi integralnie związane (to znaczy po zaprzestaniu zasadniczej działalności nie zostały zaadaptowane na inne cele) – np. zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, urządzenia zasilania w energię, w tym w energię elektryczną, stacje redukcyjne gazu, itp. Do kategorii przestrzeni zdegradowanych związanych z pełnionymi wcześniej działalnościami rolniczymi nie zalicza się użytków rolnych, a jedynie tereny zajmowane przez zabudowę (w tym służącą hodowli), zagospodarowanie towarzyszące i infrastrukturę obsługi tych terenów. W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych przypadkach do kategorii „przeźrenź zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania (są to obiekty i tereny na których aktualnie prowadzi się działalność mieszczącą się w kategoriach użytkowania określonych powyżej) jeśli

istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących idee i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne.

Tak rozumiana przestrzeń występuje na terenie sołectwa Chełmoniec (teren PKP o pow. 69 573 m² – dz. nr 15/1 – grunty po będącej w likwidacji nieczynnej linii kolejowej). Jest to własność PKP i właściciel na dzień dzisiejszy nie wyraża chęci by zagospodarować ją na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego. Zgodnie z art. 16 Ustawy o rewitalizacji, zamieszczenie w gminnym programie rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, którego realizacja stanowi zadanie podmiotu publicznego innego niż gmina, wymaga zgody tego podmiotu. Dlatego też na tym terenie nie ma możliwości prowadzenia jakichkolwiek działań rewitalizacyjnych.

W związku z powyższym wszystkie ww. wymienione sołectwa poddano badaniu pod kątem występowania problemów w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

Chełmoniec

Obszar ten cechuje się niewielką przedsiębiorczością wśród osób fizycznych (problem: Niski stopień przedsiębiorczości). Brak tu kanalizacji sanitarnej, w związku z czym wszystkie nieruchomości korzystają ze zbiorników wybieralnych (problem: Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową). Problemem jest również niski poziom obsługi komunikacyjnej, niska jakość terenów publicznych i degradacja stanu technicznego obiektów publicznych.

Tabela 35. Sołectwo Chełmoniec - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Na przestrzeni lat 2006 - 2015 liczba przedsiębiorstw wzrosła z 1 do 3. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 1,91 i był niższy niż średnio w Gminie (5,42).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Wszystkie nieruchomości (100%) posiadają zbiorniki wybieralne (inaczej szamba), podczas gdy średnio w Gminie korzystanie z tego typu rozwiązań dotyczy 40,04% budynków.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Miejscowość jest zwodociągowana, brak natomiast dostępu do sieci kanalizacyjnej i gazowej.
Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dzieci do szkół dowożone są specjalną linią autobusową (PKS), z której bez ograniczeń mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Istniejąca ilość połączeń komunikacyjnych jest dla mieszkańców niedostateczna.
Niska jakość terenów publicznych	Teren wokół remizo-świetlicy, w tym obszar po dawnych zbiornikach wodnych (działki nr 34 i 35) wymaga zagospodarowania i nadania mu nowych funkcji publicznych.
Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów publicznych	Jednym obiektem infrastruktury społecznej w Chełmońcu jest remizo-świetlica. Stan techniczny budynku wymaga poprawy w celu stworzenia warunków dla zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie ich integracji i aktywizacji.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim oraz spotkań z mieszkańcami

Mariany

W sołectwie Mariany występują poniższe problemy w innych sferach:

- Gospodarczej: niski stopień przedsiębiorczości,
- Środowiskowej: zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową,
- Przestrzenno-funkcjonalnej: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- Technicznej: degradacja stanu technicznego obiektów publicznych.

Tabela 36. Sołectwo Mariany - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Na przestrzeni lat 2006 - 2015 liczba przedsiębiorstw wzrosła z 1 do 4. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 1,92 i tym samym był niższy niż średnio w Gminie (5,42).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Niespełna połowa wszystkich nieruchomości (47,22%) posiada zbiorniki wybieralne (inaczej szamba), podczas gdy średnio w Gminie korzystanie z tego typu rozwiązań dotyczy 40,04% budynków.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Dostęp do infrastruktury sieciowej jest ograniczony. Cała miejscowość jest zwodociągowana, ale z sieci kanalizacyjnej korzystają tylko 2 nieruchomości, co stanowi 5,56% (w Gminie 43,08). Problemem jest również zły stan infrastruktury drogowej przez sołectwo przebiega droga powiatowa nr 2103C i 2104C oraz drogi gminne nr 110116C, 110118C).
Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dzieci do szkół dowożone są specjalną linią autobusową (PKS), z której bez ograniczeń mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Istniejąca ilość połączeń komunikacyjnych jest dla mieszkańców niedostateczna.
Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów publicznych	Znajdująca się w Marianach remizo-świetlica jest w złym stanie technicznym. Obiekt wymaga rozbudowy i doposażenia.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim oraz spotkań z mieszkańcami

Piątkowo

Negatywnymi zjawiskami występującymi w pozostałych sferach na obszarze sołectwa Piątkowo są: niski stopień przedsiębiorczości (sfera gospodarcza), niska jakość infrastruktury technicznej i niski poziom obsługi komunikacyjnej (sfera przestrzenno-funkcjonalna) oraz brak świetlicy wiejskiej.

Tabela 37. Sołectwo Piątkowo - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Na przestrzeni lat 2006 - 2015 liczba przedsiębiorstw wzrosła z 1 do 4. Jednak poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 2,01 i tym samym był niższy niż średnio w Gminie (5,42).
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niska jakość infrastruktury technicznej	Infrastruktura drogowa na terenie sołectwa znajduje się w złym

	stanie i wymaga modernizacji (przez sołectwo przebiegają: droga gminna nr 110134C oraz drogi powiatowe nr 1725C i 2101C).
Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dzieci do szkół dowożone są specjalną linią autobusową (PKS), z której bez ograniczeń mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Istniejąca ilość połączeń komunikacyjnych jest dla mieszkańców niedostateczna.
Brak obiektów publicznych służących integracji społecznej	W miejscowości brak obiektu służącego jako miejsce spotkań oraz organizacji czasu wolnego lokalnej społeczności.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim oraz spotkań z mieszkańcami

Srebrniki

Negatywne zjawiska występujące na terenie sołectwa Srebrniki w pozostałych analizowanych sferach to:

- Gospodarczej: niski stopień przedsiębiorczości,
- Środowiskowej: zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową,
- Przestrzenno-funkcjonalnej: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niska jakość terenów publicznych,
- Technicznej: degradacja stanu technicznego obiektów publicznych.

Tabela 38. Sołectwo Srebrniki - negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera gospodarcza	
Niski stopień przedsiębiorczości	Na przestrzeni lat 2006 - 2015 liczba przedsiębiorstw wzrosła z 1 do 9. Jednak poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 3,48 i tym samym był niższy niż średnio w Gminie (5,42).
Sfera środowiskowa	
Zagrożenia środowiska związane z gospodarką ściekową	Zdecydowana większość nieruchomości (73,58%) posiada zbiorniki wybieralne (inaczej szamba), podczas gdy średnio w Gminie korzystanie z tego typu rozwiązań dotyczy 40,04% budynków.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	Miejscowość jest zwodociągowana, ale mieszkańcy nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej. Infrastruktura drogowa na terenie sołectwa znajduje się w złym stanie i wymaga modernizacji (przez sołectwo przebiegają drogi gminne nr 110118C, 110105C, 110104C, droga powiatowa nr 2103C oraz drogi wojewódzkie nr 649 i 554).
Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dzieci do szkół dowożone są specjalną linią autobusową (PKS), z której bez ograniczeń mogą korzystać wszyscy mieszkańcy. Istniejąca ilość połączeń komunikacyjnych jest dla mieszkańców niedostateczna.
Niska jakość terenów publicznych	Teren wokół remizo-świetlicy wymaga zagospodarowania. Znajdujący się obok plac zabaw i boisko nie spełniają obowiązujących norm i konieczna jest ich modernizacja.
Sfera techniczna	
Degradacja stanu technicznego obiektów publicznych	Znajdująca się w Srebrnikach remizo-świetlica jest w złym stanie technicznym. Obiekt wymaga remontu i doposażenia.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim oraz spotkań z mieszkańcami

Ze względu na fakt, że w sołectwach **Chełmoniec, Mariany, Piątkowo i Srebrniki** występują minimum po dwa problemy społeczne oraz problem w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarcza,

przestrzenno-funkcjonalna, techniczna lub środowiskowa), **wszystkie te sołectwa należy uznać za obszar zdegradowany.**

4. Obszar rewitalizacji Gminy⁸

W myśl art. 10 ustawy o rewitalizacji⁹ i „Zasad regionalnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Liczba ludności Gminy według stanu z dnia 31.12.2015 r. wynosiła 11 502 osoby, a powierzchnia 141,39 km². W związku z tym rewitalizacją może zostać objęte maksymalnie 3 451 osób oraz obszar o powierzchni maksymalnie 28 km². Z tego względu obszar rewitalizacji w Gminie Kowalewo Pomorskie składa się z kilku podobszarów (położonych zarówno w części miejskiej, jak i wiejskiej), które łącznie stanowią 8,65% powierzchni Gminy i są zamieszkiwane przez 28,04% jej mieszkańców.

Tabela 39. Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie objęta rewitalizacją

Jednostka	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (km ²)	% powierzchni gminy
Centrum	2 268	19,72	1,64	1,16%
Chelmoniec	229	1,99	1,18	0,83%
Mariany	154	1,34	2,80	1,98%
Piątkowo	289	2,51	0,73	0,52%
Srebrniki	285	2,48	5,88	4,16%
Razem	3 225	28,04%	12,23	8,65%
Gmina	11 502	-	141,39	-

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

4.1 Obszar rewitalizacji – miasto

W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji miasta Kowalewo Pomorskie pod uwagę wzięto całą jednostkę strukturalną, która została uznana za obszar zdegradowany zgodnie z „Zasadami regionalnymi”, czyli Centrum. Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagane progi (20% powierzchni Gminy i 30% mieszkańców Gminy).

Obszar rewitalizacji w części miejskiej Gminy, czyli Centrum cechuje się dużym odsetkiem osób starszych. Stanowią one 17,31% ogółu mieszkańców tego obszaru, podczas gdy średnia dla Gminy wynosi 13,18%. Taki stan rzeczy jest wyrazem powszechnie występującego zjawiska starzenia się społeczeństwa,

⁸ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

⁹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1023)

które w tej jednostce jest szczególnie silne. Problemem zdiagnozowanym w Centrum jest również wysokie bezrobocie wyrażone wskaźnikiem udziału osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynoszącym 10,81%, przy średniej dla Gminy 8,76%. Relatywnie wyższy niż w Gminie (26,48%) jest również stosunek interwencji z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych – 100,34% (ponad 100% wartość tego wskaźnika wskazuje, że policja kilkakrotnie interweniowała w tych samych domostwach).

Na terenie Centrum występuje również przestrzeń zdegradowana, jej udział w powierzchni ogółem tego obszaru wynosi 1,09%, przy średniej dla Gminy wynoszącej 0,12%.

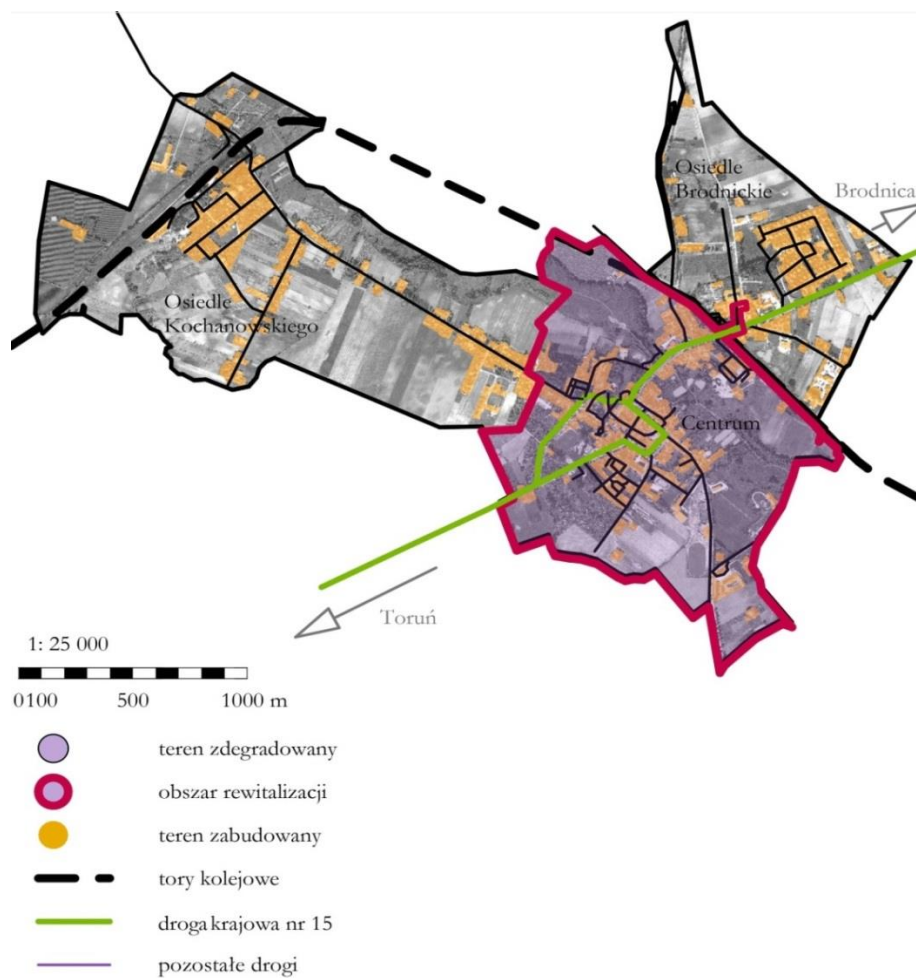
Wykres 6. Wskaźniki delimitacji obszaru rewitalizacji - miasto

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na tle miasta przedstawia poniższa mapa.

Mapa 3. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Kowalewo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne

4.2 Obszar rewitalizacji – obszar wiejski

Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Kowalewo Pomorskie składa się z 4 podobszarów stanowiących części sołectw zaliczonych do obszaru zdegradowanego. Do powierzchni obszaru rewitalizacji zaliczono rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji (czyli powierzchnię miejscowości z zabudowaniami mieszkalnymi). Łącznie wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza progów 20% powierzchni Gminy i 30% ludności Gminy.

Tabela 40. Obszar rewitalizacji – część wiejska Gminy Kowalewo Pomorskie

Sołectwo	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (km ²)	% powierzchni gminy
Chelmoniec	229	1,99	1,18	0,83%
Mariany	154	1,34	2,80	1,98%
Piątkowo	289	2,51	0,73	0,52%
Srebrniki	285	2,48	5,88	4,16%
Razem	957	8,32%	10,59	7,49%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Obszar rewitalizacji w poszczególnych podobszarach spełnia różne cele rewitalizacji wskazane w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”:

- Chelmoniec - **rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych oraz zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej,**
- Mariany - **rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych oraz zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej,**
- Piątkowo - **zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej,**
- Srebrniki - **rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.**

Wybór takich celów został podyktowany występującym na danym obszarze stanem kryzysowym. Dla każdego z celów określono 2 warunki, których spełnienie oznacza możliwość podjęcia na tym obszarze działań rewitalizacyjnych o określonym kierunku.

Tabela 41. Chełmoniec - cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Obszar rewitalizacji	Warunki
Chełmoniec	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
	Chełmoniec należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Kowalewie Pomorskim, w której względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 (98%) jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych (2011/2012 – 101%, 2012/2013 – 102%, 2013/2014 – 100%).
	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od lokalnych szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży na terenie Chełmońca.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Tabela 42. Chełmoniec - cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Obszar rewitalizacji	Warunki
Chełmoniec	Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w Gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
	W Chełmońcu udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 12,23% i jest wyższy od przeciętnej w Gminie wynoszącej 8,48%
	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej na terenie Chełmońca.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Tabela 43. Mariany - cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Obszar rewitalizacji	Warunki
Mariany	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
	Mariany należą do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie, w której względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 (109%) jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012 (112%).
	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od lokalnych szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży na terenie Marian.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Tabela 44. Mariany - cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Obszar rewitalizacji	Warunki
Mariany	Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w Gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
	W Marianach udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 9,09% i jest wyższy od przeciętnej w Gminie wynoszącej 8,48%
	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej na terenie Marian.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Tabela 45. Piątkowo - cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Obszar rewitalizacji	Warunki
Piątkowo	Miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w Gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
	W Piątkowie udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na tym obszarze wynosi 8,65% i jest wyższy od przeciętnej w Gminie wynoszącej 8,48%
	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym oraz zmniejszenie stopnia uzależnienia od świadczeń pomocy społecznej na terenie Piątkowa.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

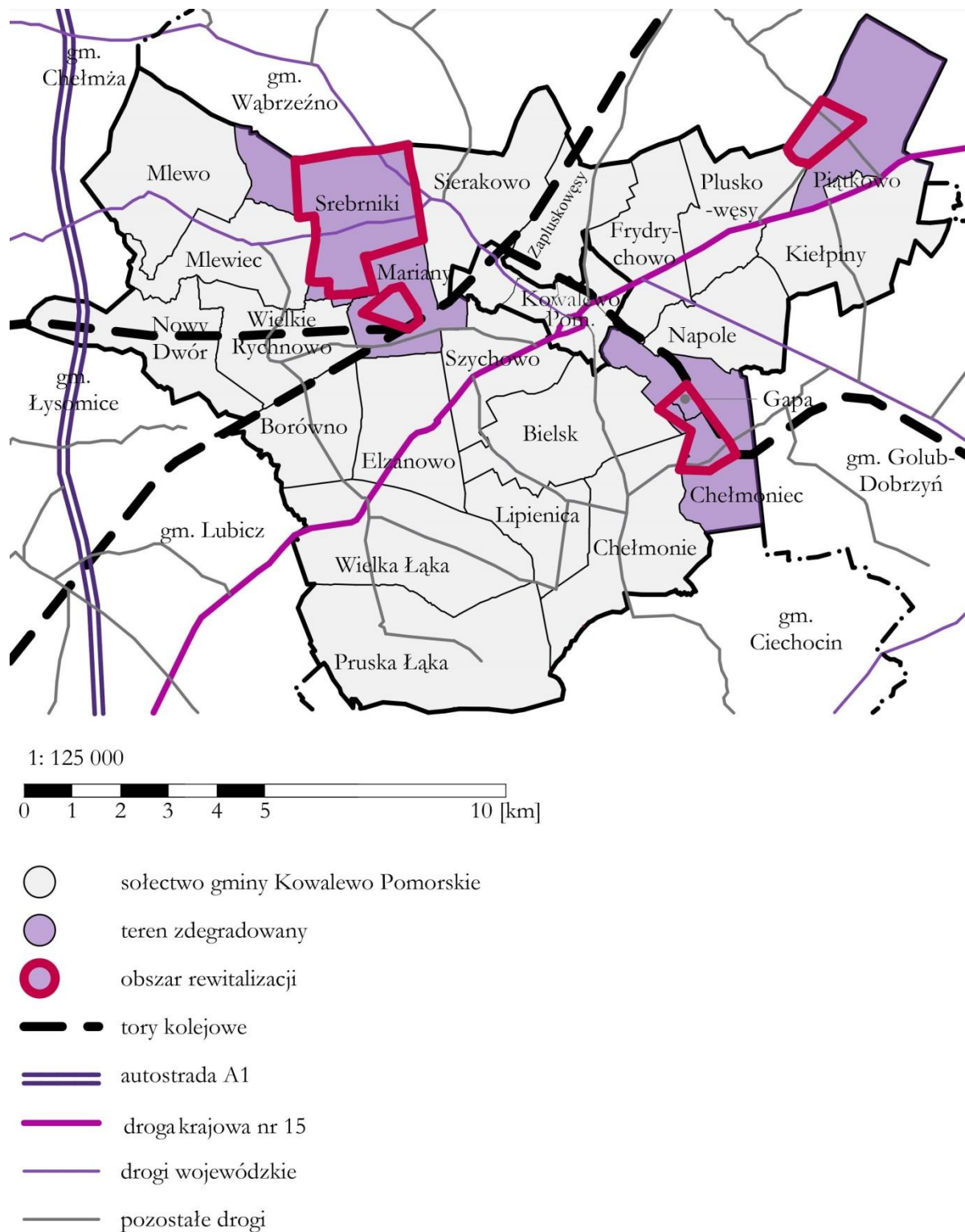
Tabela 46. Srebrniki - cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Obszar rewitalizacji	Warunki
Srebrniki	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
	Srebrniki należą do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie, w której względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 (109%) jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012 (112%).
	Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
	Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od lokalnych szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży na terenie Srebrnik.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Granice obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w części wiejskiej Gminy Kowalewo Pomorskie przedstawia poniższa mapa.

Mapa 4. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Kowalewo Pomorskie

Źródło: Opracowanie własne

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji¹⁰

5.1 Podobszar 1: Kowalewo Pomorskie – Centrum

Obszar rewitalizacji w mieście Kowalewo Pomorskie obejmuje jedną z trzech wydzielonych na potrzeby delimitacji jednostek – Centrum. Jednostka ta zajmuje powierzchnię 1,64 km², co stanowi 1,16% powierzchni Gminy i 36,85% powierzchni miasta. Na tym terenie mieszka 2 268 osób (19,72% ludności Gminy i 55,68% mieszkańców Miasta). Jest to najgęściej zaludniona część miasta (1 382 osób/km²). Jednostkę wyznaczoną do rewitalizacji tworzy 25 ulic.

Tabela 47. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

L.p.	Ulica
1.	1 Maja
2.	23 stycznia
3.	Batalionów Chłopskich
4.	Chopina
5.	Dworcowa
6.	Działkowa
7.	Fosa Jagiellońska
8.	Jana Pawła II
9.	Kilińskiego
10.	Konopnickiej
11.	Kościuszki
12.	Krótką
13.	Młyńska
14.	Murna
15.	Odrodzenia (do nr 8)
16.	Ogrodowa
17.	Plac 700-lecia
18.	Plac Wolności
19.	Strażacka
20.	Szkolna
21.	Szpitalna
22.	Św. Józefa
23.	Św. Mikołaja
24.	Toruńska
25.	Wąska

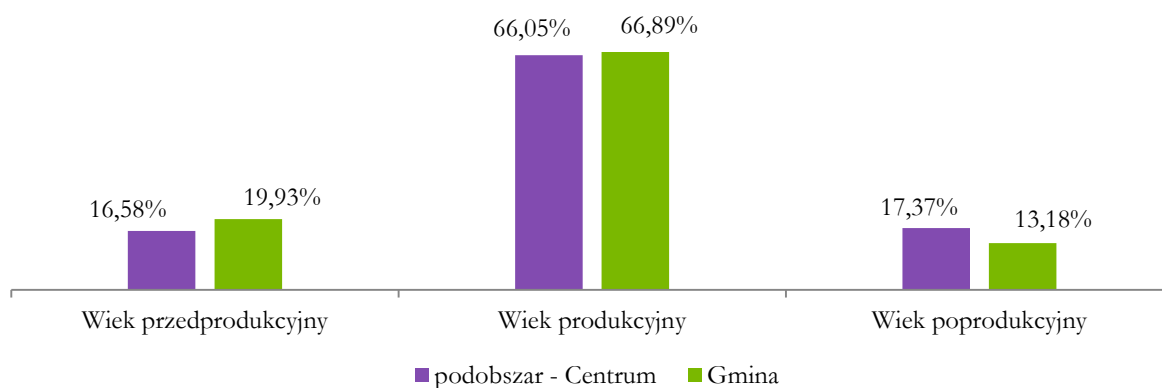
Źródło: Opracowanie własne

¹⁰ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

Sfera społeczna

Pod koniec 2015 r. na podobszarze zamieszkiwało 2 268 osób. W większości były to osoby w wieku produkcyjnym (1 498 osób, co stanowi 66,05% wszystkich mieszkańców Centrum). Drugą najliczniejszą grupą są osoby powyżej 65 roku życia (17,37%). Najmniejszy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym (16,58%). To właśnie wysoki udział osób starszych w społeczności podobszaru jest jednym z dominujących tu problemów społecznych. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem tej w wieku produkcyjnym to 26,30%, podczas gdy średnio w Gminie jest to 19,70%.

Wykres 7. Struktura wiekowa ludności na podobszarze Centrum

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Poziom bezrobocia mierzony udziałem osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym na koniec 2015 r. wynosił w Centrum 10,81% i był o 2,05 p.p. wyższy niż w Gminie (8,76%). Problemy związane ze znalezieniem pracy dotyczą wielu młodych mieszkańców miasta – aż 18,58% bezrobotnych to osoby do 25 roku życia (w Gminie jest 17,36%). Większość bezrobotnych (55,73%) to osoby bezrobotne długotrwale, a więc takie, które w ciągu ostatnich 2 lat łącznie przez okres ponad 12 miesięcy były zarejestrowane w urzędzie pracy.

Na podobszarze Centrum w 2015 r. Posterunek Policji w Kowalewie Pomorskim odnotował 299 interwencji z powodu zakłócania miru domowego lub porządku publicznego. Stosunek tych interwencji względem ogółu gospodarstw domowych (298) na tym terenie wyniósł 100,34%, co oznacza, że policjanci interweniowali wielokrotnie w tych samych domostwach. O ile w pozostałych częściach miasta nie odnotowano wykroczeń i przestępstw popełnionych przez młodocianych w wieku 13 – 18 lat, o tyle na obszarze Centrum było ich 7 (co stanowi 3% w odniesieniu do ogólnej liczby młodzieży w tym wieku na podobszarze, podczas gdy w całej Gminie jest to zaledwie 1,02%).

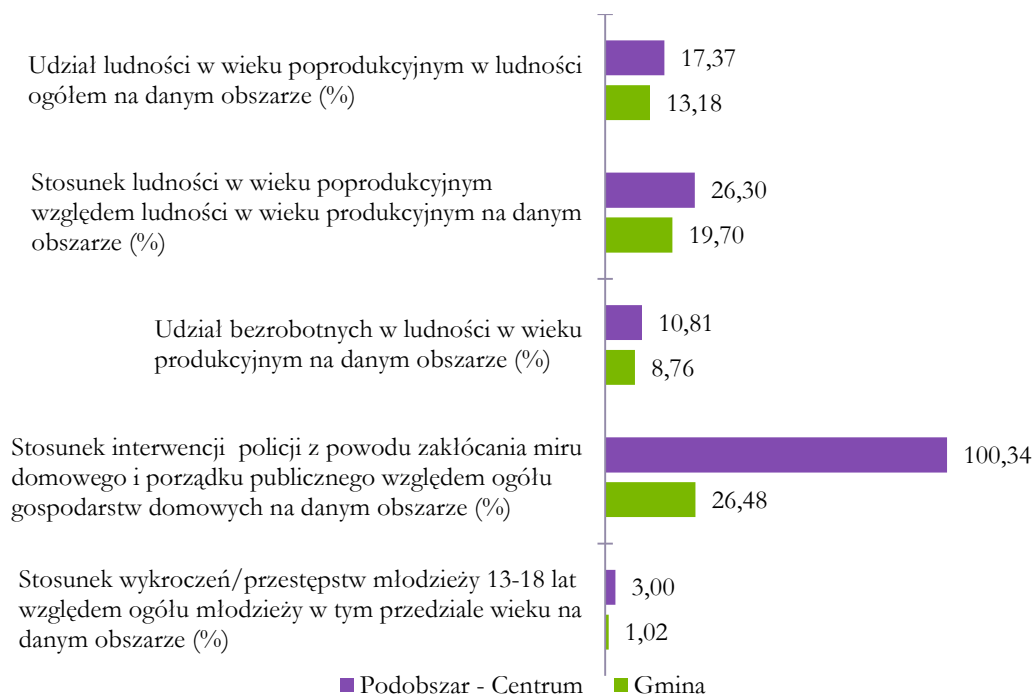
Wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży zamieszkującej na tym terenie zajmują się publiczne i prywatne przedszkole, oddział przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum. Wychowaniem przedszkolnym objętych jest 41 dzieci od 3 do 5 roku życia, co stanowi 63,08%. Jest to sytuacja lepsza niż w całej Gminie, gdzie średnio tylko 36,27% dzieci w tym wieku uczęszcza do przedszkola/oddziału przedszkolnego. Poziom kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach położonych na podobszarze jest nieco niższy niż średnia dla województwa. Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych.

Uczniowie, zarówno z podobszaru, jak i pozostałej części Miasta i Gminy uczęszczają do jednego na terenie Gminy gimnazjum położonego na obszarze objętym rewitalizacją, cechującego się bardzo

dobrym poziomem nauczania. Osiągane wyniki egzaminów są równe lub wyższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Głównymi problemami z jakimi borykają się mieszkańcy są wysokie bezrobocie, postępujące starzenie się społeczeństwa oraz bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin. Jednocześnie zamieszkująca tu społeczność aktywnie uczestniczy w życiu Miasta poprzez udział w licznych imprezach kulturowych i sportowych oraz działanie w organizacjach społecznych zajmujących się wspieraniem edukacji, przedsiębiorczości, krzewieniem kultury, sztuki i sportu.

Wykres 8. Podobszar 1 - kryzysowe zjawiska w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Pozostałe sfery

Klimat aktywności gospodarczej na podobszarze jest lepszy niż w Gminie. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada tutaj 9,29 podmiotów gospodarczych osób fizycznych (średnio w Gminie jest to 5,42). Łącznie jest ich 125, podczas gdy w całym Mieście - 195, co oznacza, że 64% wszystkich działalności gospodarczych prowadzonych jest na terenie Centrum.

Na podobszarze znajduje się wiele obiektów infrastruktury społecznej, z których korzystają mieszkańcy, mogą również posłużyć one jako baza do prowadzenia działań z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej.

Tabela 48. Infrastruktura społeczna na podobszarze Centrum

Edukacja	<ul style="list-style-type: none"> • Przedszkole Publiczne, • Przedszkole Entliczek Pentliczek, • Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej, • Gimnazjum im. Jana Pawła II, • Zespół Szkół im. Lecha Wałęsy.
Pomoc społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, • Świetlica socjoterapeutyczna,

	<ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty Terapii Zajęciowej, • Filia Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem dla mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego, • Klub Seniora „Złota Jesień”, • Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki.
Kultura	<ul style="list-style-type: none"> • Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury.
Sport i rekreacja	<ul style="list-style-type: none"> • Centrum Rekreacji i Sportu: • pełnowymiarowe boisko trawiaste do piłki nożnej wraz z czterotorową, 400 metrową bieżnią lekkoatletyczną, skocznią w dal i trybunami mieszczącymi 894 osoby, • boisko plażowe zintegrowane z nawierzchnią piaszczystą, obejmujące boisko do siatkówki plażowej oraz do piłki ręcznej, • boisko wielofunkcyjne pokryte sztuczną nawierzchnią, umożliwiające grę w piłkę ręczną, siatkówkę lub tenis dla osób grających amatorsko, • boisko „ORLIK” z nawierzchnią syntetyczną, przeznaczone do gry w piłkę nożną, • boisko do koszykówki i siatkówki z nawierzchnią poliuretanową, • skate park, • ścianka wspinaczkowa, • plac zabaw dla dzieci, • szachy plenerowe, • siłownia zewnętrzna, • pływalia, • Orlik.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Podobszar Centrum wyposażony jest w infrastrukturę techniczną, tj. wodociąg, kanalizację i gaz. Wszyscy mieszkańcy mają zapewniony dostęp do wodociągu (wg stanu z 2015 r. do sieci wodociągowej podłączonych jest 310 nieruchomości). Z kolei z sieci kanalizacyjnej korzysta 95,16% budynków (295 nieruchomości podłączonych do sieci, 11 korzysta z szamb, a 3 posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków). Ponadto na terenie Miasta istnieje infrastruktura gazowa (Miasto zasilane jest gazem ziemnym przewodowym (gazociąg DN80) z krajowego systemu zasilania gazowniczego). Na podobszarze 237 nieruchomości podłączonych jest do gazociągu (76,45% wszystkich nieruchomości). Brak jest typowej sieci ciepłowniczej, owszem działa tu kotłownia, ale nie zaopatruje ona w ciepło całego Centrum.

W sferze środowiskowej istotnym zjawiskiem są zagrożenia związane z ruchem samochodowym. Przebiegająca przez Centrum droga krajowa nr 15 należy do największych w Gminie emitentów zanieczyszczeń komunikacyjnych. Jest również głównym źródłem hałasu oraz stwarza duże zagrożenie dla mieszkańców. W 2014 r. liczba pojazdów przejeżdżających krajową „15” osiągnęła 23 tysiące pojazdów na dobę i według prognoz liczba ta będzie wzrastać.

Na podobszarze Centrum jest szereg terenów zdegradowanych wymagających zagospodarowania. Przede wszystkim są to:

- Tereny pokolejowe przy ul. Dworcowej o powierzchni 8316 m²,
- Tereny przemysłowe przy ul. Chopina o powierzchni 3981 m²,
- Budynek przeznaczony na Dzienny Dom Pobytu o powierzchni 290 m²,
- Tereny przemysłowe przy ul. Św. Mikołaja o powierzchni 1762 m²,
- Tereny przemysłowe o powierzchni 1737 m²,
- Budynek byłego sądu o powierzchni 1825 m².

Niektóre budynki o przeznaczeniu publicznym i mieszkaniowym wymagają poprawy stanu technicznego i wyglądu zewnętrznego (zły stan elewacji), czy też nie posiadają rozwiązań technologicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska (m. in. budynki przy Pl. Wolności 3a i 12, ul. 1 Maja 13, ul. Strażackiej 2, ul. Św. Mikołaja 5).

Ponadto w mieście brakuje obiektów przeznaczonych na cele aktywizacji osób starszych (Dzienny Dom Pobytu) oraz bezrobotnych. Brakuje także miejsca, w którym mogłyby być prowadzone działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa na terenie Centrum.

Również istniejąca infrastruktura techniczna wymaga poprawy:

- Drogowa (m. in. przebudowa dróg, naprawa chodników),
- Wodno-kanalizacyjna (naprawa przepustów drogowych, wymiana hydrantów wodociagowych, naprawa zasuw i zaworów sieci wodociagowej, modernizacja oczyszczalni ścieków, modernizacja suw),
- Ciepłownicza (modernizacja źródeł ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej, m. in. przy ul. Św. Mikołaja 5),
- Energetyczna (modernizacja oświetlenia ulicznego).

Kluczowe zjawiska negatywne i potencjały na podobszarze Centrum

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Spoleczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starzenie się społeczeństwa, ▪ Bezrobocie, w tym wśród młodych, ▪ Liczne interwencje z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego, ▪ Niska jakość kształcenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywni mieszkańcy, ▪ Wiele prężnie działających organizacji społecznych, ▪ Liczne imprezy sportowo-kulturalne
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Infrastruktura techniczna, wymagająca remontów ▪ Przestrzenie zdegradowane, ▪ Zagrożenia środowiskowe związane z ruchem samochodowym na DK15 ▪ Brak obiektów przeznaczonych na cele aktywizacji osób starszych (Dzienny Dom Pobytu) oraz bezrobotnych. ▪ Brak miejsca, w którym mogłyby być prowadzone działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa na terenie Centrum 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bardzo dobre zaplecze w zakresie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

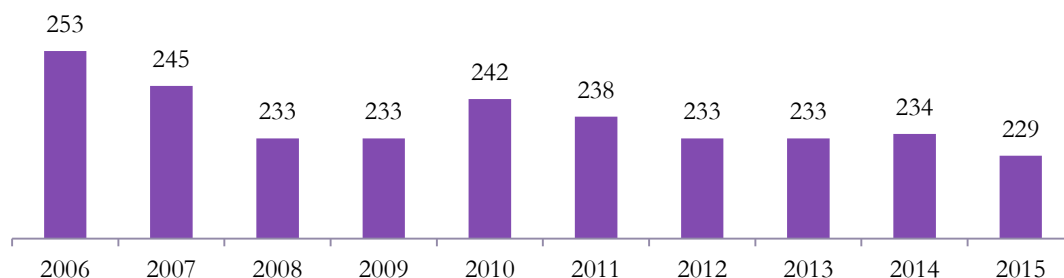
5.2 Podobszar 2: Chełmoniec

Chełmoniec jest położony w południowo-wschodniej części Gminy, ok. 7 km od Kowalewa Pomorskiego, w pobliżu granicy z gminami Ciechocin i Golub-Dobrzyń. Jako zdegradowany został wskazany cały obszar sołectwa, jednak do rewitalizacji, na podstawie wskaźników podanych w podrozdziale 2.2, wyznaczono część z zabudowaniami, czyli miejscowości Chełmoniec i Gapa (dalej wskazywane łącznie jako Chełmoniec) o powierzchni ok. 1,18 km², stanowiącej 0,83% powierzchni Gminy.

Sfera społeczna

Na koniec 2015 r. na jego terenie zamieszkiwało 229 mieszkańców, co stanowi 1,99% mieszkańców Gminy. Na przestrzeni lat 2006-2015 liczba mieszkańców podobszaru zmniejszyła się z 253 do 229, łącznie o -9,49%, podczas gdy liczba mieszkańców Gminy zwiększyła się o 1%.

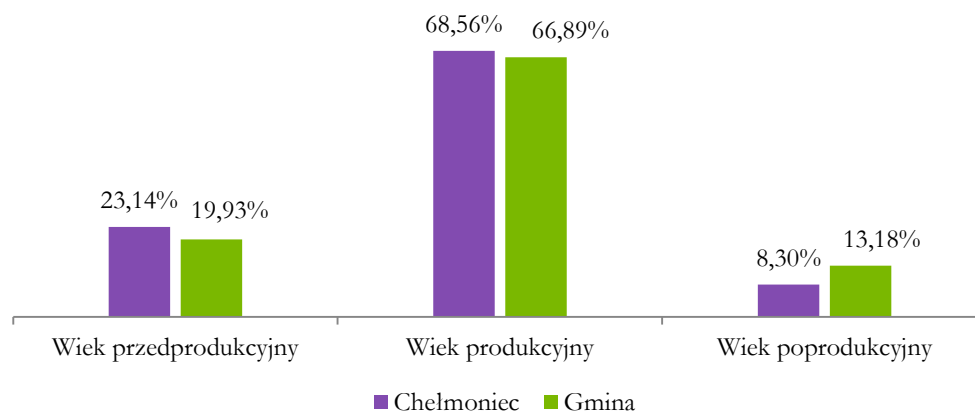
Wykres 9. Liczba ludności Chełmońca w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Analizowany obszar zamieszkuje w przeważającej części osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lat), które stanowią 68,56% ogółu osób zameldowanych na tym obszarze. Duży jest udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), którzy stanowią 23,14% mieszkańców. Najmniej liczna jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) – stanowią one zaledwie 8,30% mieszkańców. W związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie badanego obszaru jest niezwykle korzystny i wynosi 12,1% wobec 19,7% na obszarze całej Gminy.

Wykres 10. Struktura wiekowa ludności

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Podobszar 2 charakteryzuje się relatywnie wysokim poziomem bezrobocia. Na koniec 2015 r. udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił 10,19%. Jest to wynik wyższy o 1,43 p.p. od średniej dla Gminy, wynoszącej 8,76%. Dodatkowo stosunek liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy do ogółu osób w wieku produkcyjnym wynosił 3,82% i przekraczał średnią dla Gminy o 0,32 p.p. W strukturze bezrobocia zwraca uwagę wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych. Na wyznaczonym podobszarze wynosi on 75%, przy średniej dla Gminy wynoszącej 64,24%. Udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na wyznaczonym podobszarze wynosi 18,75% i również jest wyższy od średniej dla Gminy o 1,39 p.p.

Czynnikiem kryzysowym świadczącym o wysokim poziomie ubóstwa na wyznaczonym podobszarze jest również relatywnie wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze. Wynosi on dla badanego obszaru 18,75% i jest wyższy od średniej gminnej o 3,27 p.p.

Ważnym czynnikiem, który należy zidentyfikować, dokonując diagnozy obszaru rewitalizowanego jest liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego. Na analizowanym obszarze odnotowano w roku 2015 jedynie 2 tego typu zdarzenia, co w stosunku do ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze daje 14,6%, wobec 26,48% na terenie Gminy.

Chelmoniec należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Kowalewie Pomorskim, gdzie względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich trzech poprzedzających latach szkolnych.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że Chelmoniec należy do tych miejscowości, gdzie aktywność ta jest niższa niż średnia dla całej Gminy. Frekwencja wyborcza we wszystkich wyborach w 2015 r. w obwodowej komisji wyborczej nr 5, do której należy Chelmoniec wyniosła 41,22% (frekwencja w Gminie to 44,30%). W wyborach parlamentarnych udział wzięło 40,61% uprawnionych do głosowania (w Gminie 42,59%), natomiast w wyborach prezydenckich w I turze – 39,85%, a w II turze – 43,21% (w całej Gminie było to odpowiednio 42,44% i 47,87%).

Działalność integrującą i aktywizującą mieszkańców na tym terenie prowadzą strażacy z Ochotniczej Straży Pożarnej, panie z Koła Gospodyń Wiejskich oraz Soltys wraz z Radą Solecką.

Wykres 11. Podobszar 2 – wybrane kryzysowe zjawiska w sferze społecznej

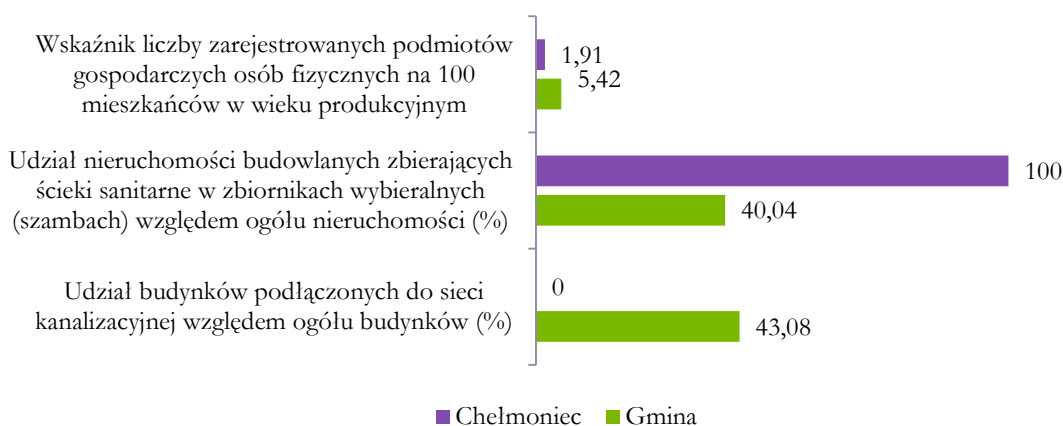
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Pozostałe sfery

Wskaźniki dotyczące sfery społecznej, w zestawieniu z najniższym wśród wszystkich sołectw w Gminie wskaźnikiem przedsiębiorczości (1,91 wobec średniej gminnej wynoszącej 5,42), pokazują konieczność podjęcia działań mających na celu stworzenie warunków do skutecznej aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Ważnym zagadnieniem z punktu widzenia sfery środowiskowej jest fakt, że na podobszarze brak jest infrastruktury kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków, z związku z czym wszystkie nieruchomości znajdujące się na terenie miejscowości korzystają z szamb.

Wykres 12. Podobszar 2 – Inne kryzysowe zjawiska

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Na terenie podobszaru 2 istnieje remizo-świetlica, jednak wymaga ona remontu i zorganizowania zajęć, które ożywią i zaktywizują mieszkańców. Brakuje natomiast innych elementów infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, biblioteki), obiektów sportowych i rekreacyjnych (np. boiska, placu zabaw).

Zdjęcie 1. Remizo-świetlica w Chełmońcu i teren wokół

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowe zjawiska negatywne i potencjały na podobszarze Chełmoniec

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Malejąca liczba ludności, ▪ Relatywnie wysoki udział osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych dłużej niż 12 miesięcy, w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, ▪ Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych ▪ Relatywnie wysoki udział bezrobotnych do 25 roku życia, ▪ Relatywnie duży udział gospodarstw korzystających z pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego. ▪ Niski wskaźnik przestępczości. ▪ Działalność OSP, KGW oraz Sołtysa wraz z Radą Solecką.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców na terenie miejscowości, ▪ Zły stan istniejącej infrastruktury społecznej, ▪ Brak infrastruktury kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Istniejąca remizo-światlica.

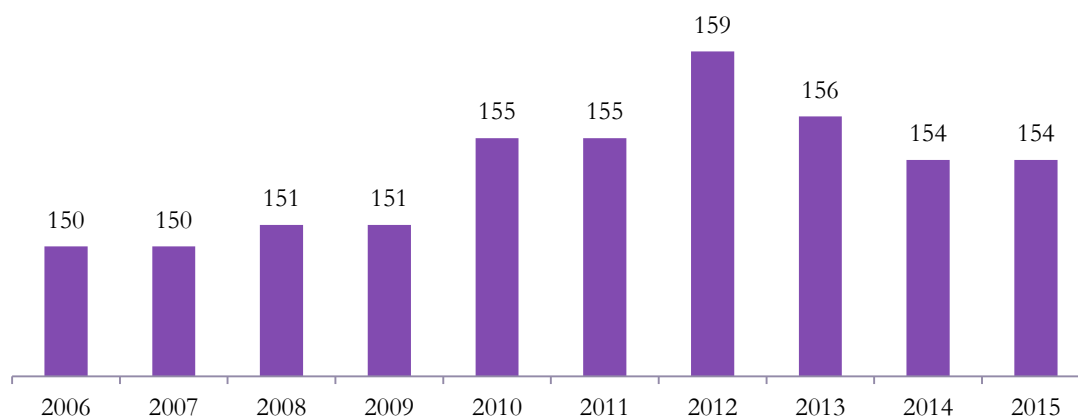
5.3 Podobszar 3: Mariany

Mariany położone są w odległości ok. 4,4 km na zachód od centrum Kowalewa Pomorskiego. Jako zdegradowany został wskazany cały obszar sołectwa, jednak do rewitalizacji, na podstawie wskaźników podanych w podrozdziale 2.2, wyznaczono część z zabudowaniami, czyli Mariany, o powierzchni 2,80 km², stanowiącą 1,98% powierzchni Gminy.

Sfera społeczna

Na koniec 2015 r. na tym terenie zamieszkiwało 154 mieszkańców, co stanowi 1,34% mieszkańców Gminy. Na przestrzeni lat 2006-2015 liczba mieszkańców podobszaru zwiększyła się z 150 do 154, łącznie o 2,67%, podczas gdy liczba mieszkańców Gminy zwiększyła się o 1%.

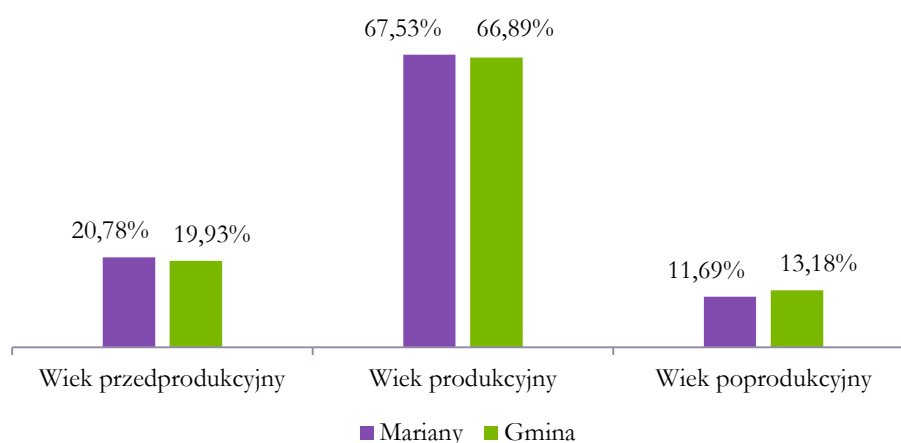
Wykres 13. Liczba ludności Marian w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim.

Analizowany obszar zamieszkuje w przeważającej części osoby w wieku produkcyjnym (18 – 64 lat), które stanowią ponad 67,53% ogółu osób zameldowanych na tym obszarze. Duży jest udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), którzy stanowią 20,78% mieszkańców. Najmniej liczna jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) – stanowią one zaledwie 11,69% mieszkańców. W związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie badanego obszaru jest stosunkowo korzystny i wynosi 17,31% wobec 19,70% na obszarze całej Gminy.

Wykres 14. Struktura wiekowa ludności Marian

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Podobszar charakteryzuje się wysokim udziałem osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych - wynosi on 80% przy średniej dla Gminy wynoszącej 64,24%. Udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na wyznaczonym podobszarze wynosi 20% i jest wyższy od średniej dla Gminy o 2,64 p.p.

Poziom ubóstwa mierzony ilością gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Marianach jest niski. W 2015 r. zaledwie 3 rodziny (liczące łącznie 14 osób) korzystały stale, czyli dłużej niż 18 miesięcy ze świadczeń pomocy społecznej, co stanowi 9,09% ogółu gospodarstw domowych na tym terenie (średnio w Gminie było to 15,48%).

Na badanym obszarze tylko 1 dziecko w wieku 3-5 lat uczęszcza do przedszkola (czyli 20% wszystkich dzieci w tym wieku). Podczas gdy w całej Gminie edukacją przedszkolną objętych jest 36,27% dzieci w wieku 3-5 lat.

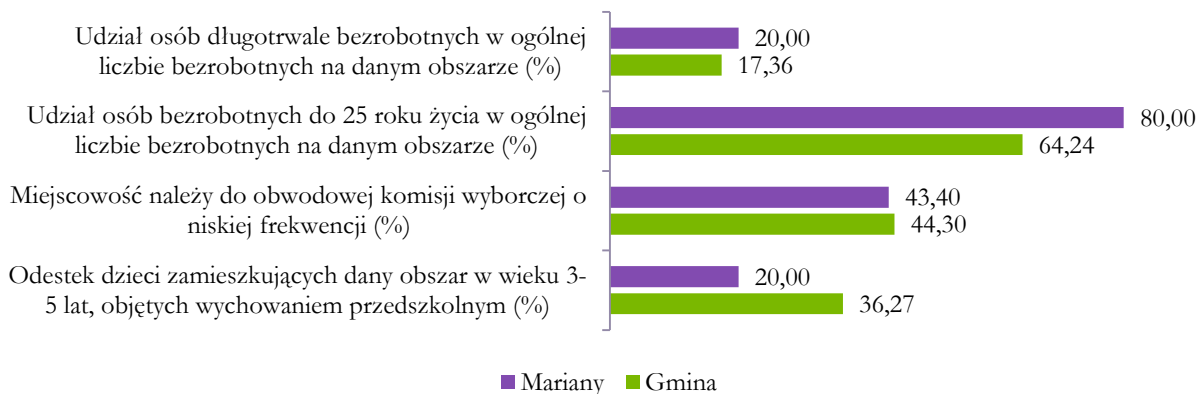
Mariany należą do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Wielkim Rychnowie. W roku 2015 r. wynik z I części (j. polski i matematyka) sprawdzianu szóstoklasisty w tej szkole wyniósł 70% i tym samym był o 6 p.p. wyższy od średniego wyniku Gminy. Natomiast z II części sprawdzianu (j. angielski) osiągnięty wynik był nieco niższy (68%) niż w Gminie (70%). W trzech poprzednich latach (2014-2012) SP w Wielkim Rychnowie zawsze osiągała lepsze wyniki niż cała Gmina. Z kolei względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego przez szkołę w 2015 r. na tle średniej wartości wojewódzkiej wyniósł 1,09 i tym samym był niższy od względnego wyniku z 2012 r. wynoszącego 1,13.

Na analizowanym obszarze w 2015 r. Posterunek Policji w Kowalewie Pomorskim nie odnotował żadnej interwencji z powodu zakłócania miru domowego lub porządku publicznego.

Działaniami na rzecz mieszkańców w Marianach zajmuje się jednostka OSP i Soltys wraz z Radą Solecką.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że Mariany należą do tych miejscowości, gdzie aktywność ta jest niższa niż średnia dla całej Gminy. Frekwencja wyborcza we wszystkich wyborach w 2015 r. w obwodowej komisji wyborczej nr 7, do której należą Mariany wyniosła 43,40% (frekwencja w Gminie to 44,30%). W wyborach parlamentarnych udział wzięło 41,67% uprawnionych do głosowania (w Gminie 42,59%), natomiast w wyborach prezydenckich w I turze – 41,92%, a w II turze – 46,63% (w całej Gminie było to odpowiednio 42,44% i 47,87%).

Wykres 15. Podobszar 3 – wybrane kryzysowe zjawiska w sferze społecznej

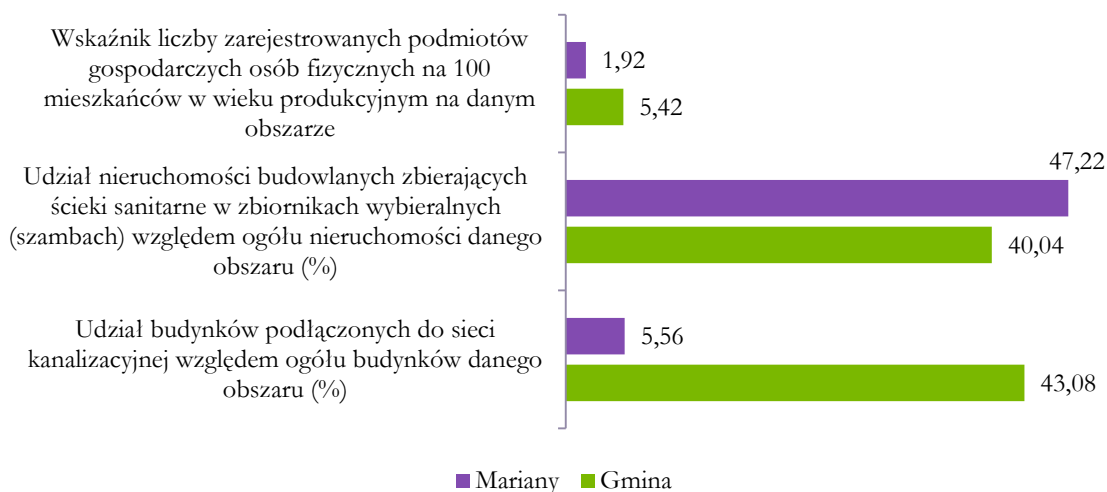
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim.

Pozostałe sfery

Na podobszarze wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 1,92, co stanowi drugi najniższy (po Chelmońcu) wynik w Gminie.

Wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest nienajlepsze. Tylko 5,56% nieruchomości podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Pozostałe posiadają albo szamba (47,22%) albo przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Wykres 16. Podobszar 3 - kryzysowe zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej i technicznej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim.

Na podobszarze znajduje się infrastruktura społeczna w postaci boiska, placu zabaw dla dzieci i remizo-świetlicy, która wymaga remontu.

Przez teren miejscowości przebiega linia kolejowa o znaczeniu krajowym relacji Toruń – Olsztyn. Znajdują się tutaj 2 przejazdy kolejowe: w ciągu drogi powiatowej nr 2104C (brak zabezpieczeń w postaci zapór) oraz na drodze powiatowej nr 2103C (zabezpieczenie w postaci zapór). Niezabezpieczony przejazd kolejowy stanowi duże zagrożenie komunikacyjne zarówno dla mieszkańców miejscowości, jak i przejezdnych, gdyż dochodzi na nim do wielu groźnych wypadków.

Zdjęcie 2. Remizo-świetlica w Marianach

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowe zjawiska negatywne i potencjały na podobszarze Mariany

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Spoleczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, ▪ Relatywnie wysoki udział bezrobotnych do 25 roku życia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego, ▪ Niski wskaźnik przestępczości, ▪ Działalność OSP oraz Sołtysa i Rady Sołeckiej.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców na terenie miejscowości, ▪ Bardzo niski udział infrastruktury kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków, ▪ Zły stan istniejącej infrastruktury społecznej (remizo-świetlicy). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Istniejąca infrastruktura społeczna: remizo-świetlica, boisko, plac zabaw.

5.4 Podobszar 4: Piątkowo

Piątkowo jest położone w północno-wschodnim krańcu Gminy Kowalewo Pomorskie, w odległości około 8 km od centrum miasta, w pobliżu granicy z gminami Wąbrzeźno i Dębowa Łąka. Jako zdegradowany został wskazany cały obszar sołectwa, jednak do rewitalizacji, na podstawie wskaźników podanych w podrozdziale 2.2, wyznaczono część z zabudowaniami, czyli miejscowość Piątkowo o powierzchni 0,73 km², stanowiącą 0,52% powierzchni Gminy. Piątkowo to wieś popegeerowska z pozostałościami infrastruktury (przede wszystkim budynkami mieszkalnymi) po dawnym PGR.

Sfera społeczna

Na koniec 2015 r. na terenie Piątkowa zamieszkiwało 289 mieszkańców, co stanowi 2,51% mieszkańców Gminy. Na przestrzeni lat 2006-2015 liczba mieszkańców podobszaru zmniejszyła się z 313 do 289, łącznie o -7,67%, podczas gdy w Gminie wzrosła o 1%.

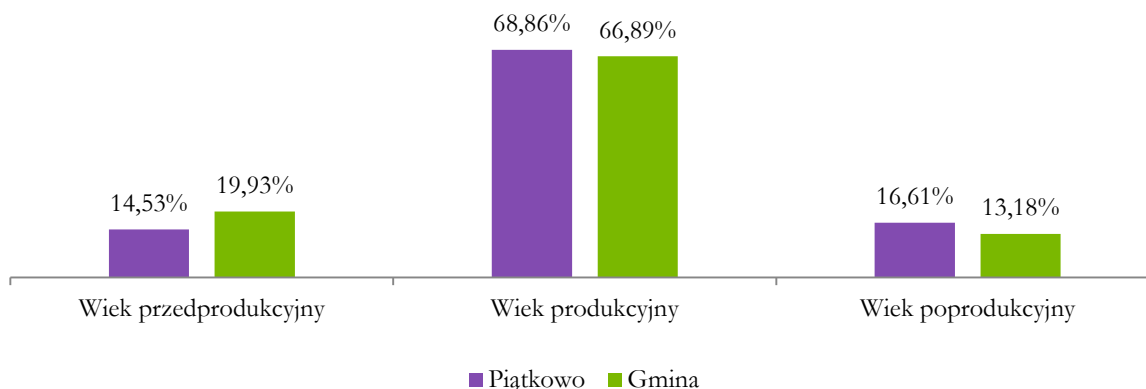
Wykres 17. Liczba ludności Piątkowa w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Na analizowanym obszarze większość mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym (18 – 64 lat), które stanowią 68,86% ogółu osób zameldowanych. Liczną grupą są osoby starsze – aż 16,61%, podczas gdy średnio w Gminie jest ich 13,18%. Jednocześnie stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym względem liczby osób wieku produkcyjnym wynosi 24,12%. Najmniej liczną grupę tworzą osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – 14,53% ogółu mieszkańców.

Wykres 18. Struktura wiekowa ludności Piątkowa

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Podobszar charakteryzuje się dość wysokim poziomem bezrobocia. Pod koniec 2015 r. udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił 11,56%. Jest to wynik wyższy o 2,8 p.p. od średniej dla Gminy, wynoszącej 8,76%. Dodatkowo stosunek liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy do ogółu osób w wieku produkcyjnym wynosi 4,02% i również przekracza średnią dla Gminy (3,50%). W strukturze bezrobocia zwraca uwagę udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych - na wyznaczonym podobszarze wynosi on 17,39%.

Czynnikiem kryzysowym na wyznaczonym podobszarze jest również relatywnie wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze. Wynosi on dla badanego obszaru 18,52% i jest wyższy od średniej gminnej o 3,04 p.p. Z pomocy MGOPS przez okres dłuższy niż 18 miesięcy korzystało w 2015 r. 5 rodzin, w których łącznie było 12 osób.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej wskazuje, że w Piątkowie aktywność ta jest niższa niż w Gminie. Frekwencja wyborcza we wszystkich wyborach w 2015 r. w obwodowej komisji wyborczej nr 4, do której należy Piątkowo wyniosła 40,99% (frekwencja w Gminie to 44,30%). W wyborach parlamentarnych udział wzięło 37,35% uprawnionych do głosowania (w Gminie 42,59%), natomiast w wyborach prezydenckich w I turze – 38,55%, a w II turze – 47,09% (w całej Gminie było to odpowiednio 42,44% i 47,87%).

Wykres 19. Podobszar 4 - kryzysowe zjawiska w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim.

Miejscowość Piåtkowo należy do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Pluskowęsach. Średnie wyniki tej szkoły są nieco niższe od osiągniętych w Gminie. W roku 2015 uczniowie ze sprawdzianu szóstoklasisty uzyskali wyniki na poziomie 60% z języka polskiego i matematyki oraz 68% z języka angielskiego (podczas gdy średni wynik w Gminie wynosił odpowiednio 64% i 70%). Podobna sytuacja

miała miejsce w latach 2013/2014 i 2012/2013. Również przeciętny wynik za ostatnie 3 lata (58%)¹¹ jest niższy od średniego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim (62%).

W Piątkowie działa Koło Gospodyń Wiejskich oraz Soltys wraz z Radą Solecką.

Pozostałe sfery

Kwestią problematyczną jest również poziom przedsiębiorczości. W Piątkowie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają zaledwie 2 podmioty gospodarcze. Jest to jeden z niższych wyników w Gminie, co wskazuje na konieczność podjęcia działań mających na celu stworzenie warunków do skutecznej aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Wykres 20. Podobszar 4 - kryzysowe zjawiska w sferze gospodarczej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Na terenie podobszaru jedynymi obiektami infrastruktury społecznej są boisko i plac zabaw. W Piątkowie brakuje Wiejskiego Domu Kultury - miejsca gdzie mogliby spotykać się mieszkańcy, gdzie odbywałyby się ważne dla lokalnej społeczności wydarzenia. Świetlica służyłaby jako miejsce organizacji:

- Szkoleń podwyższających kwalifikacje zawodowe mieszkańców,
- Warsztatów rozwijających umiejętności lokalnej społeczności m. in. z zakresu rękodziela artystycznego, florystyki, kulinariów,
- Zajęć sportowo – rekreacyjnych,
- Zajęć informatycznych dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym,
- Spotkań integracyjnych i okolicznościowych.

¹¹ Średni wynik z języka polskiego i matematyki.

Zdjęcie 3. Obiekt pełniący funkcje świetlicy wiejskiej w Piątkowie

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną sytuacja wygląda podobnie jak w całej Gminie. Wszyscy mieszkańcy mają dostęp do wodociągu, z sieci kanalizacyjnej korzysta 81% nieruchomości, a pozostałe 19% zbiera ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych.

Na obszarze objętym rewitalizacją, na działce nr 74 (w parku) znajdują się 2 pomniki przyrody, tj. dąb i jesion wyniosły. W ramach planowanych działań rewitalizacyjnych na wskazanym terenie nie będą prowadzone żadne działania, stąd też program rewitalizacji w żaden sposób nie naruszy ustanowionych celów i zasad ochrony dla wskazanych form ochrony przyrody.

Kluczowe zjawiska negatywne i potencjały na podobszarze Piątkowo

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Spoleczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmniejszająca się liczba ludności, ▪ Niekorzystny wskaźnik obciążenia demograficznego, ▪ Relatywnie wysoki udział osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych dłużej niż 12 miesięcy, w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, ▪ Problemy ze znalezieniem pracy wśród osób młodych, ▪ Korzystanie z pomocy społecznej, ▪ Jakość kształcenia, ▪ Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski wskaźnik przestępczości, ▪ Działalność Koła Gospodyń Wiejskich i Soltysa wraz z Radą Sołecką.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski wskaźnik przedsiębiorczości wśród mieszkańców, ▪ Brak infrastruktury społecznej (świetlicy). 	-

5.5 Podobszar 5: Srebrniki

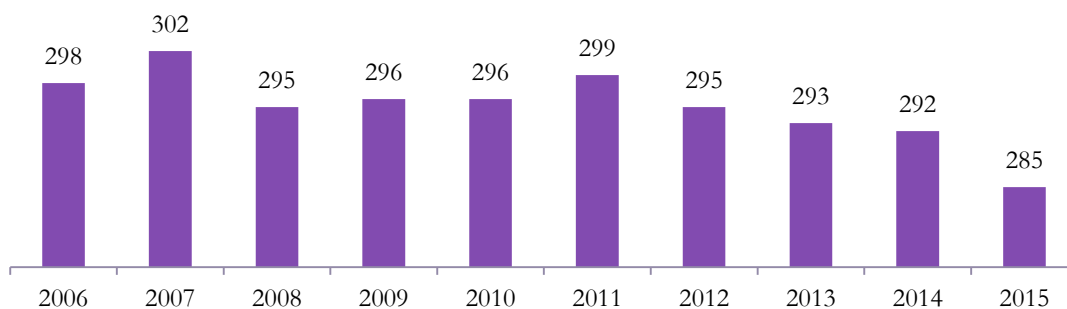
Srebrniki położone są ok. 5,3 km na północny-zachód od miasta Kowalewo Pomorskie, w okolicy typowo rolniczej. Jako zdegradowany został wskazany cały obszar sołectwa, jednak do rewitalizacji,

na podstawie wskaźników podanych w rozdziale 2.2, wyznaczono część z zabudowaniami, czyli miejscowość Srebrniki, o powierzchni 5,88 km², która stanowi 4,16% powierzchni Gminy.

Sfera społeczna

Na koniec 2015 r. na tym terenie zamieszkiwało 285 mieszkańców, co stanowi 2,48% ludności Gminy. Na przestrzeni lat 2006-2015 liczba mieszkańców podobszaru zmniejszyła się z 298 do 285, łącznie o -4,56%.

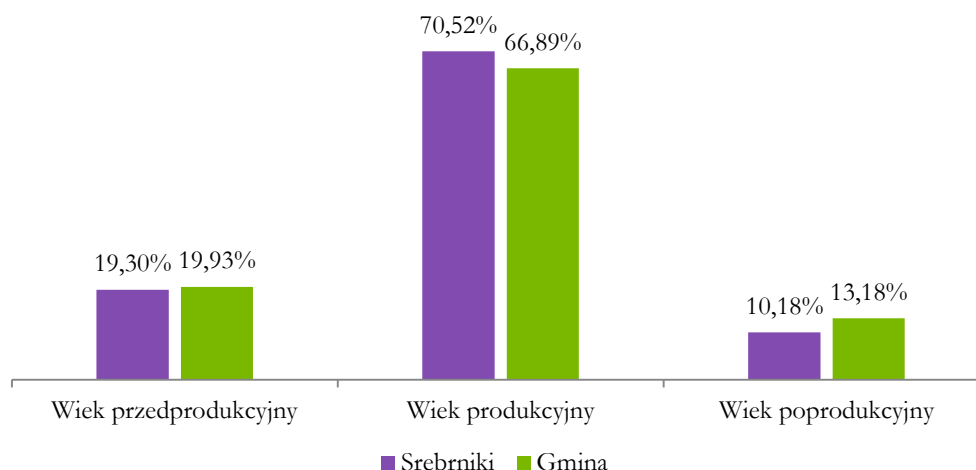
Wykres 21. Liczba ludności Srebrnik w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Analizowany podobszar zamieszkuje w przeważającej części osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lat), które stanowią 70,52% ogółu osób zameldowanych na tym obszarze. Udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), jest na poziomie średniej gminnej i wynosi 19,30%. Znacząco mniej liczna niż średnia dla Gminy jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 lat) – stanowią one zaledwie 10,18% mieszkańców przy średniej dla Gminy 13,18%. W związku z tym wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie badanego obszaru jest niezwykle korzystny i wynosi 14,43% wobec 19,70% na obszarze całej Gminy.

Wykres 22. Struktura wiekowa ludności Srebrnik

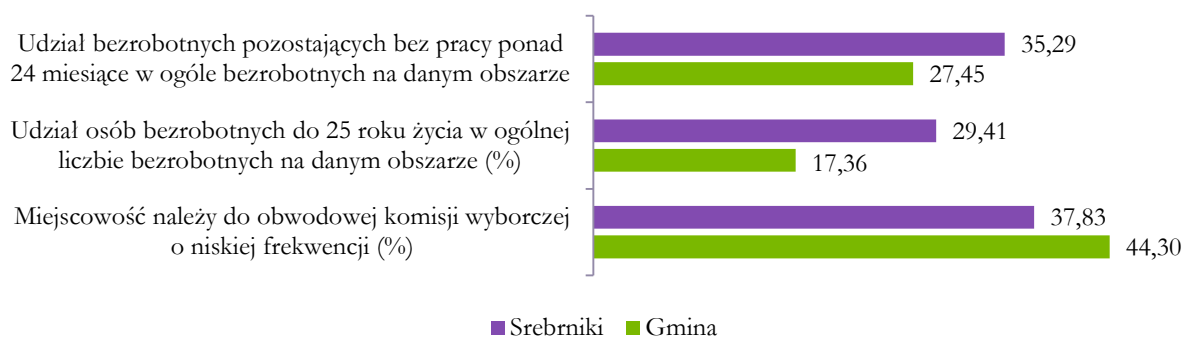
Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Podobszar charakteryzuje się niekorzystnymi wskaźnikami w sferze bezrobocia. Co prawda na koniec 2015 r. udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił 8,46% i był tylko nieznacznie niższy od średniej dla Gminy, wynoszącej 8,76%. Jednak stosunek liczby osób bezrobotnych

pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące w stosunku do ogółu osób bezrobotnych wynosił 35,29% i znacznie przekraczał średnią dla Gminy wynoszącą 27,45%. W strukturze bezrobocia zwraca również uwagę wysoki udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na wyznaczonym podobszarze, który na koniec 2015 r. wyniósł 29,41% i był wyższy od średniej dla Gminy o 12,05 p.p.

Poziom aktywności mieszkańców mierzony wskaźnikiem frekwencji wyborczej w Srebrnikach jest niższy niż w Gminie. Frekwencja wyborcza we wszystkich wyborach w 2015 r. w obwodowej komisji wyborczej nr 8, do której należą Srebrniki wyniosła 37,83% (frekwencja w Gminie to 44,30%). W wyborach parlamentarnych udział wzięło 35,66% uprawnionych do głosowania (w Gminie 42,59%), natomiast w wyborach prezydenckich w I turze – 36,36%, a w II turze – 41,48% (w całej Gminie było to odpowiednio 42,44% i 47,87%).

Wykres 23. Podobszar 5 – wybrane kryzysowe zjawiska w sferze społecznej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim.

Ważnym czynnikiem, który należy zidentyfikować, dokonując diagnozy obszaru rewitalizowanego jest liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego. Na analizowanym obszarze odnotowano w roku 2015 jedynie 4 tego typu zdarzenia, co w stosunku do ogółu gospodarstw domowych daje 6,78%, wobec 26,48% na terenie Gminy.

Z pomocy społecznej długotrwale (czyli powyżej 18 miesięcy) w 2015 r. korzystało 6 rodzin mieszkających w Srebrnikach (10,17% wszystkich gospodarstw domowych, podczas gdy średnio w Gminie było to 15,48% ogółu gospodarstw).

Srebrniki należą do rejonu obsługi Szkoły Podstawowej w Wielkim Rychnowie. Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w tej w szkole w 2015 r. z j. polskiego i matematyki (70%) były wyższe od średnich wyników w Gminie (64%) i nieco niższe z j. angielskiego (68%, podczas gdy w Gminie - 70%). Z kolei względny wynik, czyli stosunek wyniku uzyskanego przez szkołę w 2015 r. na tle średniej wartości wojewódzkiej wyniósł 1,09 i tym samym był niższy od względnego wyniku z 2012 r. wynoszącego 1,13.

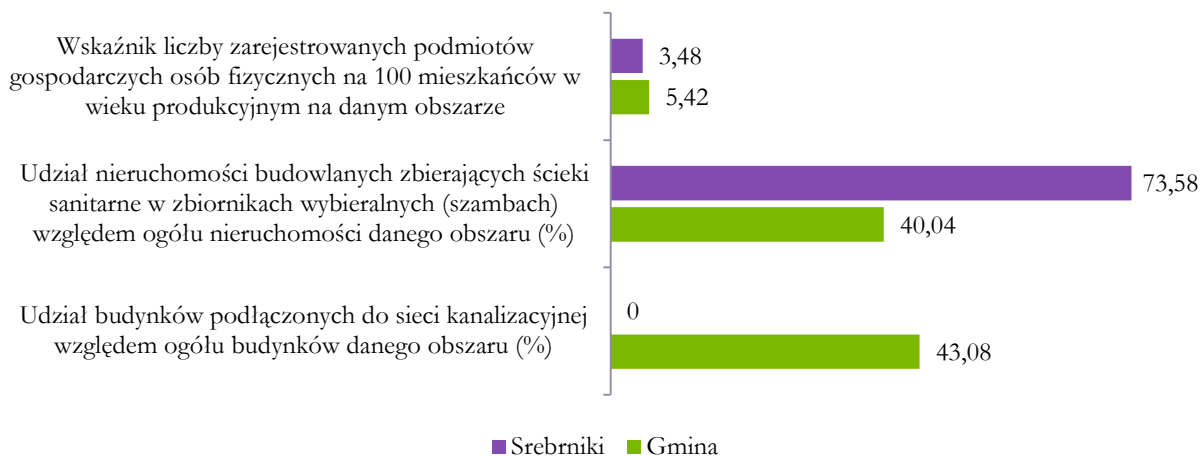
Na terenie miejscowości działa jednostka OSP, która nie tylko zajmuje się ratownictwem, ale również organizuje i aktywizuje mieszkańców. Ponadto na rzecz lokalnej społeczności działa Sołtys z Radą Sołecką.

Pozostałe sfery

Wskaźnik przedsiębiorczości w Srebrnikach jest korzystniejszy od podobnego wskaźnika w Chelmońcu, Marianach i Piątkowie, gdyż wynosi 3,48 podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jednakże sytuacja i tak jest gorsza niż w Gminie (5,42).

Niekorzystnie przedstawia się również poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Miejscowość nie jest podłączona do kanalizacji. W związku z czym mieszkańcy korzystają albo ze zbiorników wybieralnych (73,58% nieruchomości) albo też posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków (w Srebrnikach jest ich 14).

Wykres 24. Podobszar 5 - kryzysowe zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim.

Na podobszarze znajduje się remizo-światlica, która wymaga remontu i adaptacji na cele aktywizacji mieszkańców i cele rekreacyjno-wypoczynkowe, natomiast przy budynku znajduje się teren, który można zagospodarować i również wykorzystywać na potrzeby wypoczynku i rekreacji. Pozostała infrastruktura społeczna to boisko i plac zabaw dla dzieci, które są w złym stanie technicznym i nie spełniają obowiązujących norm prawnych.

Zdjęcie 4. Remizo-światlica w Srebrnikach

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowe zjawiska negatywne i potencjały na podobszarze Srebrniki

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Malejąca liczba ludności, ▪ Wysoki udział osób pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, ▪ Wysoki udział bezrobotnych do 25 roku życia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego, ▪ Niski wskaźnik przestępczości, ▪ Niski udział gospodarstw stale korzystających z pomocy społecznej, ▪ Działalność OSP oraz Soltysa wraz z Radą Sołecką.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców na terenie miejscowości, ▪ Brak infrastruktury kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków, ▪ Zły stan istniejącej infrastruktury społecznej (remizo-świetlice). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Istniejąca infrastruktura społeczna: remizo-świetlica, boisko, plac zabaw.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Dla optymalnego przygotowania procesu rewitalizacji, pierwszym krokiem było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów z jakimi borykają się mieszkańcy i inni interesariusze zarówno Miasta, jak i Gminy Kowalewo Pomorskie. Na tej podstawie zdefiniowana została wizja zmiany (odnowy) obszaru wymagającego rewitalizacji, czyli Kowalewa Pomorskiego - Centrum, Chelmońca, Piątkowa, Marian i Srebrnik. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2023 r. i odnosi się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne. Przeprowadzone badanie ankietowe pokazało, że najbardziej oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji według mieszkańców są:

- Rozwój świetlic wiejskich (budowa lub remont oraz zagospodarowanie terenów przyległych),
- Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej wraz z rozwojem odpowiedniej infrastruktury,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej miejscowości wiejskich,
- Poprawa stanu dróg i budowa obwodnicy,
- Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców,
- Działania na rzecz zwiększenia miejsc pracy.

Ankietowani wyraźnie wskazali, że najważniejszymi problemami są:

- a) W sferze społecznej:
 - Bezrobocie,
 - Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną,
 - Niska aktywność mieszkańców,
- b) W sferze gospodarczej:
 - Brak miejsc pracy,
 - Brak dobrego dojazdu do miejscowości,
- c) W sferze przestrzenno-technicznej:
 - Zły stan dróg,
 - Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych,
 - Niedostatecznie rozwinięta lub brak sieci kanalizacyjnej,
- d) W sferze środowiskowej:
 - Niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców,
 - Zanieczyszczenie powietrza (przez ruch samochodowy, tradycyjne piece grzewcze).

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań ankietowych, sformulowano następującą wizję obszaru rewitalizacji:

W wyniku przeprowadzonej rewitalizacji w Mieście i Gminie Kowalewo Pomorskie, stan obszarów, na których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych ulegnie poprawie. Dzięki synergicznym efektom poszczególnych działań złagodzone zostaną obecnie występujące problemy społeczne, zwłaszcza wśród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem. Wzrośnie aktywność lokalna wśród mieszkańców, którzy będą mogli korzystać z rozwiniętej infrastruktury i dobrze zagospodarowanych terenów publicznych.

W Centrum Miasta Kowalewo Pomorskie najważniejszymi zidentyfikowanymi problemami społecznymi są starzejące się społeczeństwo, zakłócanie porządku publicznego i miru domowego oraz wysokie bezrobocie. Ponadto występuje tam problem ze sfery przestrzenno –

funkcjonalnej w postaci zdegradowanych przestrzeni publicznych. Dlatego też należy podjąć szereg działań, mających na celu złagodzenie bądź rozwiązanie powyższych problemów. Odpowiadając na problemy starzejącego się społeczeństwa, w budynku byłej stajni i wozowni przy zajeździe przy Placu Wolności 1 powstanie Dzienny Dom Pobytu. Stworzona zostanie więc przestrzeń dla osób starszych i niepełnosprawnych, na bazie której budowana będzie oferta usług skierowanych stricte do seniorów i niepełnosprawnych. Otrzymają oni m. in. wsparcie psychologiczne, poradniczo – doradcze oraz możliwość kreatywnego spędzania czasu wolnego. Oprócz tego świadczone będą dla nich usługi opiekuńcze. Dzięki temu w wyniku przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych, nastąpi integracja społeczna, u seniorów zwiększy się poczucie własnej wartości oraz poczucie bezpieczeństwa, zaspokojone zostaną potrzeby specyficzne dla wieku podeszłego, a rodziny seniorów i osób niepełnosprawnych zostaną odciążone w zakresie świadczenia opieki nad tymi osobami. Dużym problemem w Centrum Miasta jest zakłócanie porządku publicznego. Aby przeciwdziałać temu zjawisku planuje się promowanie wśród wszystkich mieszkańców obszaru bezpiecznych zachowań. W związku z tym zorganizowane zostaną kursy, warsztaty, spektakle, gry i zabawy, pokazy i konkursy, a więc szereg atrakcyjnych w swej formie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze miasta oraz zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców z zakresu profilaktyki zachowań nieakceptowanych społecznie. Dzięki tym przedsięwzięciom, zmniejszeniu ulegnie liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, wzrośnie poczucie bezpieczeństwa lokalnej społeczności, a w efekcie zwiększy się jakość życia i rozwoju społeczeństwa. Różnorodność planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (w tym działań plenerowych), mających na celu poprawę bezpieczeństwa, wymaga posiadania odpowiedniej infrastruktury do ich przeprowadzenia. Dlatego też nastąpi rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu przy MGOK w Kowalewie Pomorskim przy Placu Wolności 13 – Rewitalizacja przestrzeni publicznej przyczyni się do promowania włączenia społecznego oraz walki z wszelką dyskryminacją poprzez m. in: zagospodarowanie przestrzeni przy MGOK poprzez m.in. dobudowanie amfiteatru i sali kameralnej (na cele szkoleniowe) oraz zagospodarowanie terenu wokół budynku. Trzecim zdiagnozowanym problemem społecznym jest wysokie bezrobocie. Aby mu przeciwdziałać planuje się organizację szeregu przedsięwzięć (szkolenia, kursy, treningi, wizyty studyjne, praktyki zawodowe, pikniki edukacyjne, wsparcie poradnictwo, doradztwo zawodowe itp.) mających na celu zdobycie przez osoby nieaktywne zawodowo nowych kompetencji zawodowych zwiększających szanse na znalezienie zatrudnienia. Osoby objęte powyższymi działaniami zwiększą swoją motywację do podjęcia zatrudnienia, podniosą poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości, a także zdobędą wiedzę na temat własnych praw i możliwości uzyskania wsparcia instytucjonalnego. Ponadto nastąpi integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W efekcie podjętych działań rewitalizacyjnych zmniejszy się udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji. Działania aktywizacji społeczno – zawodowej, podobnie jak działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa, będą realizowane na bazie zrewitalizowanej infrastruktury MGOK w Kowalewie Pomorskim przy Placu Wolności 13.

W Chełmnie główne problemy społeczne to wysokie bezrobocie, wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej, niski poziom kształcenia oraz starzenie się społeczeństwa. Ponadto występuje tu problem gospodarczy niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz problem ze sfery przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej w postaci złego stanu istniejącej infrastruktury społecznej. Aby złagodzić bądź nawet zniwelować powyższe problemy planuje się organizację przedsięwzięć mających na celu nabycie kompetencji zawodowych, zwiększających szanse na zatrudnienie, uniezależnienie się od korzystania z pomocy społecznej i podjęcie własnej

działalności gospodarczej. Niski poziom kształcenia uczniów będzie niwelowany poprzez udział ich w projektach edukacyjnych. Możliwość realizacji wszystkich powyższych przedsięwzięć będzie istniała tylko i wyłącznie w sytuacji dostosowania lokalnej infrastruktury społecznej – remizo – świetlicy wiejskiej w Chełmońcu i terenu wokół niej do prowadzenia tam projektów o charakterze społeczno – gospodarczo – edukacyjnym. W efekcie podjęcia wszystkich powyższych działań znacząco poprawi się sytuacja społeczno - gospodarcza sołectwa - zmniejszy się udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym oraz udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych, zwiększy się poziom kształcenia, a także wzrośnie wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W Marianach główne problemy społeczne to wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej oraz niski poziom kształcenia. Ponadto występuje tu problem gospodarczy niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz problem ze sfery przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej w postaci złego stanu istniejącej infrastruktury społecznej. Aby złagodzić bądź nawet zniwelować problem uzależnienia od pomocy społecznej i niskiego poziomu przedsiębiorczości, planuje się organizację warsztatów obejmujących tematykę związaną z kreowaniem przedsięwzięć na obszarach wiejskich, kreowaniem własnej osobowości, zwiększeniem odpowiedzialności za własne decyzje i życie zawodowe, zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej. Niski poziom kształcenia uczniów będzie niwelowany poprzez udział ich w projektach edukacyjnych. Możliwość realizacji wszystkich powyższych przedsięwzięć będzie istniała tylko i wyłącznie w sytuacji dostosowania lokalnej infrastruktury społecznej – świetlicy wiejskiej w Marianach i terenu wokół niej do prowadzenia tam projektów o charakterze społeczno – gospodarczo – edukacyjnym. W efekcie podjęcia wszystkich powyższych działań znacząco poprawi się sytuacja społeczno - gospodarcza sołectwa - zmniejszy się udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych, zwiększy się poziom kształcenia, a także wzrośnie wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W Piątkowie główne problemy społeczne to starzejące się społeczeństwo oraz wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej. Ponadto występuje tu problem gospodarczy niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz problem ze sfery przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej w postaci braku infrastruktury społecznej – świetlicy wiejskiej. Aby złagodzić bądź nawet zniwelować problem uzależnienia od pomocy społecznej i niskiego poziomu przedsiębiorczości, planuje się organizację warsztatów obejmujących tematykę związaną z prowadzeniem treningów umiejętności personalnych, budowaniem samooceny, asertywności i kreatywności, diagnozą predyspozycji zawodowych i społecznych oraz poszerzaniem wiedzy o rynku pracy. Problem starzejącego się społeczeństwa będzie niwelowany poprzez budowanie oferty zajęć stricte dostosowanych do potrzeb tej grupy wiekowej. Możliwość realizacji wszystkich powyższych przedsięwzięć będzie istniała tylko i wyłącznie w sytuacji stworzenia lokalnej infrastruktury społecznej – budowy Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie. W efekcie podjęcia wszystkich powyższych działań znacząco poprawi się sytuacja społeczno - gospodarcza sołectwa - zmniejszy się udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych, utworzone zostaną usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji, a także wzrośnie wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W Srebrnikach główne problemy społeczne to wysokie bezrobocie oraz niski poziom kształcenia. Ponadto występuje tu problem gospodarczy niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz

problem ze sfery przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej w postaci złego stanu istniejącej infrastruktury społecznej – świetlicy wiejskiej. Aby złagodzić bądź nawet zniwelować problem wysokiego bezrobocia i niskiego poziomu przedsiębiorczości, planuje się realizację szkoleń z zakresu: jak założyć własny biznes, dotacji unijnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, minimalizacji kosztów, aspektów prawnych, korzyści i zagrożeń związanych z założeniem własnej firmy, wyborem profilu działalności firmy, form opodatkowania działalności gospodarczej, opracowania biznes planu przedsiębiorstwa oraz zarządzania i planowania innowacji. Niski poziom kształcenia uczniów będzie niwelowany poprzez ich udział w projektach edukacyjnych. Możliwość realizacji wszystkich powyższych przedsięwzięć będzie istniała tylko i wyłącznie w sytuacji dostosowania lokalnej infrastruktury społecznej – świetlicy wiejskiej w Srebrnikach i terenu wokół niej do prowadzenia tam projektów o charakterze społeczno – gospodarczo – edukacyjnym. W efekcie podjęcia wszystkich powyższych działań znacząco poprawi się sytuacja społeczno - gospodarcza sołectwa – zmniejszy się udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym, zwiększy się poziom kształcenia, a także wzrośnie wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wizję tę pozwolą zrealizować poniżej wskazane cele i kierunki działań.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2023 i są ukierunkowane na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań oraz przedsięwzięcia. Stanowią one zestawienie najważniejszych grup działań pozwalających na osiągnięcie założonych celów.

Ponadto każdy z celów został opisany skwantyfikowanymi wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 r.

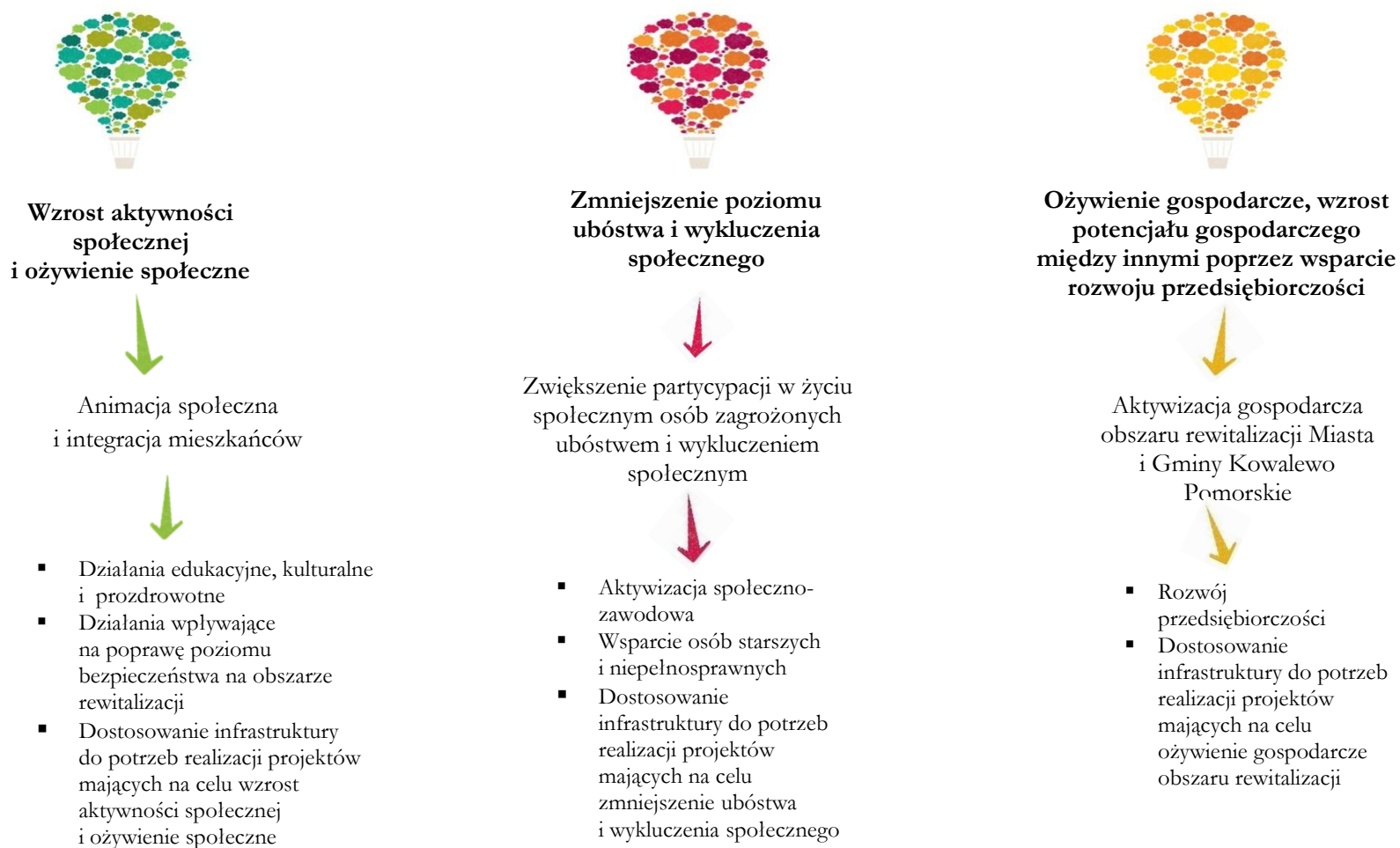
Tabela 49. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2015	Rok docelowy 2023
Cel 1: Wzrost aktywności społecznej i ożywienie społeczne		
Kowalewo Pomorskie - Centrum		
Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	100,34%	26,48%
Powierzchnia zagospodarowanych terenów publicznych na cele społeczne	0 m ²	5326 m ² (pow. działek) 197 m ² (pow. budynków)
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1
Cel 2: Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego		
Kowalewo Pomorskie - Centrum		
Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	2
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji	10,81%	8,76%
Powierzchnia zagospodarowanych terenów publicznych na cele społeczne	0 m ²	3088 m ² (pow. działek) 290 m ² (pow. budynków)
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	2
Cel 3: Ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości		
Chelmoniec		
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji	10,19%	8,76%
Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	18,75%	15,48%
Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku we wszystkich 3 poprzedzających latach szkolnych	Względny wynik sprawdzianu kończącego szkołę podstawową w roku szkolnym 2022/2023 jest wyższy od względnego wyniku we wszystkich 3 poprzedzających latach szkolnych

Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	1
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,91	5,42
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1
Mariany		
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	9,09%	8,48%
Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik sprawdzianu kończącego szkołę podstawową w roku szkolnym 2022/2023 jest wyższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2019/2020
Udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze	80%	64,24%
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,92	5,42
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1
Piątkowo		
Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	1
Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	18,52%	15,48%
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,01	5,42
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1
Srebrniki		
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	35,29%	27,45%
Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik sprawdzianu kończącego szkołę podstawową w roku szkolnym 2022/2023 jest wyższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2019/2020
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,48	5,42
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1

Źródło: *Opracowanie własne*

Schemat 5. Cele, kierunki działań i przedsięwzięcia

8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

W poniższej tabeli wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów.

Kolejna tabela zawiera zbiorczy opis tzw. uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja również przyczyni się do osiągnięcia założonych efektów rewitalizacji, a których dokładne określenie na tym etapie nie jest możliwe.

Tabela 50. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹²	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący /e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cel rewitalizacji: Wzrost aktywności społecznej i ożywienie społeczne									
Kierunek działań: Animacja społeczna i integracja mieszkańców									
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Działania wpływające na poprawę poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	1. „Bezpieczni w mieście” (FIO – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Priorytet 2 – Aktywne społeczeństwo)	S	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kowalewie Pomorskim	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spektakl połączony z prelekcją tematyczną adresowaną do dzieci, młodzieży i dorosłych; ▪ Warsztaty o szerokim wachlarzu zagadnień z zakresu profilaktyki przemocy, profilaktyki uzależnień i współuzależnień, profilaktyki prozdrowotnej, ▪ Organizacja gier i zabaw sportowo-rekreacyjnych, pozwalających aktywnie spędzić wolny czas mająca na celu promowanie bezpiecznych zachowań; ▪ Pokaz technik samoobrony w sytuacji napadu; ▪ Konkurs wiedzy oraz konkurs rysunkowym o tematyce bezpieczeństwa 	MGOK w Kowalewie Pomorskim, Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie	14.000,00	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki zachowań nieakceptowanych społecznie, ▪ wzrost poczucia bezpieczeństwa ▪ zwiększenie jakości życia i rozwoju społeczeństwa 	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie ilości inicjatyw oddolnych – 1 szt. ▪ Liczba obywateli objętych wsparciem w programie – 220 osób <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost liczby obywateli angażujących się w działania organizacji pozarządowych i inicjatywy lokalne – 220 osób ▪ Wzrost partycypacji obywateli w sprawach publicznych – 220

¹² S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T – techniczny

					Grupa odbiorców: Mieszkańcy obszaru rewitalizacji – Miasto i Gmina Kowalewo Pomorskie				osób ▪ Wzmocnienie potencjału III sektora – 1 szt.
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Działania wpływające na poprawę poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	2. „LUDZIOM NA POŻYTEK” - strażacy ochotnicy poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców Kowalewa Pomorskiego” (FIO – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich)	S	OSP Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkolenie medyczne – kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy dla strażaków ochotników, ▪ Zakup niezbędnego sprzętu ratowniczego, ▪ Treningi z udzielania pierwszej pomocy dla mieszkańców, ▪ Stworzenie mapy zagrożeń oraz prezentacji i ulotek, ▪ Organizacja pikniku dla mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa <p>Grupa odbiorców: Mieszkańcy obszaru rewitalizacji – Miasto i Gmina Kowalewo Pomorskie</p>	MGOK w Kowalewie Pomorskim, Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie	22.000,00	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa, ▪ podniesienie kwalifikacji strażaków w zakresie udzielania pierwszej pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które przeszły kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy – 10 osób ▪ Liczba mieszkańców, którzy wzięli udział w treningach udzielania pierwszej pomocy – 40 osób
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu wzrost aktywności społecznej i ożywienie społeczne	3. Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez dobudowanie amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kowalewie Pomorskim (Poddziałanie 6.4.1. RPO)	PF/T	Gmina Kowalewo Pomorskie	<p>Rewitalizacja przestrzeni publicznej przyczyniająca się do promowania włączenia społecznego oraz walki z wszelką dyskryminacją poprzez m. in:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zagospodarowanie przestrzeni przy MGOK poprzez m.in. dobudowanie amfiteatru i sali kameralnej (na cele szkoleniowe) ▪ Zagospodarowanie terenu wokół budynku <p>Grupa odbiorców: Mieszkańcy obszaru rewitalizacji – Miasto i Gmina Kowalewo Pomorskie</p>	MGOK w Kowalewie Pomorskim, Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie	1.000.543,50	<p>Stworzenie infrastruktury, dzięki której:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poszerzona zostanie oferta programowa w zakresie szeroko rozumianej integracji i aktywności społecznej ▪ powstanie nowa oferta w zakresie realizacji projektów mających na celu poprawę bezpieczeństwa w mieście <p>Ponadto rewitalizacja infrastruktury przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ „ożywienia” osób, które 	<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich - 3500 ▪ Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach - 3500 ▪ Liczba

								<p>pozostawały do tej pory niejako uśpione we wspólnym działaniu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ korzystania z bazy lokalnych aktywistów i aktywistek promujących włączenie społeczne poprzez działania animacyjne. 	<p>nowoutworzonych usług na obszarze rewitalizowanym - 2</p> <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich - 1 ▪ Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich - 1 ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 ▪ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 5 326 m² (działka), 197 m² (budynek) 	
Cel 2: Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego										
Kierunek działań: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym										
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Wsparcie osób niesamodzielnych, w tym starszych i niepełnosprawnych	4. Samotności mówię NIE (Poddziałania 9.1.2. RPO)	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zatrudnienie pracowników, ▪ Zakup niezbędnego wyposażenia, ▪ Zakup żywienia dla uczestników, ▪ Zorganizowanie dowozu uczestników, ▪ Zorganizowanie wyjazdów rekreacyjnych, ▪ Prowadzenie zajęć warsztatowych, ▪ Organizacja efektywnego spędzania 	Dzienny Dom Pobytu Plac Wolności 1, 87-410 Kowalewo Pomorskie	288.000,00	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaspokojenie potrzeb towarzyskich, kulturalnych i rekreacyjnych ▪ rozwijanie i utrzymanie zainteresowań ▪ odciążenie rodzin uczestników ▪ aktywizacja społeczna, ▪ integracja 	<u>Wskaźnik rezultatu:</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1

					czasu wolnego. Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.			<ul style="list-style-type: none"> poprawa samopoczucia zwiększenie motywacji do działania 	<u>Wskaźnik produktu:</u> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 20
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Wsparcie osób niesamodzielnych, w tym starszych i niepełnosprawnych	5. Pora Seniora. Tworzenie przestrzeni aktywności dla osób starszych i niepełnosprawnych w Kowalewie Pomorskim Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, Priorytet III – partycypacja społeczna osób starszych	S	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kowalewie Pomorskim	Stworzenie przestrzeni, w której seniorzy i osoby niepełnosprawne będą mogły spotykać się i spędzać efektywnie czas, rozwijając się, wymieniając się doświadczeniami oraz korzystać z oferty głównych bloków tematycznych: <ul style="list-style-type: none"> wsparcie psychologiczne, wsparcie poradniczo-doradcze spotkania tematyczne: kreatywne spędzanie wolnego czasu, turystyka, sport i zdrowie, kultura i edukacja. Grupa odbiorców: Osoby niesamodzielne, w tym Seniorzy i osoby niepełnosprawne	Dzienny Dom Pobytu Plac Wolności 1, 87-410 Kowalewo Pomorskie	40.000,00	<ul style="list-style-type: none"> zaspokojenie potrzeb specyficznych dla wieku podeszłego zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych zwiększenie poczucia bezpieczeństwa zwiększenie poczucia własnej wartości integracja społeczna 	<u>Wskaźniki produktu:</u> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie ilości inicjatyw oddolnych – 1 szt. Liczba obywateli objętych wsparciem w programie – 25 osób <u>Wskaźniki rezultatu:</u> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie udziału osób starszych w życiu społecznym – 25 osób Włączenie osób starszych w proces tworzenia i funkcjonowania grup obywatelskich oraz organizacji pozarządowych – 25 osób
1 – Kowalewo Pomorskie	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów	6. Rewitalizacja istniejącego obiektu na terenie miasta Kowalewo	PF/T	Gmina Kowalewo Pomorskie	Przebudowa istniejącego obiektu (dawnej stajni i wozowni przy zajezdni) na cele dziennego domu pobytu wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu wokół obiektu.	Budynek Plac Wolności 1, 87-410 Kowalewo Pomorskie	1.980.000,00	Stworzenie infrastruktury, dzięki której: <ul style="list-style-type: none"> osoby starsze i niepełnosprawne 	<u>Wskaźniki rezultatu:</u> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z

Centrum	mających na celu zmniejszenie ubóstwa i wykluczenia społecznego	Pomorskie – na dzienny dom pobytu (Poddziałanie 6.4.1. RPO)		Grupa odbiorców: Osoby niesamodzielne, w tym Seniorzy i osoby niepełnosprawne		uzyskają pomoc w organizowaniu aktywności ich życia <ul style="list-style-type: none"> ▪ zaspokojone zostaną potrzeby kulturalne i towarzyskie tych osób ▪ rozwijane będą ich zainteresowania 	wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich - 20 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach - 20 ▪ Liczba nowoutworzonych usług na obszarze rewitalizowanym - 1 <u>Wskaźniki produktu:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich - 1 ▪ Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich - 1 ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 ▪ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 3088 m² (działka), 290 m² (budynek)
---------	---	--	--	---	--	---	---

1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Aktywizacja społeczno - zawodowa	7. Ścieżka do aktywności zawodowej (działanie 11.1. RPO)	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Treningi podnoszenia kompetencji społecznych, ▪ Wizyty studyjne, ▪ Zajęcia aktywizacyjno- edukacyjne, ▪ Współpraca z animatorem społeczności lokalnej, ▪ Edukacja poprzez spotkania z osobami ,które odniosły sukces zawodowy, ▪ Piknik edukacyjny, ▪ Kursy i praktyki zawodowe. <p>Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.</p>	MGOK w Kowalewie Pomorskim, Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo Pomorskie	100.000,00	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ▪ minimalizowanie skutków bezrobocia, ▪ zwiększenie motywacji do działania ▪ zwiększenie motywacji do podjęcia zatrudnienia ▪ podniesienie poczucia własnej wartości, ▪ podniesienie wiary we własne możliwości ▪ integracja społeczna ▪ zdobycie wiedzy na temat własnych praw i możliwości uzyskania wsparcia instytucjonalnego 	<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 1 ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 3 ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 10 <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 15
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	Aktywizacja społeczno - zawodowa	8. Aktywność szansą na sukces (Poddziałanie 9.1.1)	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kursy zawodowe, ▪ Staże zawodowe, ▪ Praktyki zawodowe, ▪ Treningi podnoszenia kompetencji i umiejętności społecznych, 	MGOK w Kowalewie Pomorskim, Plac Wolności 13, 87-410 Kowalewo	200.000,00	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nabycie doświadczenia zawodowego ▪ zwiększenie motywacji do podjęcia zatrudnienia ▪ podniesienie poczucia własnej wartości, 	<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje

				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie psychologiczne, ▪ Poradnictwo specjalistyczne, ▪ Doradztwo zawodowe, ▪ Wizyty studyjne, ▪ Spotkania aktywizacyjno-integracyjne. <p>Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.</p>	Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie wiary we własne możliwości ▪ zdobycie wiedzy na temat własnych praw i możliwości uzyskania wsparcia instytucjonalnego ▪ integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 	<p>po opuszczeniu programu - 28</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 1 ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 7 <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 31 ▪ Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 3
--	--	--	--	--	-----------	--	---

Cel 3: Ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Kierunek działań: Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie

2 – Chelmo niec	Rozwój przedsiębiorczo ści	9. Warsztaty szkoleniowe „ABC przedsiębiorcz ości” (działanie 11.1. RPO)	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kreowanie własnej osobowości ▪ Zdobywanie umiejętności poruszania się po rynku pracy ▪ Doradztwo zawodowe ▪ Szkolenia z zakresu: marketingu, pozyskiwania funduszy na rozwój działalności, ochrony i praw własności intelektualnej, zagadnień prawnych oraz księgowości, ▪ Uczestnictwo w konkursie z wiedzy o przedsiębiorczości <p>Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.</p>	Budynek remizo- świetlicy, Chelmoniec 29, 87-410 Kowalewo Pomorskie	15.000,00	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promowanie aktywności i przedsiębiorczości ▪ Uruchomienie asertywnego zachowania ▪ Przekazanie praktycznej wiedzy na temat zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Wsparcie osób bezrobotnych planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej ▪ Zdobywanie wiedzy i umiejętności w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej 	<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 1 ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 1 ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 8 <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 10
2 – Chelmo niec	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na	10. Rewitalizacja centrum wsi w Chełmońcu poprzez modernizację remizo –	PF/ T	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Docieplenie ścian zewnętrznych, ▪ Częściowa wymiana stolarki drzwiowej, ▪ Dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb organizacji szkoleń dla osób defaworyzowanych poprzez 	Budynek remizo- świetlicy, Chelmoniec 29, 87-410 Kowalewo	300.000,00	<p>Stworzenie infrastruktury, dzięki której nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej 	<p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych Obszarów - 210 <p><u>Wskaźnik produktu:</u></p>

	celu ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	światlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-szkoleniowe (działanie 7.1. RPO)			<ul style="list-style-type: none"> jej modernizację i doposażenie, Zagospodarowanie przestrzeni wokół remizo-światlicy wiejskiej. <p>Grupa odbiorców: mieszkańcy sołectwa Chelmoniec, w szczególności seniorzy, bezrobotni, osoby korzystające z pomocy społecznej, osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą</p>	Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w ramach realizacji działań o charakterze środowiskowym, organizowanie społeczności lokalnej i animacja społeczna <p>Docelowo planuje się działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 400 m² (działka), 226 m² (budynek)
--	--	--	--	--	---	-----------	--	---

3 – Mariany	Rozwój przedsiębiorczości	11. Warsztaty szkoleniowe „Włącz się w obieg, bądź kreatywny i przedsiębiorczy” (działanie 11.1. RPO)	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<p>Warsztaty obejmować będą tematykę związaną z:</p> <ul style="list-style-type: none"> kreowaniem przedsięwzięć na obszarach wiejskich, kreowaniem własnej osobowości, zwiększeniem odpowiedzialności za własne decyzje i życie zawodowe zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej <p>Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych</p>	Budynek remizo - światlicy w Marianach 28, 87-410 Kowalewo Pomorskie	20.000,00	<ul style="list-style-type: none"> uruchomienie asertywnego zachowania, budowanie swojej osobowości, ulepszenie zdolności kreowania myślenia, zdobycie umiejętności poruszania się na rynku pracy, zwiększenie zdolności komunikacyjnych poznanie form prowadzenia działalności gospodarczej, procedur rejestracji firmy, zasad prowadzenia 	<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu
-------------	---------------------------	--	---	--------------------------	---	--	-----------	---	--

					rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.			rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, kwestii podatkowych	(łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 1 <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 6 <u>Wskaźniki produktu:</u> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 8
3 - Mariany	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	12. Rozbudowa i remont świetlicy w Marianach (działanie 19.2 PROW) Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	PF/T	Gmina Kowalewo Pomorskie	W ramach projektu zaplanowano - dobudowę sali świetlicy na cele m. in.: szkoleniowe, - docieplenie ścian zewnętrznych, - docieplenie stropodachu, - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej. Świetlica będzie ogólnodostępna, wykorzystywana w celu integracji lokalnego społeczeństwa oraz aktywizacji społeczno-zawodowej	Budynek remizo - świetlicy w Marianach 28, 87-410 Kowalewo Pomorskie	364.285,00	Stworzenie infrastruktury, dzięki której nastąpi: <ul style="list-style-type: none"> redukcja patologii społecznej i zjawisk wykluczenia społecznego, zmniejszenie poziomu bezrobocia, poprawa jakości kształcenia wzrost przedsiębiorczości 	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - 1
4 – Piątkowo	Rozwój przedsiębiorczości	13. Warsztaty „Integracja i kreatywność dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> Trening umiejętności personalnych Budowanie samooceny, asertywności i kreatywności Diagnoza predyspozycji zawodowych i społecznych Poszerzenie wiedzy o rynku 	Budynek Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie, 87-410	20.000,00	<ul style="list-style-type: none"> odbudowanie umiejętności uczestnictwa w życiu społecznym, w pełnieniu ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania i w 	<u>Wskaźniki rezultatu:</u> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy

		społecznym” (działanie 11.1. RPO)			pracy Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.	Kowalewo Pomorskie		rodzynie, <ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa własnego wizerunku, ▪ odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy, ▪ zwiększenie zdolności komunikacyjnych, ▪ wzmocnienie jakości życia poprzez umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych 	po opuszczeniu programu - 1 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 1 ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 13 <u>Wskaźniki produktu:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 17
--	--	--	--	--	---	--------------------	--	---	---

4 – Piątkowo	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu ożywienie gospodarcze obszaru	14. Budowa Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu	PF/T	Gmina Kowalewo Pomorskie	W ramach projektu planuje się budowę Wiejskiego Domu Kultury, który zapewni odpowiednie warunki do organizowania i animowania uczestnictwa społeczności wiejskiej w wydarzeniach artystycznych, kulturalnych czy integracyjnych	Budynek Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie, 87-410 Kowalewo Pomorskie	500.000,00	Stworzenie infrastruktury, dzięki której nastąpi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kreowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczych, ▪ Wzrost wiedzy z zakresu przedsiębiorczości i funkcjonowania rynku, ▪ Stworzenie oferty dla 	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej -1
--------------	--	--	------	--------------------------	---	--	------------	---	--

	rewitalizacji	<p>w miejscowości Piątkowo</p> <p>(Poddziałanie: Inwestycje w tworzenie, ulepszenie, lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, Typ operacji: Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne, PROW na lata 2014-2020)</p>					<p>seniorów,</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie uzależnienia od korzystania z pomocy społecznej 	
--	---------------	--	--	--	--	--	---	--

5 - Srebrnik i	Rozwój przedsiębiorczości	<p>15. Start Up – Pierwszy krok do własnego biznesu (działanie 11.1. RPO)</p>	S	Gmina Kowalewo Pomorskie	<p>Realizacja szkoleń z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> jak założyć własny biznes, dotacje unijne na rozpoczęcie działalności gospodarczej, minimalizacja kosztów – własna firma vs Twój StartUp Pomysł na biznes – ważne aspekty prawne korzyści i zagrożenia związane z założeniem własnej firmy, jak dobrze wybrać profil działalności firmy, jak wybrać formę prawną prowadzenia działalności 	Remizo - świetlica w Srebrnikach, Srebrniki 43, 87-410 Kowalewo Pomorskie	15.000,00	<ul style="list-style-type: none"> Kreowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczych, Wzrost wiedzy z zakresu przedsiębiorczości i funkcjonowania rynku, Wzrost motywacji, samooceny i zwiększenie wiary w możliwość zmiany aktualnej sytuacji i osiągnięcia zamierzonych celów zawodowych -Określenie 	<p><u>Wskaźniki rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 1 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem
----------------	---------------------------	--	---	--------------------------	--	---	-----------	---	---

					<p>gospodarczej, formę opodatkowania działalności gospodarczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ jak opracować dobry biznes planu przedsiębiorstwa, ▪ jak zarządzać i planować innowacjami. <p>Grupa odbiorców: osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności z obszarów zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze.</p>		<p>predyspozycji zawodowych, -wzrost kreatywności i przedsiębiorczości</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost asertywności i umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach 	<p>społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna - 8 <p><u>Wskaźniki produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 10 	
5 - Srebrniki	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	16. Rewitalizacja centrum wsi w Srebrnikach poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno – szkoleniowe (działanie 7.1.	PF/T	Gmina Kowalewo Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Docieplenie stropodachu i dachu dwuspadowego, ścian zewnętrznych, ▪ Wymiana bramy garażowej, ▪ Dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb organizacji szkoleń dla osób defaworyzowanych – poprzez jej doposażenie, ▪ Zagospodarowanie przestrzeni wokół świetlicy wiejskiej. <p>Grupa odbiorców: mieszkańcy sołectwa Srebrniki, w szczególności bezrobotni i osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą</p>	Budynek remizo-świetlicy, Srebrniki 43, 87-410 Kowalewo Pomorskie	700.000,00	Stworzenie infrastruktury, dzięki której nastąpi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ redukcja patologii społecznej i zjawisk wykluczenia społecznego, ▪ wzrost dostępności mieszkańcom do usług świadczonych w zrewitalizowanym obiekcie, ▪ poprawa poziomu bezpieczeństwa, ▪ zapewnienie ład przestrzennego i wysokiego poziomu estetyki, 	<p><u>Wskaźnik rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych Obszarów - 210 <p><u>Wskaźnik produktu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 ▪ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 4300 m² (działka), 213,30 m² (budynek)

		RPO)					<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnienie dostępu obiektu dla osób niepełnosprawnych, ▪ rozwój aktywności publicznej mieszkańców rewitalizowanych części sołectwa, ▪ rozwój przedsiębiorczości <p>Docelowo planuje się działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej.</p>
--	--	------	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

Tabela 51. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa) ¹³	Lp.	Typ przedsięwzięcia ¹⁴	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki	1.	S	Zdrowo, na sportowo w świetlicy (Projekt realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 –	2.	S	Integracja seniorów z młodzieżą (Projekt realizowany przez Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kowalewie Pomorskim)

¹³ 1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 - Srebrniki

¹⁴ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Srebrniki			
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki	3.	S	Młodzi bez alkoholu (Projekt realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia)

1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki	4.	S	„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (Projekt realizowany przez Powiat Toruński w partnerstwie z Gminą Chelmża, Czernikowo, Lubicz, Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka i Kowalewo Pomorskie. Wsparciem w projekcie objęci są uczniowie, nauczyciele oraz szkoły kształcenia ogólnego, dla których organami prowadzącymi są Partner wiodący (powiat toruński) i pozostali Partnerzy.
2 - Chelmoniec	5.	S	„Seniorzy na czasie” (Projekt realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kowalewie Pomorskim)
4 – Piątkowo	6.	S	„Dojrzała integracja” (Projekt realizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kowalewie Pomorskim)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	7.	PF/T	Modernizacja zdegradowanego budynku oraz jego adaptacja na budynek użyteczności publicznej wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w Kowalewie Pomorskim. ul. Kościuszki (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	8.	PF	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Kowalewo Pomorskie (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	9.	T	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
3 - Mariany	10.	T	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – Stacja Uzdatniania Wody Mariany (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
4 – Piątkowo	11.	T	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – Stacja Uzdatniania Wody Piątkowo (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	12.	T	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – budynek socjalno – techniczny na oczyszczalni ścieków w Kowalewie Pomorskim (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	13.	T	Zamontowanie instalacji fotowoltaicznej na terenie pływalni w Kowalewie Pomorskim (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	14.	PF	Modernizacja gospodarki osadowej – I etap (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	15.	PF	Modernizacja gospodarki osadowej – II etap (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-	16.	PF	Wykonanie iluminacji świetlnej obiektów zabytkowych położonych na terenie miasta Kowalewo Pomorskie (Projekt realizowany

Centrum			przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	17.	PF	Rekultywacja przestrzeni publicznej i terenów zielonych na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	18.	PF/T	Adaptacja zabytkowego budynku sądu w Kowalewie Pomorskim na szkołę muzyczną I stopnia (Projekt realizowany przez Powiat Golubsko – Dobrzyński)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	19.	S	"Wyrównanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w przedszkolu poprzez organizację zajęć dodatkowych dla dzieci" (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	20.	PF/T	Rewitalizacja budynku oświaty poprzez modernizację oraz zagospodarowanie terenu przyległego (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	21.	S	"BEZPIECZEŃSTWO - MOJA SPRAWA" (Projekt realizowany przez Stowarzyszenie PRZYJACIELE SZKOŁY)
3 - Mariany	22.	S	„Przyjazna matematyka” (Projekt realizowany przez SP w Wielkim Rychnowie)
5 - Srebrniki	23.	S	„Czytanie jest modne” (Projekt realizowany przez SP w Wielkim Rychnowie)

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Biorąc pod uwagę wagę aspektu społecznego rewitalizacji jako projekty wiodące w każdym przypadku uznano projekty „miękkie”, a projekty infrastrukturalne planowane do wykonania na OR uznano za projekty uzupełniające o charakterze pomocniczym. Na każdym z pięciu podobszarów rewitalizacji w Gminie Kowalewo Pomorskie planowana jest realizacja szeregu projektów społecznych, tak aby niwelować wszystkie zdiagnozowane na danym podobszarze problemy. Z uwagi na fakt zaplanowania projektów zintegrowanych w schemacie 1-1, część projektów społecznych została uznana za projekty dodatkowe.

Poniższa tabela przedstawia koncepcję zintegrowania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych wraz z uzasadnieniem zintegrowania.

Tabela 52. Realizacja koncepcji projektów zintegrowanych w odniesieniu do poszczególnych projektów

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Projekt/projekty dodatkowe	Uzasadnienie zintegrowania
„Aktywność szansą na sukces”	Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez dobudowanie amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kowalewie Pomorskim	„LUDZIOM NA POŻYTEK” - strażacy ochotnicy poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców Kowalewa Pomorskiego” „Bezpieczni w mieście” „Ścieżka do aktywności zawodowej”	Jednym z problemów społecznych, który występuje na rewitalizowanym obszarze Centrum Kowalewa Pomorskiego jest wysokie bezrobocie (udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze Centrum wynosi 10,81%, przy średniej dla gminy wynoszącej 8,76%). Aby zniwelować ten problem konieczne jest podjęcie szeregu działań z zakresu aktywizacji społeczno – zawodowej typu: kursy zawodowe, staże zawodowe, praktyki zawodowe, treningi podnoszenia kompetencji i umiejętności społecznych, wsparcie psychologiczne, poradnictwo specjalistyczne, doradztwo zawodowe, wizyty studyjne, spotkania aktywizacyjno-integracyjne. Powyższe działania będą kierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach planowanych projektów miękkich „Aktywność szansą na sukces” oraz „Ścieżka do aktywności zawodowej”. Drugim ważnym problemem społecznym, który został zdiagnozowany w Centrum jest Zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie (stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Projekt/projekty dodatkowe	Uzasadnienie zintegrowania
			<p>domowych na danym obszarze wynosi w Centrum 100,34%, przy średniej dla Gminy wynoszącej 26,48%). W związku z powyższym niezbędne jest podjęcie działań, mających na celu zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców z zakresu profilaktyki zachowań nieakceptowanych społecznie, wzrost poczucia bezpieczeństwa, a w efekcie zwiększenie jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Niezmiernie ważne jest także przeszkolenie strażaków w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Wszystkie powyższe działania zostaną zrealizowane w ramach dwóch planowanych projektów „Bezpieczni w mieście” oraz „LUDZIOM NA POŻYTEK” - strażacy ochotnicy poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców Kowalewa Pomorskiego”.</p> <p>Aby móc realizować projekty społeczne zarówno te mające na celu zmniejszenie poziomu bezrobocia, jak i projekty w tematyce bezpieczeństwa, konieczne jest posiadanie odpowiedniej przestrzeni publicznej, gdzie tego typu działania mogą się odbywać. Tematyka bezpieczeństwa niejednokrotnie wymusza działania plenerowe (pokazy udzielania pierwszej pomocy, pokaz wyposażenia karetki pogotowia, pokazy strażackie, spotkania aktywizujące itp.). Najodpowiedniejszym miejscem na prowadzenie działań plenerowych jest przestrzeń publiczna przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury (Plac Wolności 13 w Kowalewie Pomorskim), która wymaga odpowiedniego zagospodarowania. W związku z tym planuje się realizację projektu „Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez dobudowanie amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kowalewie Pomorskim”, w ramach którego nastąpi dobudowanie amfiteatru, zagospodarowanie terenu wokół budynku oraz zaaranżowanie tarasu na kameralną salę szkoleniową (w sali tej będą mogły odbywać się m. in. szkolenia zwiększające aktywność zawodową). Realizacja projektu infrastrukturalnego będzie rozwiązaniem problemu występowania w Centrum zdegradowanych przestrzeni publicznych.</p>
<p>Samotności mówię NIE</p>	<p>Rewitalizacja istniejącego obiektu na terenie miasta Kowalewo Pomorskie – na dzienny dom pobytu</p>	<p>Pora Seniora. Tworzenie przestrzeni aktywności dla osób starszych i niepełnosprawnych w Kowalewie Pomorskim</p>	<p>Na obszarze Centrum Kowalewa Pomorskiego czyli na obszarze do rewitalizacji, zdiagnozowano problemy związane ze starzejącym się społeczeństwem (udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na tym obszarze wyniósł 17,37%, przy średniej dla Gminy na poziomie 13,18%). Rosnąca liczba seniorów wiąże się z koniecznością zapewnienia im odpowiedniej oferty, dostosowanej do ich potrzeb. Dlatego</p>

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Projekt/projekty dodatkowe	Uzasadnienie zintegrowania
			<p>też planuje się realizację dwóch projektów miękkich „Samotności mówię NIE” oraz „Pora Seniora. Tworzenie przestrzeni aktywności dla osób starszych i niepełnosprawnych w Kowalewie Pomorskim”. Realizacja tych projektów ma na celu m. in. zaspokojenie potrzeb towarzyskich, kulturalnych i rekreacyjnych osób starszych, rozwijanie i utrzymanie ich zainteresowań, odciążenie rodzin stale opiekujących się seniorami, aktywizację społeczną, integrację i poprawę samopoczucia seniorów, a także zwiększenie ich motywacji do działania. Aby osiągnąć powyższe cele społeczne, niezbędne jest stworzenie przestrzeni dla osób starszych i niepełnosprawnych, co będzie możliwe dzięki realizacji projektu „Rewitalizacja istniejącego obiektu na terenie miasta Kowalewo Pomorskie – na dzienny dom pobytu” w ramach którego planowana jest przebudowa budynku przy Placu Wolności 1 w Kowalewie Pomorskim wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu. Realizacja projektu infrastrukturalnego będzie rozwiązaniem problemu występowania w Centrum zdegradowanych przestrzeni publicznych.</p>
<p>Warsztaty szkoleniowe „ABC przedsiębiorczości”</p>	<p>Rewitalizacja centrum wsi w Chełmońcu poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-szkoleniowe</p>	<p>„Seniorzy na czasie” (projekt z listy uzupełniającej)</p> <p>„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej)</p>	<p>Główne problemy społeczne występujące na terenie sołectwa Chelmoniec to wysokie bezrobocie, wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej, niski poziom kształcenia oraz starzenie się społeczeństwa. Ponadto w Chełmońcu zdiagnozowano problem ze sfery gospodarczej – niski poziom przedsiębiorczości. Sposobem na złagodzenie/rozwiązanie tych problemów jest organizacja przedsięwzięć (doradztwo zawodowe, szkolenia, konkursy), mających na celu promowanie aktywności i przedsiębiorczości, nabycie kompetencji zawodowych zwiększających szanse na znalezienie zatrudnienia, uniezależnienie się od korzystania z pomocy społecznej oraz podjęcie własnej działalności gospodarczej. Organizacja takich przedsięwzięć planowana jest w ramach projektu Warsztaty szkoleniowe „ABC przedsiębiorczości”. Ponadto aby złagodzić problem starzenia się społeczeństwa planuje się realizację projektu skierowanego do seniorów „Seniorzy na czasie” (projekt z listy uzupełniającej), w ramach którego zakłada się kreatywne spędzanie wolnego czasu – zajęcia rękodzielnicze, czynne uczestnictwo w kulturze – spotkania autorskie oraz seminaria na temat zdrowego trybu życia, spotkania z doradcami. Docelowo planuje się działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem animatora</p>

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Projekt/projekty dodatkowe	Uzasadnienie zintegrowania
			<p>aktywności lokalnej oraz obywatelskiej.</p> <p>Aby móc realizować projekty społeczne, konieczne jest posiadanie przez sołectwo odpowiedniej infrastruktury dostosowanej do potrzeb szkoleniowych. Stąd niewątpliwie konieczne jest wykonanie projektu infrastrukturalnego pn. „Rewitalizacja centrum wsi w Chelmońcu poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-szkoleniowe”. Realizacja projektu infrastrukturalnego będzie rozwiązaniem problemu występowania złego stanu infrastruktury społecznej.</p> <p>Odpowiedzią na problem niskiego poziomu kształcenia jest udział uczniów zamieszkałych w Chelmońcu w projekcie „EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej). Jest to projekt partnerski. Wsparciem w projekcie objęci są uczniowie, nauczyciele i szkoły, dla których organem prowadzącym jest Gmina Kowalewo Pomorskie.</p>
<p>Warsztaty szkoleniowe „Włącz się w obieg, bądź kreatywny i przedsiębiorczy”</p>	<p>Rozbudowa i remont świetlicy w Marianach</p>	<p>„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej)</p> <p>„Przyjazna matematyka” (projekt z listy uzupełniającej)</p>	<p>Główne problemy społeczne występujące na terenie sołectwa Mariany to wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej, wysokie bezrobocie oraz niski poziom kształcenia. Ponadto w Marianach zdiagnozowano problem ze sfery gospodarczej - niski stopień przedsiębiorczości. Sposobem na złagodzenie/rozwiązanie tych problemów jest organizacja warsztatów o tematyce kreowania przedsięwzięć na obszarach wiejskich, kreowania własnej osobowości, zwiększania odpowiedzialności za własne decyzje i życie zawodowe, zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Udział w takich warsztatach może zachęcić uczestników do założenia własnej działalności gospodarczej, ułatwić im wyjście z bezrobocia i zaprzestanie korzystania z pomocy społecznej. Powyżej opisane warsztaty będą realizowane w ramach projektu „Włącz się w obieg, bądź kreatywny i przedsiębiorczy”. Docelowo planuje się działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej.</p> <p>Aby móc realizować projekty społeczne, konieczne jest posiadanie przez sołectwo odpowiedniej infrastruktury dostosowanej do potrzeb szkoleniowych. Stąd niewątpliwie konieczne jest wykonanie projektu infrastrukturalnego pn. „Rozbudowa i remont świetlicy w Marianach” (projekt z listy uzupełniającej). Realizacja projektu infrastrukturalnego będzie rozwiązaniem</p>

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Projekt/projekty dodatkowe	Uzasadnienie zintegrowania
			<p>problemu występowania złego stanu infrastruktury społecznej.</p> <p>Odpowiedzią na problem niskiego poziomu kształcenia jest udział uczniów zamieszkałych w Marianach w projektach „Przyjazna matematyka” oraz „EU – geniusz w naukowym labiryncie” (oba projekty z listy uzupełniającej).</p>
<p>Warsztaty „Integracja i kreatywność dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”</p>	<p>Budowa Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w miejscowości Piątkowo</p>	<p>„Dojrzała integracja” (projekt z listy uzupełniającej)</p>	<p>Główne problemy społeczne występujące na terenie sołectwa Piątkowo to starzejące się społeczeństwo oraz wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej. Ponadto w sołectwie występuje problem niskiego poziomu przedsiębiorczości. Odpowiedzią na problemy związane z uzależnieniem od korzystania z pomocy społecznej i z niskim poziomem przedsiębiorczości są proponowane warsztaty „Integracja i kreatywność dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”, w ramach których planuje się treningi umiejętności personalnych, zajęcia mające na celu budowanie samooceny, asertywności i kreatywności, przeprowadzenie diagnozy predyspozycji zawodowych i społecznych, poszerzanie wiedzy o rynku pracy. Udział w takich warsztatach może zachęcić uczestników do założenia własnej działalności gospodarczej i zaprzestanie korzystania z pomocy społecznej.</p> <p>Z kolei odpowiedzią na problem starzejącego się społeczeństwa jest projekt „Dojrzała integracja”, dzięki któremu zostanie wzmocniona pozycja seniorów w życiu społecznym.</p> <p>Wśród zidentyfikowanych problemów jest także niski poziom kształcenia. Odpowiedzią na ten problem jest udział uczniów zamieszkałych w Piątkowie w projekcie „EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej).</p> <p>Najważniejszym problemem zidentyfikowanym w sferze przestrzenno – funkcjonalnej jest brak infrastruktury społecznej. W Piątkowie brakuje świetlicy wiejskiej –miejsca, gdzie mogliby się spotykać mieszkańcy i gdzie odbywałyby się ważne dla lokalnej społeczności wydarzenia (w tym realizacja projektów Warsztaty „Integracja i kreatywność dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” oraz „Dojrzała integracja”). Docelowo w wyniku realizacji wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planuje się działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej.</p>

Projekt wiodący	Projekt uzupełniający	Projekt/projekty dodatkowe	Uzasadnienie zintegrowania
Start Up – Pierwszy krok do własnego biznesu	Rewitalizacja centrum wsi w Srebrnikach poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno – szkoleniowe	„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej) „Czytanie jest modne” (projekt z listy uzupełniającej)	Główne problemy społeczne występujące na terenie sołectwa Srebniki to wysokie bezrobocie oraz niski poziom kształcenia. Poza tym występuje problem niskiego stopnia przedsiębiorczości (problem w sferze gospodarczej) oraz problem złego stanu istniejącej infrastruktury społecznej (problem w sferze przestrzenno – funkcjonalnej). Odpowiedzią na problem wysokiego bezrobocia i niskiego poziomu przedsiębiorczości jest projekt „Start Up – Pierwszy krok do własnego biznesu”, w ramach którego planuje się realizację szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Docelowo planuje się działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej. Aby móc realizować projekty społeczne, konieczne jest posiadanie przez sołectwo odpowiedniej infrastruktury dostosowanej do potrzeb szkoleniowych. Stąd niewątpliwie konieczne jest wykonanie projektu infrastrukturalnego pn. „Rewitalizacja centrum wsi w Srebrnikach poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno – szkoleniowe”. Realizacja projektu infrastrukturalnego będzie rozwiązaniem problemu występowania złego stanu infrastruktury społecznej. Odpowiedzią na problem niskiego poziomu kształcenia jest udział uczniów zamieszkałych w Srebrnikach w projekcie „Czytanie jest modne” oraz „EU – geniusz w naukowym labiryncie” (oba projekty z listy uzupełniającej).

Źródło: Opracowanie własne

9.1 Komplementarność przestrzenna

Podczas tworzenia, a także na etapie realizacji programu rewitalizacji Gmina bierze pod uwagę wzajemnie powiązania pomiędzy projektami realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w Gminnym Programie Rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki. Poniższa tabela zawiera zestawienie właśnie takich przedsięwzięć. Wskazane projekty będą realizowane poza obszarem rewitalizacji, jednak z ich efektów będą korzystać mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Tabela 53. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane poza obszarem rewitalizacji

L.p.	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁵	Opis projektu			
			Podmiot/y realizujący/e projekt	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Uzasadnienie realizacji projektu poza obszarem rewitalizacji
1.	Budowa drogi rowerowej z Sierakowa do Mlewa	T	Gmina Kowalewo Pomorskie	Sierakowo-Srebrniki – Mlewiec - Mlewo 87-410 Kowalewo Pomorskie	1 320 000,00	Wybudowanie drogi rowerowej na terenie Gminy pozytywnie wpłynie na zwiększenie mobilności mieszkańców terenów objętych rewitalizacją, a tym samym umożliwi zwiększenie aktywności społecznej i zmniejszenie wykluczenia społecznego (poprzez ułatwienie mobilności między miejscowościami). Realizacja projektu pozytywnie wpłynie na redukcję emisji CO ₂ poprzez umożliwienie zastąpienia transportu samochodowego transportem rowerowym.
2.	Montaż oświetlenia solarnego wraz z montażem urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem, na terenie Gminy Kowalewo Pom.	PF	Gmina Kowalewo Pomorskie	Gmina Kowalewo Pomorskie	1 000 000,00	Nowe oświetlenie będzie służyło mieszkańcom całej Gminy, w tym również mieszkańcom obszaru rewitalizacji i wpłynie na poprawę stanu bezpieczeństwa. Realizacja projektu ze względu na wykorzystanie energii pozyskanej z odnawialnych źródeł energii przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, a także spadku emisji gazów cieplarnianych.
3.	Zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe terenu przy Jeziorze Jeziorek w Mlewie Gmina Kowalewo Pomorskie	PF	Gmina Kowalewo Pomorskie	Mlewo, 87-410 Kowalewo Pomorskie	600 000,00	Z zagospodarowanego terenu będą korzystać mieszkańcy całej Gminy, w tym obszaru rewitalizacji. Planowane działania pozytywnie wpłyną na integrację społeczną i zwiększenie partycypacji w życiu społecznym mieszkańców Gminy, w tym osób zamieszkujących tereny rewitalizacji poprzez zapewnienie miejsca umożliwiającego rekreację, wypoczynek, aktywne spędzanie wolnego czasu.

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

¹⁵ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Należy podkreślić, że na etapie tworzenia programu zadbano o to, aby pozostawał on spójny z innymi dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp. Wskazane w programie **projekty rewitalizacyjne nie kolidują z innymi przedsięwzięciami planowanymi do realizacji przez Gminę Kowalewo Pomorskie**. Prowadzone w ramach rewitalizacji działania nie będą powodowały przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary, nie będą skutkowały przesuwaniem (wypychaniem) problemów na inne obszary lub prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Powyższe zostanie zapewnione dzięki temu, że zaplanowane działania koncertują się na rozwiązaniu zastanych problemów u ich źródła, czyli na obszarze, na którym zostały zdiagnozowane. **W programie nie planuje się przedsięwzięć, które wiązałyby się z czasowym lub z stałym przenoszeniem problemów na inne obszary.**

Celem działań zarówno tych prowadzonych na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim jest zrównoważony rozwój Gminy Kowalewo Pomorskie oraz stale podnoszenie jakości i komfortu życia jej mieszkańców. Tym samym **wszystkie podejmowane przez Gminę działania (rewitalizacyjne lub nie) służą osiągnięciu wspólnego celu.**

Dzięki osadzeniu struktury zarządzania programem rewitalizacji w ramach Urzędu Miejskiego zapewnione zostało, że wszelkie działania podejmowane w Gminie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki zostaną skoordynowane. Podmiot zarządzający rewitalizacją w Gminie przed podjęciem decyzji o realizacji innych inwestycji nie wskazanych w programie (realizowanych zarówno na obszarze, jak i poza nim będzie sprawdzał czy planowane przedsięwzięcie jest zgodne z założeniami programu rewitalizacji). W razie stwierdzenia niezgodności podjęte zostaną odpowiednie działania celem dostosowania danego przedsięwzięcia tak, aby nie kolidowało ono z celami programu rewitalizacji. Dla zachowania komplementarności przestrzennej podmiot zarządzający rewitalizacji w Gminie Kowalewo Pomorskie będzie prowadził ciągłą analizę następstw podejmowanych decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (jak np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla zapewnienia skuteczności programu rewitalizacji. Szczegółowo sposoby zarządzania programem rewitalizacji opisano w rozdziale 12.

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji. Projekty realizowane na terenie Kowalewa Pomorskiego - Centrum będą wpływać na obszar, mieszkańców całego miasta i pozostałych miejscowości wiejskich. Z kolei te realizowane w Chelmońcu, Piątkowie, Marianach i Srebrnikach będą oddziaływać na wszystkich mieszkańców tych sołectw oraz sołectw sąsiednich. Dzięki tak dużemu promieniowaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na cały obszar dotknięty kryzysem. Dodatkowo w ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano przedsięwzięcia, które realizowane będą na większym terenie niż teren wyznaczony do rewitalizacji (projekty ujęte w tabeli „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane poza obszarem rewitalizacji”) – projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców Gminy Kowalewo Pomorskie, przyczynią się do zwiększenia integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.

Dzięki zapewnieniu (i stałemu sprawdzaniu) komplementarności przestrzennej projekty rewitalizacyjne wywołają skuteczną poprawę całego obszaru rewitalizacji (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach). Poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniają i zachodzi pomiędzy nimi efekt synergii.

9.2 Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym i przestrzenno-funkcyjnym). Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 7. *Cele rewitalizacji i kierunki działań*. Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych spowoduje wyeliminowanie lub złagodzenie konkretnych problemów, których występowanie zostało zdiagnozowane na terenie objętym rewitalizacją oraz które stały się podstawą do wskazania danych terenów jako zdegradowanych. W poniższej tabeli zostały wskazane poszczególne projekty rewitalizacyjne, które są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji.

Tabela 54. Powiązanie projektów rewitalizacyjnych ze zdiagnozowanymi problemami na obszarze rewitalizacji

Obszar rewitalizacji	Problemy	Sposób złagodzenia/rozwiązania problemów	Projekty
1 - Kowalewo Pomorskie - Centrum	Zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie	Organizacja przedsięwzięć (typu warsztaty, spektakle, gry i zabawy, pokazy, konkursy) mające na celu promowanie bezpiecznych zachowań	Aktywność szansą na sukces Ścieżka do aktywności zawodowej „Bezpieczni w mieście”
	Wysokie bezrobocie Zdegradowane przestrzenie publiczne	Organizacja kursów pierwszej pomocy, treningów udzielania pierwszej pomocy, pikniku dla mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa i aktywizacji społecznej Organizacja przedsięwzięć (szkolenia, kursy, treningi, wizyty studyjne, praktyki zawodowe, pikniki edukacyjne, wsparcie, poradnictwo, doradztwo zawodowe itp.), mające na celu nabycie kompetencji zawodowych zwiększających szanse na znalezienie zatrudnienia Zagospodarowanie terenu przy MGOK w Kowalewie Pomorskim w celu realizacji zadań mających na celu aktywizację i wsparcie osób nieaktywnych zawodowo, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz poprawę bezpieczeństwa w mieście i aktywizację społeczną	„LUDZIOM NA POŻYTEK” - strażacy ochotnicy poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców Kowalewa Pomorskiego” Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez dobudowanie amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kowalewie Pomorskim
	Starzejące się społeczeństwo	Przebudowa istniejącego obiektu i zagospodarowanie terenu wokół	Samotności mówię NIE Pora Seniora. Tworzenie

Obszar rewitalizacji	Problemy	Sposób zdiagnozowania/rozwiązania problemów	Projekty
	Zdegradowane przestrzenie publiczne	<p>na cele stworzenia infrastruktury dziennego domu pobytu</p> <p>Stworzenie przestrzeni dla osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p>Zbudowanie oferty domu dziennego pobytu, dzięki której seniorzy m. in. otrzymają wsparcie psychologiczne, poradniczo – doradcze oraz możliwość kreatywnego spędzania czasu wolnego</p>	<p>przestrzeni aktywności dla osób starszych i niepełnosprawnych w Kowalewie Pomorskim</p> <p>Rewitalizacja istniejącego obiektu na terenie miasta Kowalewo Pomorskie – na dzienny dom pobytu</p>
2 – Chelmoniec	<p>Wysokie bezrobocie</p> <p>Wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej</p> <p>Niski poziom kształcenia</p> <p>Starzenie się społeczeństwa</p> <p>Niski stopień przedsiębiorczości</p> <p>Zły stan istniejącej infrastruktury społecznej</p>	<p>Organizacja przedsięwzięć (doradztwo zawodowe, szkolenia, konkursy.), mających na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nabycie kompetencji zawodowych zwiększających szanse na znalezienie zatrudnienia ▪ uniezależnienie się od korzystania z pomocy społecznej ▪ podjęcie własnej działalności gospodarczej <p>Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych</p> <p>Dostosowanie infrastruktury społecznej sołectwa do potrzeb realizacji projektów rozwiązujących zidentyfikowane problemy społeczne</p> <p>Udział w projektach edukacyjnych realizowanych w szkołach z terenu Gminy</p>	<p>Warsztaty szkoleniowe „ABC przedsiębiorczości”</p> <p>Rewitalizacja centrum wsi w Chelmońcu poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-szkoleniowe</p> <p>„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej)</p> <p>„Seniorzy na czasie” (projekt z listy uzupełniającej)</p>
3 – Mariany	<p>Wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej</p> <p>Niski poziom kształcenia</p> <p>Wysokie bezrobocie</p> <p>Niski stopień przedsiębiorczości</p> <p>Zły stan istniejącej infrastruktury społecznej</p>	<p>Realizacja warsztatów mających na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nabycie kompetencji zawodowych zwiększających szanse na znalezienie zatrudnienia ▪ uniezależnienie się od korzystania z pomocy społecznej ▪ podjęcie własnej działalności gospodarczej <p>Dostosowanie infrastruktury społecznej sołectwa do potrzeb realizacji projektów rozwiązujących zidentyfikowane problemy społeczne</p> <p>Udział w projektach edukacyjnych realizowanych w szkołach z terenu Gminy</p>	<p>Warsztaty szkoleniowe „Włącz się w obieg, bądź kreatywny i przedsiębiorczy”</p> <p>Rozbudowa i remont świetlicy w Marianach</p> <p>„Przyjazna matematyka” (projekt z listy uzupełniającej)</p> <p>„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej)</p>

Obszar rewitalizacji	Problemy	Sposób zdiagnozienia/rozwiązania problemów	Projekty
4 – Piątkowo	Starzejące się społeczeństwo Wysokie uzależnienie od korzystania z pomocy społecznej Niski stopień przedsiębiorczości Brak infrastruktury społecznej	Realizacja szkoleń mających na celu kreowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczych, co ma mieć przełożenie na uniezależnienie się od korzystania z pomocy społecznej Stworzenie oferty adresowanej do osób starszych Stworzenie infrastruktury społecznej dostosowanej do potrzeb realizacji projektów rozwiązujących zidentyfikowane problemy społeczne	Warsztaty „Integracja i kreatywność dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym” Budowa Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w miejscowości Piątkowo „Dojrzała integracja” (projekt z listy uzupełniającej)
5 - Srebrniki	Wysokie bezrobocie Niski poziom kształcenia Niski stopień przedsiębiorczości Zły stan istniejącej infrastruktury społecznej	Realizacja szkoleń mających na celu kreowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczych, co ma mieć przełożenie na zmniejszenie poziomu bezrobocia Dostosowanie infrastruktury społecznej sołectwa do potrzeb realizacji projektów rozwiązujących zidentyfikowane problemy społeczne Udział w projektach edukacyjnych realizowanych w szkołach z terenu Gminy	Start Up – Pierwszy krok do własnego biznesu Rewitalizacja centrum wsi w Srebrnikach poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno – szkoleniowe „Czytanie jest modne” (projekt z listy uzupełniającej) „EU – geniusz w naukowym labiryncie” (projekt z listy uzupełniającej)

Źródło: Opracowanie na podstawie fiszek projektowych i danych z Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przedstawiony w rozdziale 12. *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji* został zaprojektowany w taki sposób aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Kowalewo Pomorskie w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

9.4 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjnej zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z:

- Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS),
- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW),
- Środki krajowe z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich,
- Środki Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych
- środki własne Gminy Kowalewo Pomorskie.

Bedzie to polegać na realizacji projektów o charakterze zintegrowanym, czyli projektów społecznych i infrastrukturalnych służących osiągnięciu wspólnego celu.

Na etapie tworzenia programu rewitalizacji ani osoby prywatne, ani przedsiębiorcy nie byli zainteresowani włączeniem się w proces rewitalizacji, dlatego w programie brak prywatnych źródeł finansowania i łączenia ich ze środkami publicznymi. Jednak ze względu na długi okres realizacji programu (do 2023 r.) nie wyklucza się nawiązania takiej współpracy w przyszłości i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych i prywatnych.

Szczegółowo źródła finansowania poszczególnych projektów zostały wskazane w rozdziale 11.

9.5 Komplementarność międzyokresowa

Przedsięwzięcia zawarte w niniejszym programie są wyrazem kontynuacji polityki prowadzonej przez Gminę Kowalewo Pomorskie w poprzednim okresie programowania. Tym samym zachowana jest ciągłość programowa polegająca na kontynuacji i rozwijaniu wsparcia z polityk spójności 2007-2013. W poprzedniej perspektywie w Gminie Kowalewo Pomorskie realizowano szereg projektów nastawionych na rozwiązywanie i łagodzenie problemów społecznych, podnoszenie jakości usług społecznych oraz aktywizację zawodową mieszkańców.

Projekty społeczne realizowane bezpośrednio na obecnie wyznaczonym obszarze do rewitalizacji lub dotyczące mieszkańców tego obszaru dotyczył przede wszystkim aspektów edukacyjnych. Najważniejsze z nich to:

- „Program Indywidualizacji Procesu Nauczania i Wychowania uczniów klas I-III Szkół Podstawowych w Województwie Kujawsko – Pomorskim” - projekt trwał od września 2010 r. do czerwca 2013 r. (Projekt objął Szkoły Podstawowe z terenu miasta i gminy Kowalewo Pomorskie)
- „Wyrównywanie szans edukacyjnych w powiecie golubsko- dobrzyńskim” – projekt trwał do czerwca 2011r. (objął Szkoły Podstawowe z terenu miasta i gminy oraz Publiczne Gimnazjum)
- „Kuźnia talentów” – projekt zakończył się w czerwcu 2009r. (objął Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pomorskim)
- „WSIP e- Akademia Przyszłości”- projekt trwał do czerwca 2013r. (objął Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pomorskim)
- „Zwolennicy samodoskonalenia”- projekt zrealizowany we wrześniu 2011r. (objął Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pomorskim)
- „Odkrywczy talentów” – projekt zrealizowany we wrześniu 2011r. (objął Publiczne Gimnazjum w Kowalewie Pomorskim)
- Projekt „Rozwijamy wiedzę i umiejętności poprzez obcowanie z historią (projekt realizowany przez SP Mlewo od 1 lipca 2011r. – 31 grudnia 2011r.)
- Projekt „Przecież to takie proste” (projekt realizowany przez SP Mlewo od 1 sierpnia 2011r. – 31 grudnia 2011r.)
- „W drodze do sukcesu” – (projekt realizowany przez SP Kowalewo Pom.)
- „Podnoszenie osiągnięć edukacyjnych uczniów szkół podstawowych województwa kujawsko-pomorskiego”- (projekt realizowany przez SP Kowalewo Pom.)
- „Przedszkole otwiera świat I”, „Przedszkole otwiera świat II”, „Przedszkole otwiera świat III” - projekt trwał do lipca 2011r.
- „Rozwijamy talenty”- zajęcia sportowe dla uczniów Szkoły Podstawowej w Pluskowęsach – projekt zakończył się w grudniu 2009r.
- „Przedszkole przy szkole – Gmina Kowalewo Pomorskie” projekt zakończył się w listopadzie 2015r.
- „Od rękodzieła do komputera – edukacja artystyczna, informat.- medialna i teatralna” (projekt realizowany przez Szkołę Podstawową w Kowalewie Pom.)- projekt trwał do listopada 2009r.

- „Aktywni rodzice – świadomi uczniowie” – projekt trwał do listopada 2009r. (objął Szkołę Podstawową w Kowalewie Pom.)
- Zajęcia językowe dla dzieci i dorosłych (realizowany przez SP Mlewo) – projekt trwał do grudnia 2009r.

Ponadto Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował dwa projekty "Koniec z biernością" i "Czas dla siebie", w których brały udział osoby zamieszkujące obecnie tereny wskazane do rewitalizacji.

W perspektywie 2014-2020 w ramach rewitalizacji również zaplanowano szereg działań o charakterze społecznym, które mają przyczynić się do dalszego wzmocnienia kapitału ludzkiego.

W perspektywie 2007-2013 Gmina Kowalewo Pomorskie również prowadziła procesy rewitalizacyjne. Wówczas odnosiły się one wyłącznie do miasta Kowalewo Pomorskie. Na wyznaczenie terenu rewitalizowanego w Kowalewie Pomorskim miały wpływ następujące kryteria:

- Poziom ubóstwa mierzony liczbą rodzin uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej
- Poziom bezrobocia
- Poziom aktywności gospodarczej

Prowadząc proces rewitalizacji pod uwagę wzięto cały teren miasta w jego granicach administracyjnych. Najważniejsze projekty infrastrukturalne, które zostały zrealizowane w części miasta, w której obecnie prowadzone będą procesy rewitalizacyjne to:

- „Przebudowa ul. Św. Józefa i ul. Działkowej w Kowalewie Pomorskim”
- „Rozbudowa Bazy Sportowej w Województwie Kujawsko – Pomorskim – Budowa Centrum Sportu i Rekreacji”
- „Poprawa funkcjonalności przestrzennej miasta Kowalewa Pomorskiego poprzez budowę centrum sportu i rekreacji - IV etap skate park”
- „Budowa zespołu boisk – III etap Centrum”
- „Rozbudowa bazy sportowej w Województwie Kujawsko –Pomorskim – Budowa krytej pływalni w Kowalewie Pomorskim”
- „Zakup i montaż siłowni zewnętrznej przy Centrum Rekreacji i Sportu w Kowalewie Pomorskim”
- „Budowa targowiska miejskiego w Kowalewie Pomorskim wraz z budową zjazdów”

W ramach rewitalizacji prowadzonej w latach 2016-2023 planowane jest przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w Centrum Kowalewa Pomorskiego.

10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja powinna być ukierunkowana na możliwie dojrzałe formy uczestnictwa społeczności w podejmowaniu decyzji, które jej dotyczą. Nie powinna ograniczać się jedynie do informowania (np. w formie spotkań, dyskusji i warsztatów) czy konsultowania działań władz lokalnych. Procesowi rewitalizacji powinny towarzyszyć zaawansowane metody partycypacji, takie jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska.

Schemat 6. Stopień zaangażowania interesariuszy w partycypację społeczną

Źródło: Opracowanie własne

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji w Gminie Kowalewo Pomorskie uczestniczą na równych zasadach następujące podmioty:

- **Mieszkańcy gminy,**
- **Przedsiębiorcy działający na terenie gminy,**
- **Organizacje pozarządowe,**
- **Jednostka samorządu terytorialnego Gmina Kowalewo Pomorskie i jej jednostki organizacyjne.**

Na etapie przygotowania, jak i później na etapie wdrażania programu największy nacisk położono przede wszystkim na dialog z interesariuszami mieszkającymi, bądź działającymi na obszarze rewitalizacji (p.w. przedsiębiorcy, NGO), gdyż to ich bezpośrednio będą dotyczyć prowadzone działania rewitalizacyjne.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- Udział w konsultacjach społecznych – na etapie diagnozowania i programowania,
- Udział w konsultacjach społecznych – na etapie zmian i uzupełnień GPR,
- Udział w pracach Komitetu Rewitalizacji – na etapie wdrażania, monitorowania i oceny GPR.

10.1. Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie został wypracowywany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym **szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.**

Do współtworzenia programu zostali zaproszeni mieszkańcy, przedsiębiorcy i ngo. Wszystkie te grupy na tych samych zasadach miały możliwość czynnego udziału w procesie przygotowania, a następnie wdrażania programu. W celu zaktywizowania społeczeństwa powołano Komitet Rewitalizacji, w skład którego weszli m. in. przedstawiciele mieszkańców, przedsiębiorców i ngo. W programie rewitalizacji **oprócz projektów zgłoszonych przez samorząd gminny znalazły się również projekty organizacji pozarządowych.** Natomiast przedsiębiorcy z Gminy Kowalewo Pomorskie nie zgłosili do programu żadnych projektów, mimo szeroko prowadzonej akcji informacyjnej o pracach nad programem rewitalizacji.

Konsultacje społeczne były nieodłącznym elementem procesu wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz przygotowania programu rewitalizacji. Stosowano następujące formy konsultacji: zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, spotkania, debaty, zbieranie uwag ustnych, ankiety. Aby dotrzeć do jak największej liczby mieszkańców, ngo, przedsiębiorców i innych interesariuszy stosowano różne **formy przekazu:**

- Obwieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej,
- Informacje na stronie internetowej Gminy Kowalewo Pomorskie¹⁶,
- Ogłoszenia na tablicach ogłoszeń,
- Prasa lokalna,
- Kontakty z przedstawicielami lokalnych społeczności,
- Kontakty z przedstawicielami różnych grup i instytucji – MGOPS, MGOK, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy z terenu gminy.

Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji¹⁷

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone obwieszczeniem Burmistrza Kowalewa Pomorskiego z dnia 12 lutego 2016 r. w sprawie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, opublikowanym na 7 dni przed ich rozpoczęciem w Biuletynie Informacji Publicznej¹⁸. Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych, od 19 lutego 2016 r. do 21 marca 2016 r. W tym czasie odbyły się spotkania z mieszkańcami, zbierane były uwagi do konsultowanych materiałów oraz ankiety.

Tabela 55. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej	30 dniowe konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w terminie od 19 lutego 2016 r. do 21 marca 2016 r., podczas których interesariusze (mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, inni zainteresowani) mieli możliwość wnoszenia uwag do projektu

¹⁶ http://www.kowalewopomorskie.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=7670&Itemid=248

¹⁷ http://www.kowalewopomorskie.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=7385&Itemid=16

¹⁸ http://www.kowalewopomorskie.oronet.pl/d/kowalewopomorskie/81obwieszczenie_o_konsultacjach_2_19_02_16.pdf

	<p>za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1).</p> <p>Formularz uwag był dostępny na stronie www.kowalewopomorskie.pl oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego. Wypełniony formularz konsultacji można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Miejskiego lub wrzucić do urny wystawionej w holu Urzędu.</p>
<p>Spotkania</p> 	<p>Spotkania z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i pozostałymi zainteresowanymi z obszarów rewitalizacji, które odbyły się 9 marca 2016 r. w Chelmońcu, Piątkowie i Marianach (wraz z sołectwem Srebrniki) oraz 10 marca 2016 r. w Kowalewie Pomorskim. W celu ułatwienia zrozumienia prezentowanych treści i odniesienia się do nich, na spotkaniach wykorzystano wizualizację w postaci prezentacji graficznej. Przebieg spotkań wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie uczestników spotkania, • Etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, • Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją, • Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mapie, • Diagnoza obszaru rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> a) kryzysowe zjawiska w sferze społecznej, b) kryzysowe zjawiska w pozostałych sferach, c) potencjały obszaru, d) problemy obszaru, • Dyskusja na temat plusów i minusów danego obszaru, wizji jego rozwoju, celów rozwojowych i przedsięwzięć, • Przypomnienie o toczących się konsultacjach • Ankieta (opis znajduje się w dalszej części tabeli) <p>Podczas tych spotkań uczestnicy zgłaszali jakie są największe problemy. Najczęściej pojawiały się głosy o niskiej aktywności społecznej mieszkańców czy potrzebie remontu i doposażenia obiektów infrastruktury społecznej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznych na cele społeczne. Uczestnicy spotkań mieli wiele ciekawych pomysłów na realizację przedsięwzięć społecznych i infrastrukturalnych na danym terenie. W Kowalewie Pomorskim rozważano możliwość rozszerzenia obszaru rewitalizacji o ulicę Główny Dworzec wraz z budynkami dworca PKP i towarzyszącej mu infrastruktury. Zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. wskazują, że rewitalizacją można objąć maksymalnie 20% powierzchni gminy i 30% jej mieszkańców. Włączenie do obszaru rewitalizacji ulicy Główny Dworzec wiązałoby się z przekroczeniem ww. parametrów, w związku z czym teren ten nie został włączony jako obszar do rewitalizacji.</p>
<p>Debaty</p> 	<p>Debaty były jednym z elementów spotkań z mieszkańcami przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i pozostałymi zainteresowanymi prowadzeniem procesu rewitalizacji. Uczestnicy debaty starali się odpowiedzieć na następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są plusy i minusy zamieszkiwania w danej miejscowości – dobre i złe strony tego obszaru? • Jak dany obszar powinien wyglądać w przyszłości? • Jakie cele rozwojowe należy postawić? • Jakie przedsięwzięcia należy podjąć w ramach rewitalizacji aby osiągnąć cele i zrealizować wizję?
<p>Ankiety</p>	<p>Równocześnie z 30 dniowymi konsultacjami społecznymi projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w terminie od 19 lutego 2016 r. do 21 marca 2016 r. przeprowadzono ankietę dotyczącą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Celem badania było poznanie opinii</p>

mieszkańców na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankiety przeprowadzono także podczas spotkań z mieszkańcami obszarów rewitalizacji.

Ankieta była dostępna na stronie www.kowalewopomorskie.pl oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego. Wypełnioną ankietę można było przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Miejskiego lub wrzucić do urny wystawionej w holu Urzędu.

Łącznie przeprowadzono 80 ankiet. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 2. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedstawia załącznik nr 3.

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim w zakładce „z ostatniej chwili”¹⁹. Zgłoszone w trakcie konsultacji uwagi zostały uwzględnione.

Kolejnym krokiem po zakończeniu konsultacji i opublikowaniu raportu z ich przebiegu było podjęcie przez Radę Miejską w Kowalewie Pomorskim Uchwały Nr XII/99/16 z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Po wejściu w życie powyższej uchwały Rada Miejska w Kowalewie Pomorskim podjęła Uchwałę Nr XIII/105/16 z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 oraz projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji²⁰

Rozpoczęcie konsultacji zostało poprzedzone obwieszczeniem Burmistrza Miasta Kowalewo Pomorskie z dnia 20 maja 2016 r., opublikowanym na 7 dni przed ich rozpoczęciem w Biuletynie Informacji Publicznej²¹. Konsultacje społeczne trwały 31 dni od 27 maja 2016 r. do 27 czerwca 2016 r. W tym czasie były uwagi ustne, pisemne i elektroniczne oraz odbywały się konsultacje z grupami przedstawicielskimi (Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kowalewie Pomorskim, Lokalną Grupą Działania „Dolina Drwęcy”).

Tabela 56. Formy konsultacji społecznych wykorzystane w procesie przygotowania programu na etapie programowania

Formy konsultacji społecznych	Opis przebiegu konsultacji
Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej	W trakcie 31 dniowych konsultacji, zainteresowani mieli możliwość wnoszenia uwag do prezentowanych dokumentów za pomocą formularza konsultacji społecznych (wzór formularza przedstawia załącznik nr 1). Formularz uwag był dostępny na stronie www.kowalewopomorskie.pl oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego. Wypełniony formularz konsultacji można było

¹⁹ http://www.kowalewopomorskie.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=7488&Itemid=16
http://www.kowalewopomorskie.ornet.pl/d/kowalewopomorskie/0raport_z_konsultacji_13_20_25_03_16.pdf

²⁰ http://www.kowalewopomorskie.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=7668&Itemid=16

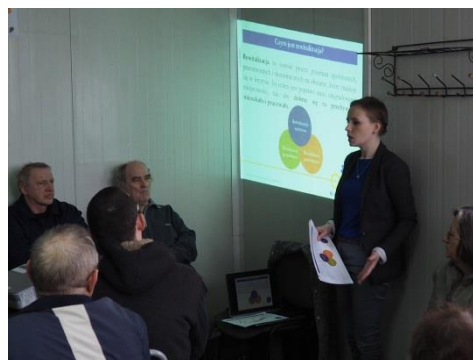
²¹ http://www.kowalewopomorskie.ornet.pl/d/kowalewopomorskie/84OBWIESZCZENIE_O_PODJECIU_19_05_16.pdf

	<p>przekazać e-mailem, przesłać pocztą tradycyjną na adres Urzędu Miejskiego lub wrzucić do urny wystawionej w holu Urzędu.</p>
<p>Uwagi ustne</p> 	<p>Inną formą prowadzonych konsultacji było zbieranie uwag ustnych. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość osobistego lub telefonicznego kontaktu z wyznaczonym pracownikiem Urzędu Miejskiego, który odpowiadał na uwagi i pytania w zakresie konsultowanych dokumentów ich treści.</p>
<p>Wykorzystanie grup przedstawicielskich</p> 	<p>Zarówno w trakcie prac nad programem, jak i podczas konsultacji społecznych odbywało się wiele konsultacji z grupami przedstawicielskimi, które występowały w charakterze ekspertów. Współpracowano przede wszystkim z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kowalewie Pomorskim, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kowalewie Pomorskim i Lokalną Grupą Działania „Dolina Drwęcy”.</p>
<p>Konferencja podsumowująca przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015 – 2023</p> 	<p>Konferencja odbyła się w czwartek 6 października 2016 r. w sali Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury. Wzięli w niej udział przedstawiciele samorządu, instytucji kultury, edukacji, wspólnot mieszkaniowych oraz radni Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim.</p> <p>Przy pomocy multimedialnej prezentacji, podsumowano m.in. wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej gminy, przedstawiono diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych, zidentyfikowano obszary kryzysowe oraz scharakteryzowano obszar rewitalizacji. Zaprezentowano cele rewitalizacji i planowane kierunki działań oraz listę planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonych konsultacji został sporządzony raport, opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim w zakładce „z ostatniej chwili”²². Zgłoszone w trakcie konsultacji uwagi zostały uwzględnione.

Zdjęcie 5. Konsultacje społeczne – spotkania

²² http://www.kowalewopomorskie.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=7813&Itemid=16

Źródło: Opracowanie własne

Konsultacje społeczne dotyczące zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023²³

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015 – 2023 przyjęty został uchwałą Nr XVI/135/16 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 21 września 2016 r. Z uwagi na to, że Gmina Kowalewo Pomorskie ubiegać się będzie o dofinansowanie zadań ujętych w programie, nastąpiła konieczność wpisania niniejszego programu do Wykazu programów rewitalizacji Województwa Kujawsko – Pomorskiego, po dokonaniu jego oceny merytorycznej przez Zespół ds. rewitalizacji.

Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, pismem nr RR-VII-T.7635.4.36.2017 z dnia 01.03.2017 r. (data wpływu do tutejszego urzędu: 06.03.2017 r.) przesłał uwagi do jego treści, w związku z powyższym nastąpiła konieczność dokonania jego zmiany w oparciu o wniesione uwagi wynikające m. in. z Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2017 poz. 1023) zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim jest on uchwalony. Rada Miejska w Kowalewie Pomorskim Uchwałą Nr XXI/191/17 z dnia 29 marca 2017 r. przystąpiła do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015 – 2023. Z uwagi na fakt, że wprowadzone zmiany dotyczą m. in. przedsięwzięć rewitalizacyjnych zmiana Programu została poprzedzona przeprowadzeniem konsultacji oraz uzyskaniem opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4. Konsultacje społeczne trwały od 2 maja do 5 czerwca 2017 r.

Konsultacje społeczne zostały poprzedzone obwieszczeniem Burmistrza Kowalewa Pomorskiego z dnia 21 kwietnia 2017 r., opublikowanym na 7 dni przed ich rozpoczęciem w Biuletynie Informacji Publicznej²⁴. Konsultacje trwały 34 dni kalendarzowych, od 2 maja do 5 czerwca 2017 r. W tym czasie zbierane były uwagi w postaci papierowej lub elektronicznej do konsultowanych materiałów za pomocą formularza konsultacji, uwagi i pytania ustne do wyznaczonego pracownika Urzędu Miejskiego oraz odbywały się konsultacje z grupami przedstawicielskimi. Po zakończeniu konsultacji opracowana została informacja podsumowująca ich przebieg (raport), zawierająca dane o miejscu i czasie ich przeprowadzenia, z omówieniem ich przebiegu wraz z odniesieniem się do poszczególnych uwag.

²³ http://www.kowalewopomorskie.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=8591&Itemid=16

²⁴ <http://www.bip.kowalewopomorskie.pl/obwieszczenie-burmistrz-miasta-kowalewo-pomorskie-zawiadamia-o-podjeciu-przez-rade-miejska-w-kowalewie-pomorskim-uchwaly-nr-xxi19117-z-dnia-29-marca-2017-r-w-sprawie-przystapienia-do-sporzadzenia/>

10.2 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2020, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie postępów. Etap ten potrwa do roku 2023 lub wcześniejszego zrealizowania programu.

Partycypacja społeczna będzie realizowana za pośrednictwem **Komitetu Rewitalizacji**. Na podstawie uchwały Nr XVI/136/16 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 21 września 2016 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, Burmistrz Miasta Kowalewo Pomorskie zarządzeniem nr 104/2016 z dnia 22.11.2016 r. powołał Komitet Rewitalizacji. Nabór na członków Komitetu był prowadzony w sposób jawny, tak aby każdy zainteresowany (mieszkaniec, przedsiębiorca, czy działacz społeczny) mógł zgłosić się do udziału w pracach tego forum. Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował do zakończenia prac związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023. Sposób działania Komitetu określa regulamin będący załącznikiem do uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. **W pracach Komitetu biorą udział przedstawiciele:**

- Mieszkańców,
- Organizacji pozarządowych,
- Przedsiębiorców,
- Rady Miejskiej,
- Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych wyznaczonych przez Burmistrza.

Komitet Rewitalizacji jest organem **opiniodawczo-doradczym** dla Burmistrza. Jego zadaniem na etapie wdrażania i monitorowania będzie dostarczanie opinii i stanowisk, które mają pomóc w prawidłowym ukształtowaniu przebiegu procesu rewitalizacji. Na forum Komitetu prowadzone będą dyskusje na temat zaplanowanych w programie rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji. Komitet stanowi organizacyjny łącznik między organami Gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc środek **zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji**.

Pierwsze posiedzenie Komitetu Rewitalizacji odbyło się dnia 20.03.2017r. Na posiedzeniu tym przedstawiono zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji, wybrano Przewodniczącego i Zastępcę Przewodniczącego Komitetu Rewitalizacji oraz uzyskano opinię w zakresie przystąpienia do zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023, zgodnie z pismem nr RR-VII-T.7635.4.36.2017 z dnia 01.03.2017 r. z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zagwarantować wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z promocją i informowaniem o realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie, stanie wdrażania programu i pracach Komitetu Rewitalizacji. W celu zapewnienia każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwość zgłaszania uwag, przewidywane są następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa www.kowalewopomorskie.pl,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Zebrania mieszkańców,
- Promocja działań rewitalizacyjnych podczas lokalnych imprez,

- Rozmowy z przedstawicielami mieszkańców, ngo, przedsiębiorcami,
- Szeroka informacja i promocja o podejmowanych w ramach rewitalizacji działaniach celem zapewnienia aktywnego udziału wszystkich interesariuszy w projektach rewitalizacyjnych.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 57. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2019	1. „Bezpieczni w mieście”	S	Działania edukacyjne, kulturalne i prozdrowotne	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kowalewie Pomorskim	14.000,00	90	12.600,00			X FIO		11.1.		3
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2020	2. „LUDZIO M NA POŻYTEK” - strażacy ochotnicy poprawiają bezpieczeństwo	S	Poprawa bezpieczeństwa	OSP Kowalewo Pomorskie	22.000,00	90	19.800,00			X FIO				3

²⁵ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		mieszkańców w Kowalewa Pomorskiego													
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2018-2019	3. Rewitalizacja przestrzeni publicznej poprzez dobudowanie amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Kowalewie Pomorskim	PF/T	Zagospodarowanie terenów publicznych na cele związane z ożywieniem sytuacji społeczno- gospodarczej	Gmina Kowalewo Pomorskie	1.000.543,50	85	850.461,97		X			6.4.	6.4.1	1,2,7,8
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2020	4. Samotności mówię NIE	S	Wsparcie osób starszych	Gmina Kowalewo Pomorskie	288.000,00	90	259.200,00	X		X		9.1.	9.1.2.	6
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2020	5. Pora Seniora. Tworzenie przestrzeni	S	Aktywizacja społeczno - zawodowa	Polski Związek Emerytów, Rencistów i	40.000,00	90	36.000,00			X (Rządowy Program na Rzecz				6

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		aktywności dla osób starszych i niepełnosprawnych w Kowalewie Pomorskim			Inwalidów Oddział Rejonowy w Kowalewie Pomorskim					Aktywność i Społecznej Osób Starszych)					
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2018-2019	6. Rewitalizacja istniejącego obiektu na terenie miasta Kowalewo Pomorskie – na dzienny dom pobytu	PF/T	Rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Kowalewo Pomorskie	1.980.000,00	85	1.683.000,00		X			6.4.	6.4.1.	4,5
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2020	7. Ścieżka do aktywności zawodowej	S	Aktywizacja społeczno - zawodowa	Gmina Kowalewo Pomorskie	100.000,00	85	85.000,00	X				11.1.		3
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	2020	8. Aktywność szansą na sukces	S	Aktywizacja społeczno - zawodowa	Gmina Kowalewo Pomorskie	200.000,00	85	170.000,00	X				9.1.	9.1.1.	3
2 – Chelmoniec	2020	9. Warsztaty szkoleniowe „ABC	S	Rozwój przedsiębiorczości	Gmina Kowalewo Pomorskie	15.000,00	85	12.750,00	X				11.1.		10

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		przedsiębiorczości”													
2 – Chelmoniec	2018-2019	10. Rewitalizacja centrum wsi w Chelmoncu poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno-szkoleniowe	PF/T	Rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Kowalewo Pomorskie	300.000,00	85	255.000,00		X			7.1.		9
3 – Mariany	2020	11. Warsztaty szkoleniowe „Włącz się w obieg, bądź kreatywny i przedsiębiorczy”	S	Rozwój przedsiębiorczości	Gmina Kowalewo Pomorskie	20.000,00	85	17.000,00	X				11.1.		12
3 – Mariany	2018	12. Rozbudowa i remont świetlicy w	T	Rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Kowalewo Pomorskie	364.285,00	63, 63	219.008,00			X (PROW)				11

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
		Marianach									poddziałanie 19.2)				
4 – Piątkowo	2020	13. Warsztaty „Integracja i kreatywność dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”	S	Rozwój przedsiębiorczości	Gmina Kowalewo Pomorskie	20.000,00	85	17.000,00	X				11.1.		14
4 – Piątkowo	2019-2020	14. Budowa Wiejskiego Domu Kultury w Piątkowie wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w miejscowości Piątkowo	PF/T	Rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Kowalewo Pomorskie	500.000,00	63,63	318.150,00			X (PROW działanie M07)				13

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ²⁵	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
5 - Srebniki	2020	15. Start Up – Pierwszy krok do własnego biznesu	S	Rozwój przedsiębiorczości	Gmina Kowalewo Pomorskie	15.000,00	85	12.750,00	X				11.1.		16
5 - Srebniki	2018-2019	16. Rewitalizacja centrum wsi w Srebnikach poprzez modernizację remizo – świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego na cele rekreacyjno – szkoleniowe	PF/T	Rozwój infrastruktury aktywizacji społecznej	Gmina Kowalewo Pomorskie	700.000,00	85	595.000,00		X			7.1.		15

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

Tabela 58. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁶	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki	1.	S	Zdrowo, na sportowo w świetlicy (Projekt realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia)	5.500,00			X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki	2.	S	Integracja seniorów z młodzieżą (Projekt realizowany przez Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kowalewie Pomorskim)	5.000,00			X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec,	3.	S	Młodzi bez alkoholu (Projekt realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia)	4.900,00			X	

²⁶ S – społeczny, G-gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁶	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki								
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum, 2 – Chelmoniec, 3 – Mariany, 4 – Piątkowo, 5 – Srebrniki	4.	S	„EU – geniusz w naukowym labiryncie” (Projekt realizowany przez Powiat Toruński w partnerstwie z Gminą Chelmża, Czernikowo, Lubicz, Łubianka, Lysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka i Kowalewo Pomorskie)	3 276 445,97 (całkowita wartość projektu partnerskiego) 308 892,25 (wartość projektu dla Gminy Kowalewo Pomorskie)	X		X	
2 - Chelmoniec	5.	S	„Seniorzy na czasie” (Projekt realizowany przez MGOK w Kowalewie Pomorskim)	8.000,00			X	
4 – Piątkowo	6.	S	„Dojrzała integracja” (Projekt realizowany przez MGOK w Kowalewie Pomorskim)	10.000,00			X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	7.	PF/T	Modernizacja zdegradowanego budynku oraz jego adaptacja na budynek użyteczności publicznej wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w Kowalewie Pomorskim. ul. Kościuszki (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	1.500.000,00			X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	8.	PF	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Kowalewo Pomorskie (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	1.600.000,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	9.	T	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	256.193,52		X	X	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁶	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
3 - Mariany	10.	T	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – Stacja Uzdatniania Wody Mariany (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	323.824,00		X	X	
4 – Piątkowo	11.	T	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – Stacja Uzdatniania Wody Piątkowo (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	319.378,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	12.	T	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej – budynek socjalno – techniczny na oczyszczalni ścieków w Kowalewie Pomorskim (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	208.528,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	13.	T	Zamontowanie instalacji fotowoltaicznej na terenie pływalni w Kowalewie Pomorskim (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	270.329,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	14.	PF	Modernizacja gospodarki osadowej – I etap (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	1.030.000,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	15.	PF	Modernizacja gospodarki osadowej – II etap (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	778.553,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	16.	PF	Wykonanie iluminacji świetlnej obiektów zabytkowych położonych na terenie miasta Kowalewo Pomorskie (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	300.000,00			X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	17.	PF	Rekultywacja przestrzeni publicznej i terenów zielonych na obszarze miasta Kowalewo Pomorskie (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	480.000,00		X	X	
1 – Kowalewo	18.	PF/T	Adaptacja zabytkowego budynku sądu w Kowalewie Pomorskim na szkołę muzyczną I stopnia (Projekt	2.000.000,00			X	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²⁶	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
Pomorskie-Centrum			realizowany przez Powiat Golubsko – Dobrzyński)					
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	19.	S	"Wyrównanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w przedszkolu poprzez organizację zajęć dodatkowych dla dzieci" (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	230.000,00	X		X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	20.	PF/T	Rewitalizacja budynku oświaty poprzez modernizację oraz zagospodarowanie terenu przyległego (Projekt realizowany przez Gminę Kowalewo Pomorskie)	500.000,00		X	X	
1 – Kowalewo Pomorskie-Centrum	21.	S	"BEZPIECZEŃSTWO - MOJA SPRAWA" (Projekt realizowany przez Stowarzyszenie „Przyjaciele Szkoły”)	50.000,00			X	
3 - Mariany	22.	S	„Przyjazna matematyka” (Projekt realizowany przez SP w Wielkim Rychnowie)	500,00			X	
5 - Srebrniki	23.	S	„Czytanie jest modne” (Projekt realizowany przez SP w Wielkim Rychnowie)	500,00			X	

Źródło: Opracowanie na podstawie zgłoszonych fiszek projektowych

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Złożoność procesu rewitalizacyjnego wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Wszelkie koszty związane z zarządzaniem programem będą pokrywane z budżetu Gminy.

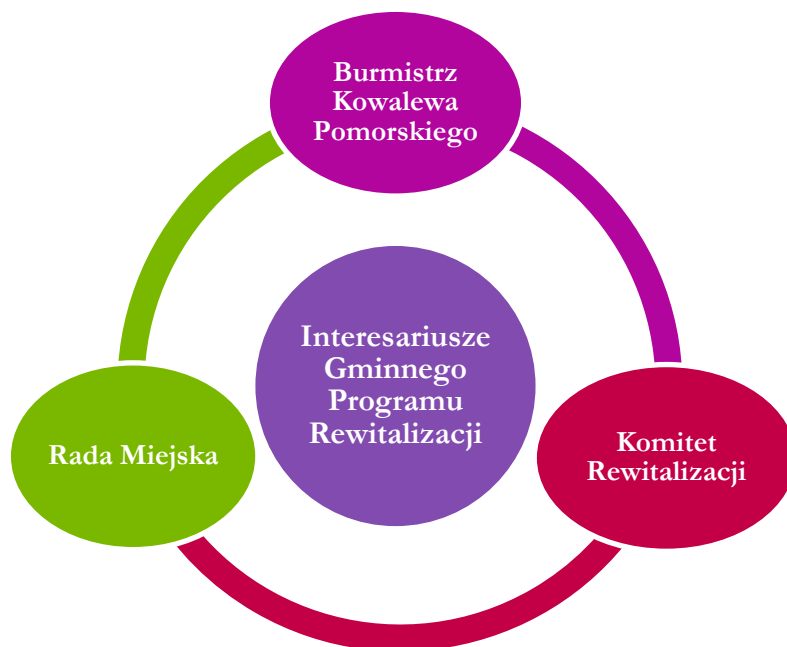
Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania

W świetle zapisów art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy, stanowią jej zadania własne.

Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie przez interesariuszy skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Charakterystyka interesariuszy i mechanizmy partycypacyjne opisane zostały w rozdziale 10.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania i wdrożenia programu to: Burmistrz Kowalewa Pomorskiego, Rada Miejska i Komitet Rewitalizacji.

Schemat 7. Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 59. Najważniejsze zadania podmiotów uczestniczących w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji

Podmiot	Zadania
Burmistrz	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie GPR, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia GPR lub jego zmiany, ▪ Występowanie do instytucji wskazanych w art. 17 ustawy o rewitalizacji o zaopiniowanie projektu GPR lub jego zmiany, ▪ Prowadzenie konsultacji społecznych, ▪ Powołanie w drodze zarządzenia Komitetu Rewitalizacji, ▪ Zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji, ▪ Złożenie wniosku do Rady Miejskiej o ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji (fakultatywnie), ▪ Zapewnienie zgodności innych podejmowanych działań z programem rewitalizacji.
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ▪ Zatwierdzenie i uchwalenie GPR, ▪ Uchwalenie zasad wyznaczania składu i zasad działania komitetu rewitalizacji, ▪ Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPR, służących realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy, ▪ Uchwalanie zmian GPR, ▪ Podjęcie uchwały o uchyleniu GPR w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, ▪ Zapewnienie zgodności innych podejmowanych działań z programem rewitalizacji.
Komitet Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komitet Rewitalizacji wspiera działania Burmistrza w obszarze rewitalizacji, ▪ Stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy, a także sprawuje funkcje opiniodawczo–doradcze w sprawach związanych z opracowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceną przebiegu procesu rewitalizacji, ▪ Komitet reprezentuje mieszkańców i innych interesariuszy, lokalne środowiska gospodarcze, organizacje pozarządowe, ▪ Komitet uprawniony jest do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw i rozwiązań odnoszących się do rewitalizacji, ▪ Komitet uczestniczy w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej i zarządzeń Burmistrza związanych z rewitalizacją, ▪ Opiniuje projekt GPR oraz projekt zmiany GPR.

Źródło: Opracowanie własne

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Ponieważ koordynatorem całego procesu rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie będzie Urząd Miejski, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania, Burmistrz Kowalewa Pomorskiego wyznaczy pracownika odpowiedzialnego za wsparcie wszystkich powyższych organów w realizacji ich zadań.

Tabela 60. Najważniejsze zadania podmiotu koordynującego działania w programie rewitalizacji

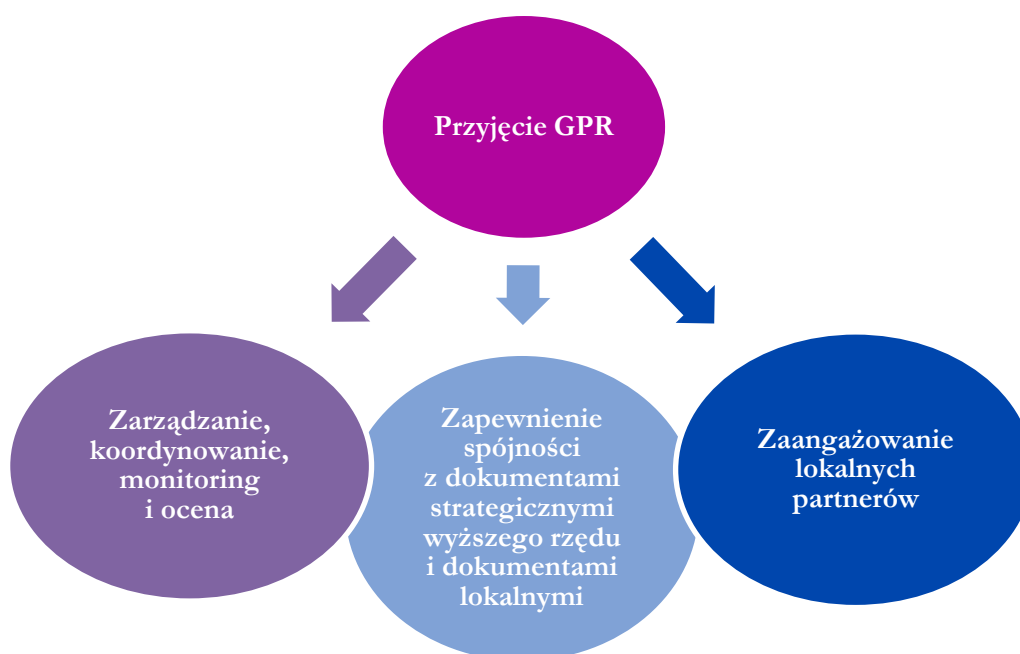
Podmiot	Zadania
Koordynator – pracownik Urzędu Miejskiego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu, ▪ Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek i spółek Gminy oraz strony społecznej,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji, ▪ Przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów, ▪ Promocja programu, ▪ Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu, ▪ Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów, ▪ Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu, ▪ Współpraca z innymi referatami Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim w zakresie realizacji programu.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

System wdrażania programu rewitalizacji został przedstawiony na poniższym schemacie.

Schemat 8. System wdrażania programu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

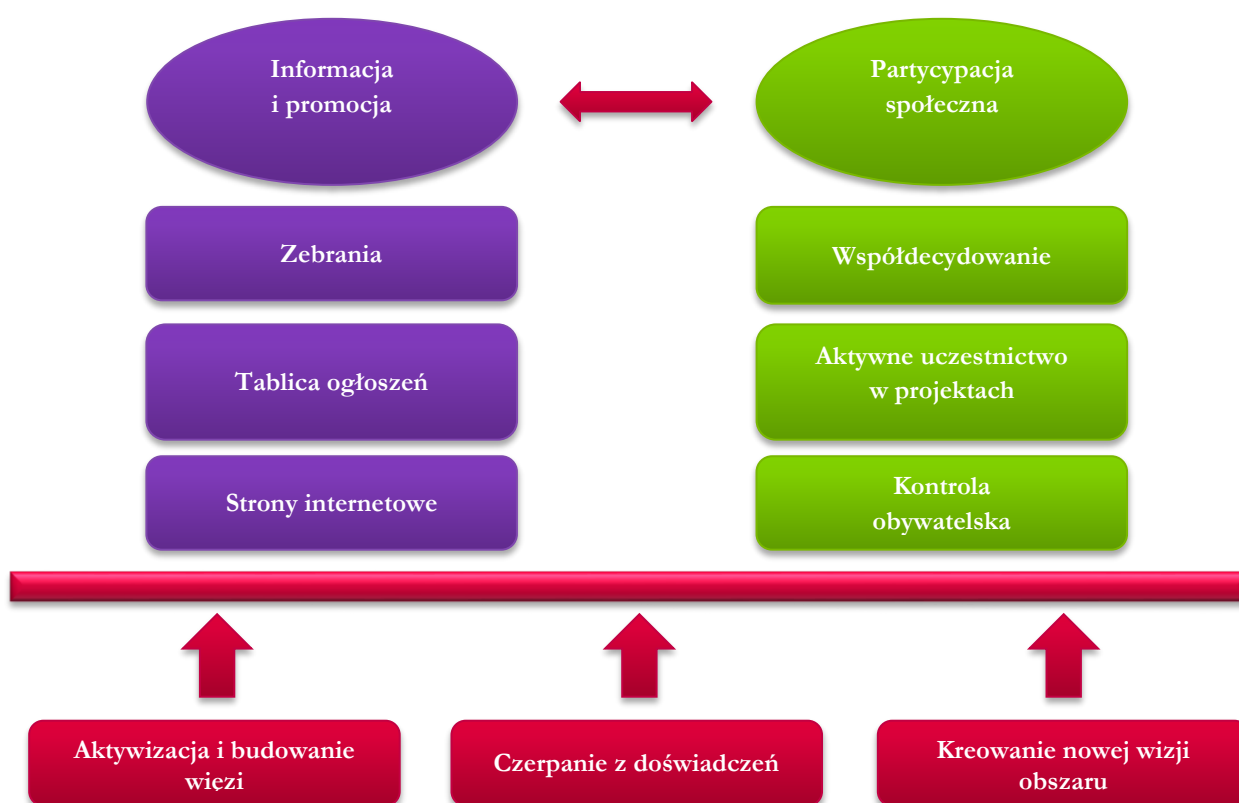
Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania (pracownika Urzędu Miejskiego) także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej (szczegółowo opisana w rozdziale 10) na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, spółdzielni, mieszkańców Gminy Kowalewo Pomorskie) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych. Poniższy schemat przedstawia instrumenty systemu informacji i promocji w powiązaniu z mechanizmami włączenia mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji.

Schemat 9. System informacji i promocji a partycypacja społeczna

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższego schematu działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji zebrań z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowią mają forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,
- Publikowaniu ogłoszeń zamieszczanych na tablicach ogłoszeń,

- Wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego w postaci publikacji na stronach internetowych.

Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu.

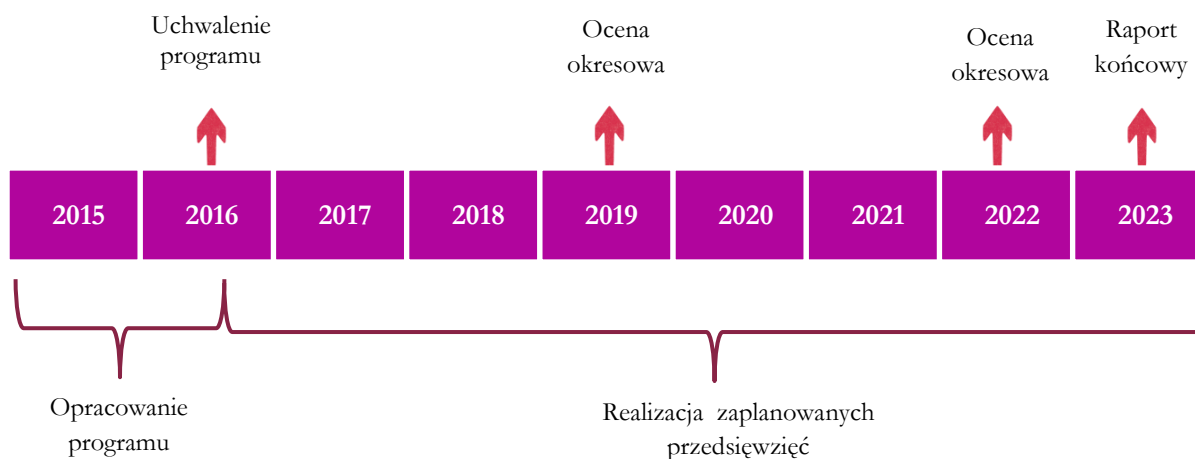
W celu zapewnienia uczestnictwa możliwie szerokiego grona interesariuszy w konsultacjach społecznych, informacje na temat ich rozpoczęcia i form będą każdorazowo ogłoszone co najmniej 7 dni przed planowanym terminem ich przeprowadzenia w sposób zwyczajowo przyjęty w Gminie oraz poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej. Konsultacje będą przeprowadzane z wykorzystaniem różnych form, w sposób ułatwiający zrozumienie treści. Termin wyznaczony na składanie uwag będzie nie krótszy niż 30 dni, a niezwłocznie po zakończeniu każdej z form konsultacji będzie opracowana informacja podsumowująca jej przebieg ze wskazaniem czasu, miejsca oraz uwag zgłoszonych w trakcie procesu konsultacji.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

Ramowy harmonogram realizacji programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 obejmuje okres od 2015 r. kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca 2023 r., czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z programu.

Schemat 10. Ramowy harmonogram realizacji programu

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowe informacje na temat realizacji programu wynikają z rozdziału 11. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.*

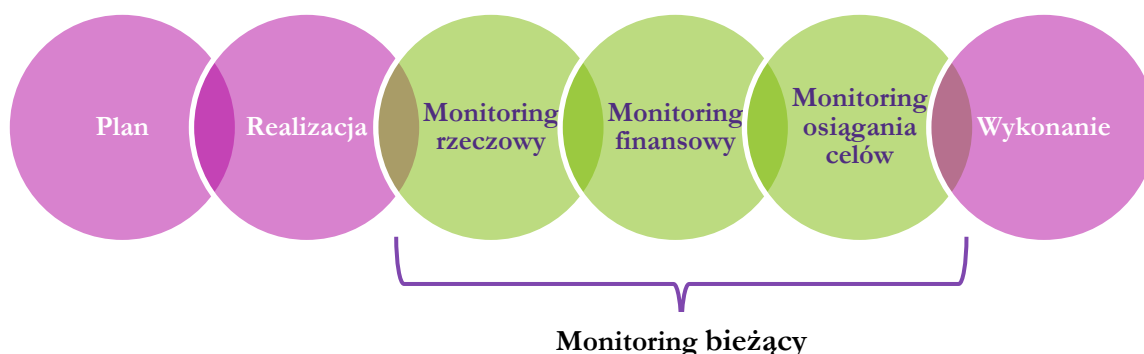
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitoring stanowi integralną część zarządzania i ewaluacji postępów programu rewitalizacji, zapewniającą prawidłowość jego realizacji. Zgodnie z zapisami art. 22 Ustawy o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie stopnia realizacji dokonywanej przez burmistrza co najmniej raz na trzy lata. Ocena sporządzona przez burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Monitorowanie postępów realizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą trzy formy monitoringu: monitorowanie postępu prac, monitorowanie środków finansowych projektu i monitorowanie osiągnięcia założonych celów rewitalizacji.

Schemat 11. Formy monitoringu

Źródło: opracowanie własne

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami GPR.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Monitoring osiągnięcia celów rewitalizacji będzie polegał na śledzeniu postępu realizacji GPR poprzez monitorowanie wartości określonych wskaźników – tj. wskaźników celu rewitalizacji. Wartość tych wskaźników będzie sprawdzana raz na kwartał. Wskaźniki celu rewitalizacji dostarczą informacji

o rezultatach, a więc efektach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zamieszczonych w dokumencie. Wybór wskaźników skupia się na ocenie osiągnięcia celu GPR, a nie produktów poszczególnych projektów. Jest to wynikiem postrzegania interwencji prowadzonej w ramach rewitalizacji jako całościowego procesu, który nie jest po prostu sumą zrealizowanych projektów, ale ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Wybór wskaźników do monitoringu skupia się przede wszystkim na osiągnięciu założonych 3 celów rewitalizacji, tj. „Wzrost aktywności społecznej i ożywienie społeczne”, „Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego” oraz „Ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. W związku z tym do badania osiągnięcia powyższego celu wybrano poniższe wskaźniki.

Tabela 61. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celu rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy	Źródło danych
Kowalewo Pomorskie – Centrum			
Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania миру domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	100,34%	26,48%	Informacje o liczbie interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania миру domowego i porządku publicznego uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Golubiu Dobrzyniu
Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	2	Sprawozdanie z działalności podmiotów świadczących usługi skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych (MGOPS).
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji	10,81%	8,76%	Informacja nt. bezrobocia na obszarze rewitalizacji (Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu).
Powierzchnia zagospodarowanych terenów publicznych na cele społeczne	0 m ²	8414 m ² (pow. działek) 487m ² (pow. budynków)	Informacja z UM w Kowalewie Pomorskim (Referat Techniczno – Inwestycyjny i Gospodarki Gruntami).
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	3	Informacja z UM w Kowalewie Pomorskim (Referat Techniczno – Inwestycyjny i Gospodarki Gruntami).
Chelmoniec			
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji	10,19%	8,76%	Informacja nt. bezrobocia na obszarze rewitalizacji (Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu).
Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	18,75%	15,48%	Informacja nt. korzystania z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji (MOPS).
Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego	Względny wynik sprawdzianu kończącego szkołę podstawową w roku szkolnym 2022/2023 jest wyższy od	Wyniki egzaminów w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Kowalewie Pomorskim

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy	Źródło danych
Kowalewo Pomorskie – Centrum			
	wyniku we wszystkich 3 poprzedzających latach szkolnych	względnego wyniku we wszystkich 3 poprzedzających latach szkolnych	
Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	1	Sprawozdanie z działalności podmiotów świadczących usługi skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych (MGOPS).
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,91	5,42	Baza Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1	Informacja z UM w Kowalewie Pomorskim (Referat Techniczno – Inwestycyjny i Gospodarki Gruntami).
Mariany			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	9,09%	8,48%	Informacja nt. korzystania z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji (MOPS).
Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik sprawdzianu kończącego szkołę podstawową w roku szkolnym 2022/2023 jest wyższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2019/2020	Wyniki egzaminów w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie
Udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze	80%	64,24%	Informacja nt. bezrobocia na obszarze rewitalizacji (Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu).
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,92	5,42	Baza Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1	Informacja z UM w Kowalewie Pomorskim (Referat Techniczno – Inwestycyjny i Gospodarki Gruntami).
Piątkowo			
Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	1	Sprawozdanie z działalności podmiotów świadczących usługi skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych (MGOPS).
Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	18,52%	15,48%	Informacja nt. korzystania z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji (MOPS).

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy	Źródło danych
Kowalewo Pomorskie – Centrum			
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,01	5,42	Baza Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1	Informacja z UM w Kowalewie Pomorskim (Referat Techniczno – Inwestycyjny i Gospodarki Gruntami).
Srebrniki			
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	35,29%	27,45%	Informacja nt. bezrobocia na obszarze rewitalizacji (Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu).
Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Względny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2014/2015 jest niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2011/2012	Względny wynik sprawdzianu kończącego szkołę podstawową w roku szkolnym 2022/2023 jest wyższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2019/2020	Wyniki egzaminów w Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Wielkim Rychnowie
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,48	5,42	Baza Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1	Informacja z UM w Kowalewie Pomorskim (Referat Techniczno – Inwestycyjny i Gospodarki Gruntami).

Źródło: *Opracowanie własne*

Rok docelowy osiągnięcia wskaźników to 2023 r. Zakłada się, że jeżeli w 2021 r. (na 2 lata przed zakończeniem programu) założone wskaźniki nie zostaną osiągnięte lub będzie istniało duże prawdopodobieństwo, że nie zostaną osiągnięte do 2023 r. lub jeżeli wartości wskaźników ulegną pogorszeniu w porównaniu z rokiem bazowym, zostaną podjęte odpowiednie działania. W sytuacji gdy przyczyny nie osiągnięcia wskaźników będą wynikać z przyczyn leżących poza zakresem kompetencji Gminy Kowalewo Pomorskie, np. będą wynikać ze zmiany sytuacji makroekonomicznej, wówczas planowane są konsultacje z IZ RPO celem zmiany założonych wartości wskaźników docelowych lub zmiany projektów w programie rewitalizacji, w zakresie koniecznym do osiągnięcia celu rewitalizacji. Z kolei jeżeli przyczyny nieosiągnięcia wskaźników będą leżeć po stronie gminy i będą wynikać np. z braku zainteresowania interesariuszy procesem rewitalizacji (m. in. brak chęci udziału w realizowanych projektach), podjęte zostaną odpowiednie działania promocyjno-informacyjne celem zaktywizowania wskazanych grup interesariuszy. Wówczas przewiduje się np. organizację kampanii informacyjno-promocyjnych celem zachęcania do udziału w realizowanych projektach rewitalizacyjnych. W opisanej sytuacji podjęte zostaną również konsultacje odnośnie zmiany projektów zawartych w programie lub zmiany zakresów projektów, które pozwolą na osiągnięcie założonych wskaźników.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie koordynator ds. rewitalizacji. Koordynator będzie pozyskiwał informacje na temat zrealizowanych projektów od jednostek odpowiedzialnych za ich realizację. Burmistrz Miasta Kowalewo Pomorskie dnia 15.12.2016r. wydał Zarządzenie 112/2016 w sprawie przyjęcia wzoru formularza oceny projektu oraz terminów jego składania. Formularz zawiera następujące informacje:

- nazwę projektu/ przedsięwzięcia w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023
- opis projektu
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia
- przewidywany termin realizacji projektu
- szacowaną wartość projektu/ przedsięwzięcia
- przewidywane źródło finansowania
- informację o osobie składającej formularz oceny projektu

Formularz należy składać do koordynatora ds. rewitalizacji, do momentu zakończenia finansowego rozliczenia projektu, za dany kwartał w terminie do: 15 stycznia, 15 kwietnia, 15 lipca, 15 października.

Wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne formularz, umożliwi oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczego projektu, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse projektów o zbliżonym charakterze. Stanowiąc to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

Koordynator ds. rewitalizacji sporządzi Raport zawierający opis realizowanych zadań wynikających z programu rewitalizacji m.in.: okres realizacji projektu, opis projektu, cele, podjęte działania, wartość projektu, źródła finansowania oraz wskaźniki wynikające z programu rewitalizacji, jakie zostały osiągnięte zgodnie z celami projektu. Następnie raport będzie przekazywany do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji, a potem Burmistrzowi do zatwierdzenia.

System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

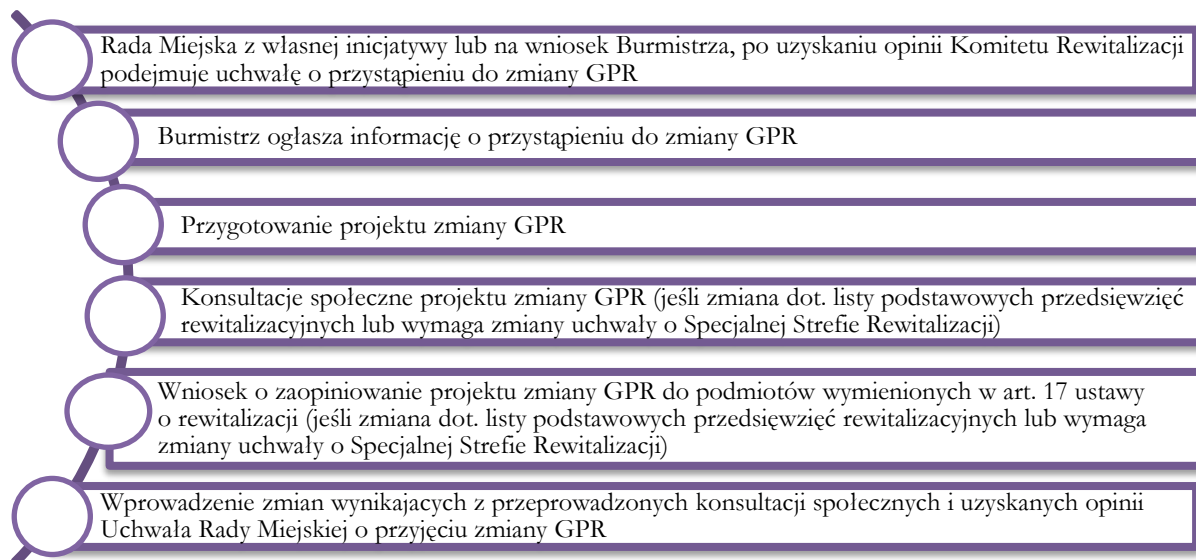
Ze względu na cel i charakter Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu Gminy oraz dostępności środków zewnętrznych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana GPR następuje w trybie, w jakim został on uchwalony. Zmiana GPR nie wymaga uzyskania opinii ani przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ani nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (w przypadku gdy Strefa została ustanowiona).

Schemat 12. Wprowadzanie zmian do GPR

Źródło: Opracowanie własne

14. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii

Ocena oddziaływania na środowisko zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko²⁷ projekt zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W piśmie otrzymanym od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy **uzgodniono odstąpienie** od przeprowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dla niniejszego dokumentu, gdyż nie spowoduje on znaczącego oddziaływania na środowisko.

Gminny Program Rewitalizacji a ochrona zabytków

Prace konserwatorskie i restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie i architektoniczne, a także inne działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia lub zmiany wyglądu obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków będą prowadzone zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków.

W przypadku **obiektów i terenów ujętych w gminnej ewidencji zabytków** przed planowanymi pracami polegającymi m. in. na remoncie, budowie, modernizacji, iluminacji świetlnej, zagospodarowaniu terenu oraz rewaloryzacji parków skwerów zieleni, Gmina każdorazowo wystąpi do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o **zalecenia konserwatorskie**. Wskazane prace będą prowadzone **zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków**.

Wykaz zmian w uchwałach

Ze względu na zaplanowane w niniejszym programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne **nie jest konieczne dokonywanie zmian** uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 150 oraz z 2015 r., poz. 1322).

Realizacja niniejszego programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego **nie wymaga wprowadzania zmian w:**

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie (Uchwała Nr XXII/215/09 z dnia 26 czerwca 2009 r.),
- Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarach wskazanych do rewitalizacji, tj.:
 - a) Uchwale Nr XIII/139/12 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 21 września 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie wsi Mlewiec, Srebrniki, Mariany, Sierakowo w Gminie Kowalewo Pomorskie z przeznaczeniem pod lokalizację elektrowni wiatrowych (Dz. U. Woj. Kuj.-Pom. z 2012 r., poz. 2027),

²⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami

- b) Uchwale Nr XV/159/08 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 26 września 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kowalewo Pomorskie dla części 01 i 03 obrębu ewidencyjnego miasta Kowalewa Pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2008 r., Nr 148, poz. 2269),
- c) Uchwale Nr XIII/136/08 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 25 czerwca 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kowalewo Pomorskie dla części 04 obrębu ewidencyjnego miasta Kowalewo Pomorskie (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2008 r., Nr 107 poz. 1703),
- d) Uchwale Nr VII/64/03 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Kowalewa Pomorskiego w części dotyczącej działki o numerze geodezyjnym 175/5 (obręb ewidencyjny 04), Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2003 r., Nr 85, poz. 1242,
- e) Uchwale Nr II/16/98 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 19 listopada 1998 r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kowalewa Pomorskiego w części działki nr 139/2 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 1998 r., Nr 39, poz. 345),
- f) Uchwale Nr XIX/205/13 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 19 sierpnia 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w 03 obrębie ewidencyjnym miasta Kowalewa Pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2013 r., poz. 2673).

Tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wchodzące w skład obszarów rewitalizacji przedstawiają mapy stanowiące załącznik nr 4, 5, 6.

Dla prawidłowej realizacji założeń programu **nie jest konieczne uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji**, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²⁸.

Dla obszaru objętego rewitalizacją **nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji**. Jeżeli w późniejszym terminie zajdzie konieczność ustanowienia Strefy, zostanie ona wprowadzona w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego na okres maksymalnie 10 lat, zgodnie z postanowieniami ustawy o rewitalizacji.

Niezwłocznie po uchwaleniu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁹. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy, Rada Miejska wprowadzi przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

²⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 778

²⁹ Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.

Wykaz niezbędnych opinii

Zmiana Gminnego Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015-2023 został zaopiniowany przez wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 4 podmioty:

- Zarząd Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego - w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. O gospodarce nieruchomościami,
- Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatura w Bydgoszczy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w Warszawie – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Bydgoszczy – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendę Powiatową Policji w Golubiu-Dobrzyniu – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Golubiu-Dobrzyniu – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,
- Gminną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną w Kowalewie Pomorskim,
- Zarząd Dróg Gminnych w Kowalewie Pomorskim,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Golubiu-Dobrzyniu,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy,
- Generalną Dyрекję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy,
- Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku o/r w Toruniu,
- Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. w Ostrowitem,
- PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Gdańsku,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Gazowniczy w Bydgoszczy,
- Telekomunikację Polską S.A. - Zakład Telekomunikacji w Bydgoszczy,
- Energa Operator SA oddział w Toruniu,
- Gminną Spółkę Wodną w Kowalewie Pomorskim,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – w zakresie form ochrony przyrody,
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- Geologa Powiatowego Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk,

- Komitet Rewitalizacji

Uwagi zgłoszone w przedstawionych przez powyższe podmioty opiniach zostały uwzględnione w programie rewitalizacji oraz będą brane pod uwagę na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Załączniki

Załącznik 1. Wzór formularza konsultacji społecznych

FORMULARZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie
Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie

Gmina Kowalewo Pomorskie, dnia 2016 r.

CZĘŚĆ I - DANE UCZESTNIKA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Imię i nazwisko:

Nazwa organizacji:

Adres korespondencyjny:

Telefon/ e-mail:

1. Uwagi do projektu uchwały:

LP.	CZĘŚĆ DOKUMENTU, KTÓREGO DOTYCZY UWAGA (ROZDZIAŁ, PARAGRAF, USTĘP, PUNKT)	TREŚĆ PROPONOWANEJ UWAGI	UZASADNIENIE

Wyrażam zgodę na gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie moich danych osobowych, zbieranych w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu programu współpracy zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135).

.....
czytelny podpis

Załącznik 2. Wzór ankiety

Ankieta dotycząca obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie

(tj. Chełmońca, Gapy, Marian, Srebrnik oraz centralnej części miasta)

Szanowni Państwo!

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na pytania z poniższej ankiety. Celem badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji, mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze. Ankieta jest całkowicie anonimowa. Wyniki ankiety będą gromadzone i wykorzystywane przez firmę Dorfin Grant Thornton w celu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2015 - 2023.

1. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania?
 - a. Bardzo dobrze
 - b. Dobrze
 - c. Ani dobrze ani źle
 - d. Źle
 - e. Bardzo źle

2. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług?

	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	W Kowalewie Pomorskim	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna					
Edukacja podstawowa					
Zajęcia pozalekcyjne					
Podstawowa opieka zdrowotna					
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze					
Sport i rekreacja					
Rozrywka					
Dostęp do internetu					

3. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania.

(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a. Alkoholizm
- b. Narkomania
- c. Bezrobocie
- d. Wiele rodzin mających problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- e. Wiele osób starszych/chorych, które nie mają zapewnionej opieki
- f. Przemoc w rodzinie
- g. Duża liczba osób żyjących w ubóstwie
- h. Zakłócanie porządku publicznego/bójki/rozboje

- i. Brak miejsca do uprawiania sportu/rekreacji
 - j. Brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną
 - k. Niska aktywność lokalnej społeczności
 - l. Inne
4. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania.
(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
- a. Brak miejsc pracy
 - b. Brak terenów inwestycyjnych/miejsc do prowadzenia działalności gospodarczej
 - c. Brak wsparcia dla przedsiębiorców
 - d. Brak dobrego dojazdu do miejscowości
 - e. Duża konkurencja lepiej rozwiniętych sąsiednich miejscowości/gmin
 - f. Inne
5. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania.
(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
- a. Nielad architektoniczny (brzydkie, przypadkowe budownictwo)
 - b. Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
 - c. Niedostatecznie rozwinięta lub brak sieci kanalizacyjnej
 - d. Brak lub zbyt mało przydomowych oczyszczalni ścieków
 - e. Brak dbałości mieszkańców o otoczenie ich posesji
 - f. Zły stan dróg
 - g. Brak lub niedostateczna ilość połączeń komunikacyjnych
 - h. Dostęp do sieci światłowodowej
 - i. Inne
6. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania.
(Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)
- a. Dzikie wysypiska
 - b. Zanieczyszczenie powietrza (przez ruch samochodowy, tradycyjne piece grzewcze)
 - c. Niewłaściwa gospodarka odpadami
 - d. Niska świadomość ekologiczna
 - e. Inne
7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

.....

.....

.....

METRYCZKA

1. Płeć

- a. Mężczyzna b. Kobieta

2. Wiek:

- a. Do 18 lat
- b. Od 18 do 24 lat
- c. Od 25 do 29 lat
- d. Od 30 do 39 lat
- e. Od 40 do 49 lat
- f. Od 50 do 59 lat
- g. 60 lat i więcej

3. Wykształcenie:

- a. Podstawowe
- b. Zasadnicze zawodowe
- c. Średnie
- d. Wyższe

4. Reprezentowany sektor:

- a. Rolnictwo
- b. Przemysł
- c. Usługi
- d. Administracja
- e. Uczeń
- f. Emeryt
- g. Bezrobotny

5. Ile osób, razem z Panem(Panią), należy do Pana(i) gospodarstwa domowego?

- 1. Ogółem.....
- 2. W tym pracujących.....
- 3. Dzieci na utrzymaniu.....

6. Miejsce zamieszkania:

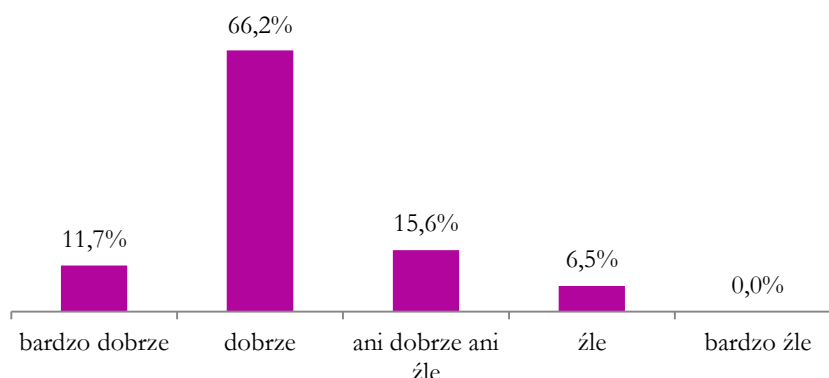
- a. Kowalewo Pomorskie (centralna część miasta)
- b. Chelmoniec + Gapa
- c. Mariany
- d. Srebrniki
- e. Piątkowo
- f. Inne

Dziękujemy za udzielenie odpowiedzi!

Załącznik 3. Wyniki ankietyzacji mieszkańców

W badaniu ankietowym na temat obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wzięło udział łącznie 80 osób z Gminy Kowalewo Pomorskie. Poniższe dane przedstawiają wyniki przeprowadzonej ankietyzacji.

Wykres 25. Jak ocenia Pan(i) jakość życia w swoim miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

Osoby biorące udział w badaniu oceniły jakość życia w swoim miejscu zamieszkania jako dobrą. Ponad 66% respondentów udzieliło odpowiedzi „dobrze”. Na bardzo wysokim poziomie jakość swojego życia w danym miejscu oceniło 12% ankietowanych, natomiast 16% nie sprecyzowało swojej oceny udzielając odpowiedzi „ani dobrze, ani źle”. Zaledwie 6% odpowiadających wyraziło negatywną opinię na temat jakości życia.

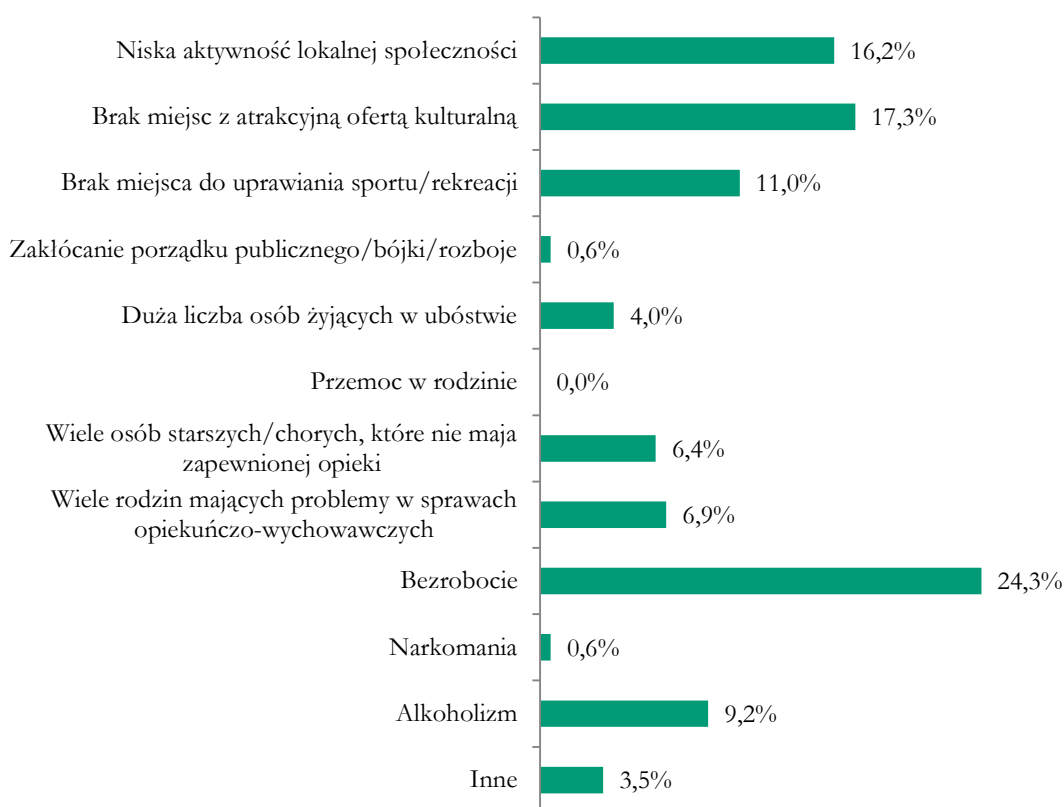
Tabela 62. Gdzie Pan(i) i członkowie Pana(i) rodziny korzystają z poniższych usług

	W miejscu zamieszkania	W innej miejscowości w gminie	W Kowalewie Pomorskim	Poza gminą	Nie korzystam
Opieka przedszkolna	4,9%	9,8%	26,2%	1,6%	57,4%
Edukacja podstawowa	11,5%	23,0%	21,3%	1,6%	42,6%
Zajęcia pozalekcyjne	10,2%	6,8%	25,4%	0,0%	57,6%
Podstawowa opieka zdrowotna	4,9%	0,0%	57,4%	36,1%	1,6%
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze	5,7%	1,4%	61,4%	4,3%	27,1%
Sport i rekreacja	20,0%	1,3%	52,5%	10,0%	16,3%
Rozrywka	24,7%	1,4%	30,1%	27,4%	16,4%
Dostęp do Internetu	52,1%	4,1%	21,9%	11,0%	11,0%

Źródło: Opracowanie własne

Dostęp do poszczególnych usług jest bardzo zróżnicowany. Poszczególni badani deklaruwali, że w głównej mierze dostęp do usług takich jak: opieka przedszkolna, zajęcia pozalekcyjne, podstawowa opieka zdrowotna, usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze oraz usługi związane z rozrywką, sportem i rekreacją, zapewniony jest w Kowalewie Pomorskim. W poszczególnych miejscowościach oferta ta jest ograniczona. W miejscu zamieszkania respondenci korzystają z Internetu (ponad 50% wskazań). Edukacja podstawowa (o ile dotyczy ankietowanego lub jego rodziny) najczęściej realizowana jest w innej miejscowości w Gminie. Poza Gminą badani najczęściej korzystają z usług związanych z podstawową opieką zdrowotną oraz rozrywką.

Wykres 26. Największe problemy społeczne w Pana(i) miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

Największym problemem na analizowanym terenie jest wysoki poziom bezrobocia – ponad 23% odpowiedzi wskazywało na tę kwestię. W opinii badanych problematyczny w ich miejscowościach jest również brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną (17,3% odpowiedzi) oraz niska aktywność społeczności lokalnej (16,2% odpowiedzi). Rzadziej respondenci wskazywali takie problemy jak: brak miejsca do uprawiania sportu czy rekreacji, alkoholizm, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach czy brak dostatecznej opieki dla osób starszych lub chorych.

Wykres 27. Największe problemy w sferze gospodarczej w Pana(i) miejscu zamieszkania

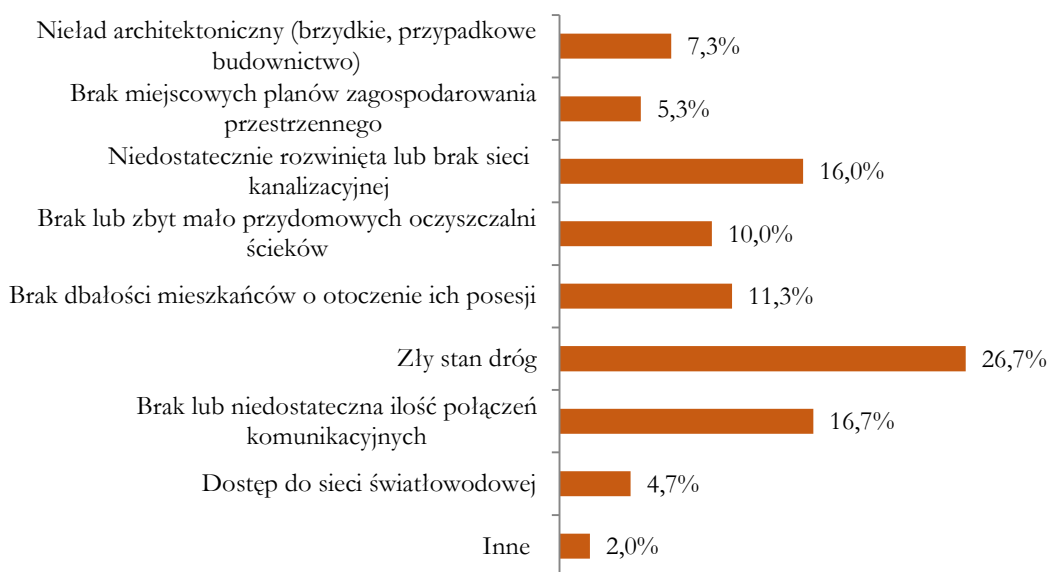

Źródło: Opracowanie własne

Największym problemem w sferze gospodarczej w miejscu zamieszkania respondentów jest brak miejsc pracy – aż 38,3% udzielonych odpowiedzi dotyczy tego aspektu. Dużym utrudnieniem na danym

terenie jest również brak dogodnego dojazdu do miejscowości (26% odpowiedzi). Ankietowani zwrócili także uwagę na brak terenów inwestycyjnych oraz brak wsparcia dla przedsiębiorców.

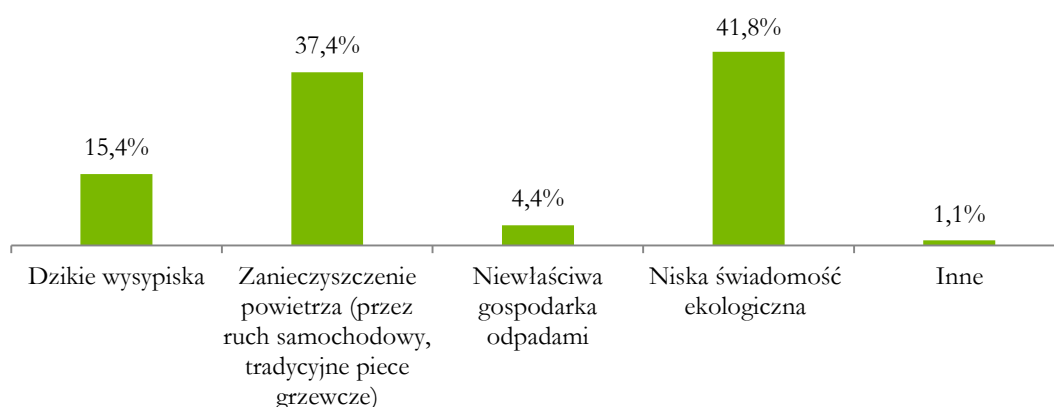
Wykres 28. Największe problemy w sferze przestrzenno-technicznej w Pana(i) miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

Głównym problemem wskazywanym przez respondentów w sferze przestrzenno-technicznej jest zły stan dróg (26,7% odpowiedzi). Negatywnie ocenione zostały również takie kwestie jak: brak lub niedostosowana do potrzeb ilość połączeń komunikacyjnych (16,7% odpowiedzi), a także nieodpowiednia gospodarka ściekowa – brak sieci kanalizacyjnej lub zbyt mało przydomowych oczyszczalni (odpowiednio: 16,0% i 10,0% odpowiedzi). Uczestnicy badania zwrócili również uwagę na aspekty estetyczne swojej miejscowości, a mianowicie brak dbałości mieszkańców o prywatne posesje oraz nieład architektoniczny.

Wykres 29. Największe problemy w sferze środowiskowej w Pana(i) miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

W sferze środowiskowej ankietowani zwrócili uwagę głównie na dwie problematyczne kwestie: niską świadomość ekologiczną mieszkańców (41,8% odpowiedzi) oraz zanieczyszczenie powietrza (37,4% wszystkich wskazań). Dziki wysypiska śmieci stanowią problem w przypadku 15,4% odpowiedzi, a tylko pojedyncze osoby uważają gospodarkę odpadami na terenie swojej miejscowości za niewłaściwą.

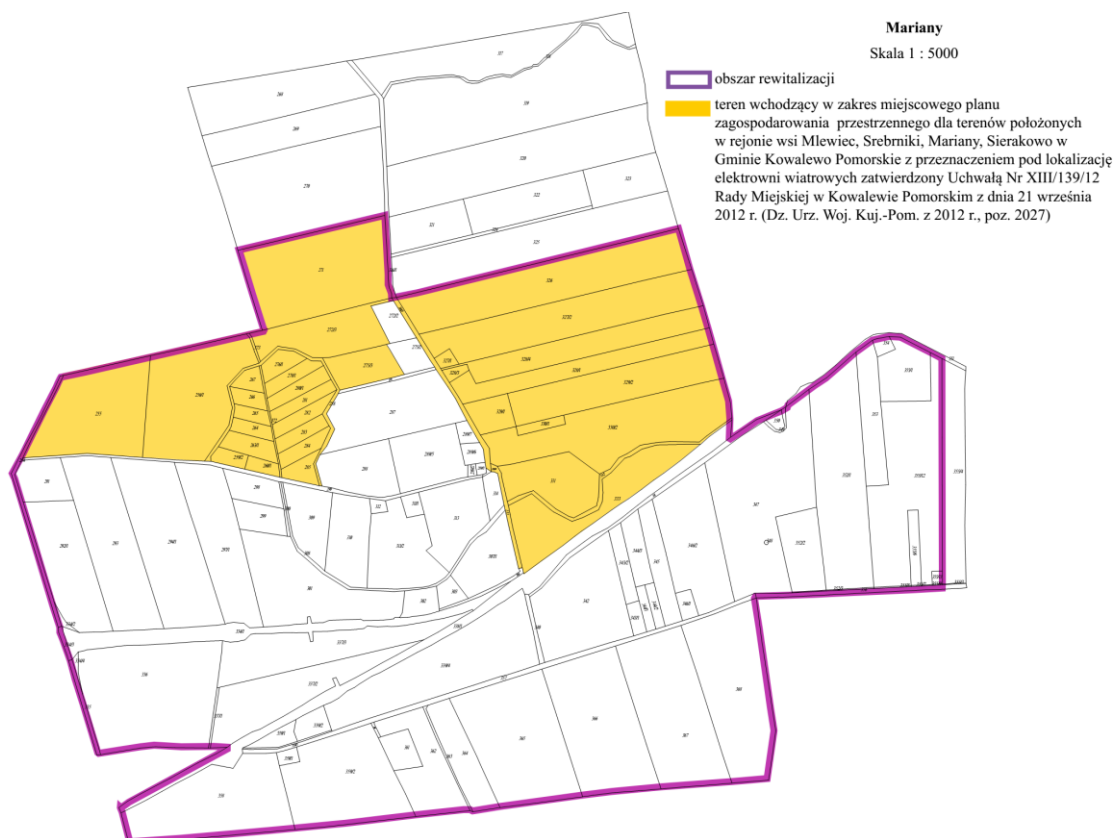
7. Czego według Pana(i) najbardziej potrzeba w Pana(i) miejscu zamieszkania, aby stało się ono bardziej przyjazne dla mieszkańców i mogło się lepiej rozwijać?

W przeprowadzonej ankiecie badani wskazywali również jakie są najważniejsze przedsięwzięcia do zrealizowania w ich miejscu zamieszkania. Potrzebami najczęściej wskazywanymi przez osoby biorące udział w badaniu była budowa lub remont świetlic wiejskich (miejsc, w których mieszkańcy mogliby się spotykać) w poszczególnych miejscowościach, a także stworzenie nowych miejsc pracy i renowacja infrastruktury drogowej oraz terenów nieużytkowanych.

Szczegółowe kwestie wymieniane przez osoby biorące udział w badaniu to:

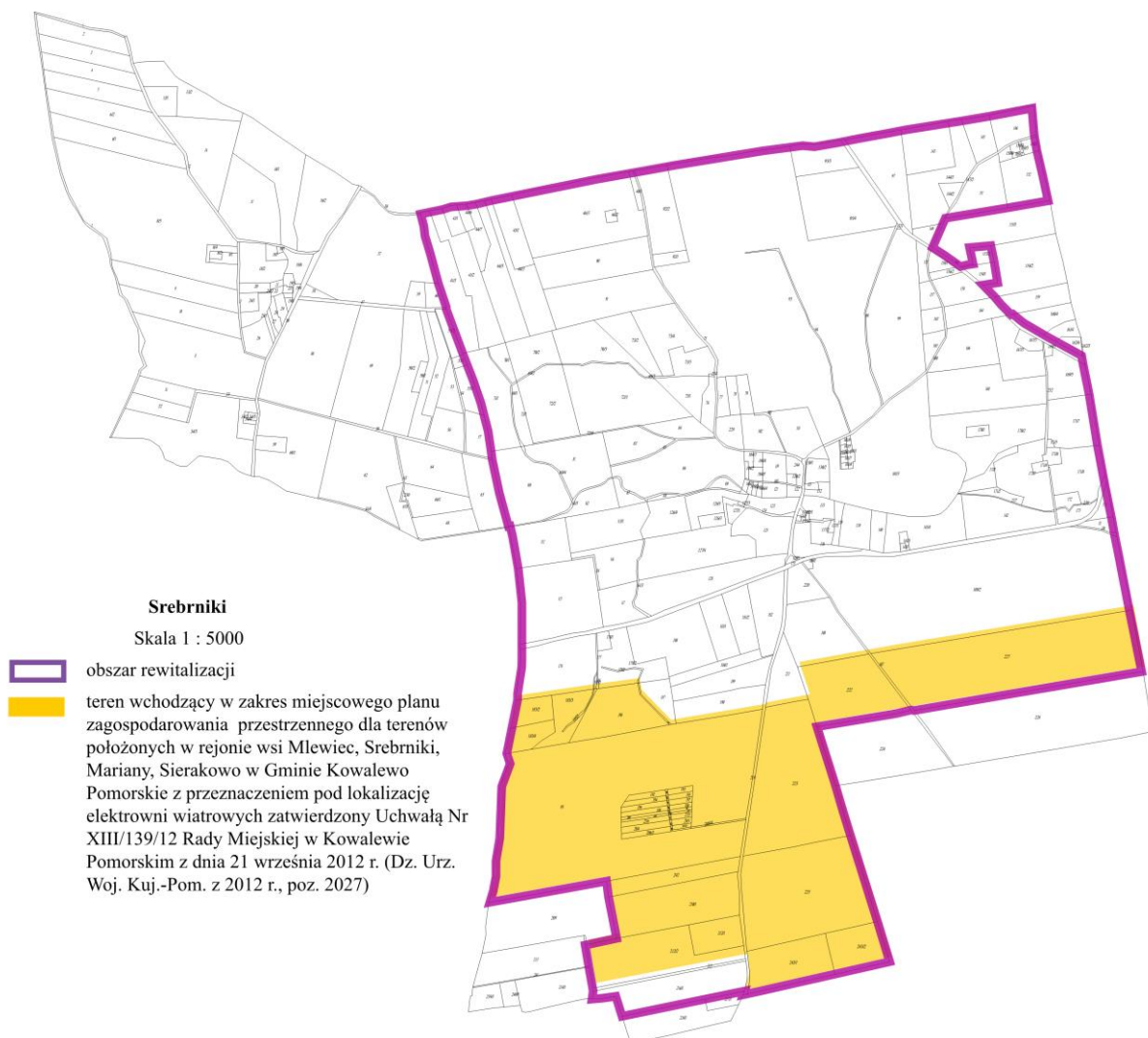
- Remont bądź budowa świetlic wiejskich,
- Stworzenie miejsc pracy – zmniejszenie poziomu bezrobocia,
- Zwiększenie integracji i aktywności społeczności lokalnej ,
- Modernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Rewitalizacja terenów pokolejowych, adaptacja terenów nieużytkowanych na miejsca rekreacji i wypoczynku (w tym tworzenie placów zabaw dla dzieci, siłowni zewnętrznych),
- Poprawa stanu infrastruktury drogowej (w tym remont chodników i budowa obwodnicy),
- Zwiększenie liczby połączeń autobusowych – udogodnienie dojazdu,
- Poszerzenie oferty kulturalnej,
- Organizacja zajęć dla młodzieży,
- Budowa oczyszczalni ścieków,
- Zwiększenie liczby lokali socjalnych,
- Zwiększenie dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej.

Załącznik 4. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na tle obszaru rewitalizacji sołectwa Mariany

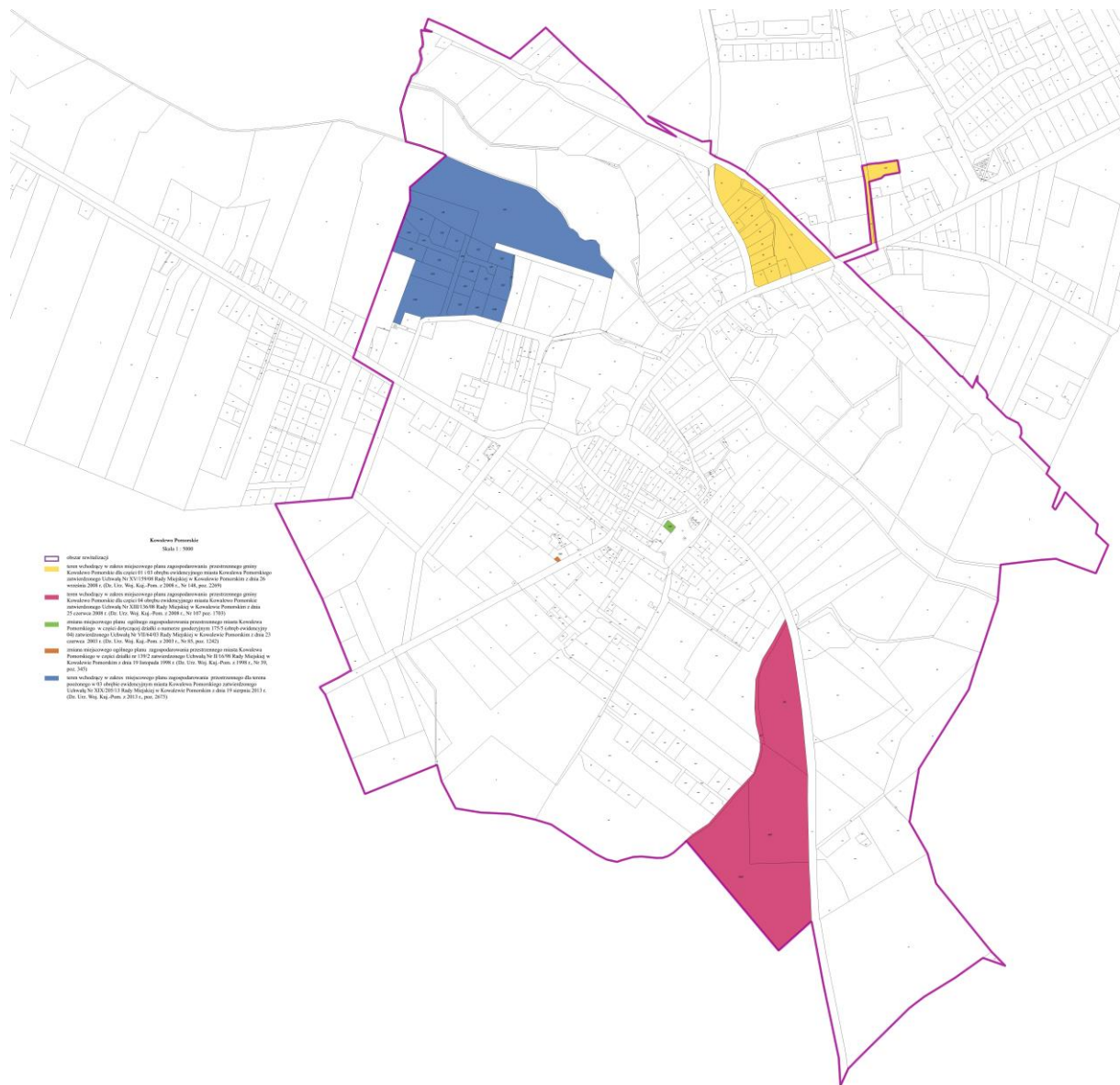
Źródło: Opracowanie we współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Załącznik 5. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na tle obszaru rewitalizacji sołectwa Srebrniki

Źródło: Opracowanie we współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim

Załącznik 6. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na tle obszaru rewitalizacji miasta Kowalewo Pomorskie

Źródło: Opracowanie we współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego w Kowalewie Pomorskim